

MINISTARSTVO PROSVJETE I ŠPORTA

Na temelju članka 24. Zakona o osnovnom školstvu (Narodne novine, broj 59/90, 27/93, 7/96, 59/01, 114/01) i članka 10. Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine broj 19/92, 26/93, 27/93, 50/95, 59/01, 114/01), a u vezi s člankom 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu (Narodne novine, broj 59/01), ministar prosvjete i športa donio je

KURIKULUM HRVATSKE NASTAVE U INOZEMSTVU

UVOD

Kurikulum hrvatske nastave u inozemstvu – nastava hrvatskog jezika i kulture namijenjen je djeci hrvatskih državljana koji privremeno ili stalno žive u drugim zemljama, odnosno djeci u inozemstvu kojima je hrvatski jezik obiteljski jezik. Hrvatska nastava je istovremeno otvorena i za djecu državljana drugih zemalja koji su živjeli u Hrvatskoj, kao i za ostalu djecu koja žele učiti hrvatski jezik i upoznati hrvatsku kulturu, a za to imaju potrebno jezično predznanje.

Sastavnice kurikuluma hrvatske nastave u inozemstvu su:

1. Metodologija izrade i struktura kurikuluma

2. Načela kurikuluma

3. Određenje nastavnog predmeta

4. Teme

5. Opći ciljevi kurikuluma

6. Operativni ciljevi kurikuluma

7. Razrada operativnih ciljeva

7.1. Operativni ciljevi za hrvatski jezik i književnost - prva razina

7.1.1. Komunikacijska osposobljenost

7.1.2. Jezična osposobljenost

7.1.3. Književnost

7.2. Operativni ciljevi za hrvatski jezik i književnost – druga razina

7.2.1. Komunikacijska osposobljenost

7.2.2. Jezična osposobljenost

7.2.3. Književnost

- 7.3. *Operativni ciljevi za hrvatski jezik i književnost – treća razina*
 - 7.3.1. *Komunikacijska osposobljenost*
 - 7.3.2. *Jezična osposobljenost*
 - 7.3.3. *Književnost*
- 7.4. *Operativni ciljevi za povijesnu, kulturnu i prirodnu baštinu Hrvatske (zemljopis, povijest, glazbena i likovna kultura) – prva razina*
- 7.5. *Operativni ciljevi za povijesnu, kulturnu i prirodnu baštinu – druga razina*
- 7.6. *Operativni ciljevi za povijesnu, kulturnu i prirodnu baštinu – treća razina*

8. Literatura i izvori za pripremu i izvođenje nastave

- 8.1. *Hrvatski jezik i književnost*
- 8.2. *Glazbena kultura*
- 8.3. *Povijest*
- 8.4. *Zemljopis*
- 8.5. *Likovna kultura*

9. Osnovni i minimalni standardi znanja i vještina (katalog znanja učenika)

- 9.1. *Hrvatski jezik i književnost*
- 9.2. *Hrvatska povijesna, kulturna i prirodna baština (povijest, likovna i glazbena kultura i zemljopis)*

10. Didaktičko-metodičke smjernice za izvođenje kurikuluma

- 10.1. *Hrvatski jezik i književnost*
- 10.2. *Glazbena kultura*
- 10.3. *Likovna kultura*
- 10.4. *Povijest*
- 10.5. *Zemljopis*

11. Kadrovski uvjeti

12. Prostor i oprema

13. Evaluacija odgojno-obrazovnih postignuća učenika i kurikuluma

14. Prijelazne i završne odredbe

1. METODOLOGIJA IZRADE I STRUKTURA KURIKULUMA

Kurikulum hrvatske nastave u inozemstvu – nastava hrvatskog jezika i kulture polazi od obrazovne i jezično-kulturne specifičnosti iskustva učenika kojima je namijenjen (višejezičnost i multikulturalnost), dosadašnjih iskustava u nastavi, ali isto tako i od najnovijih dostignuća i razvojnih tendencija u području izrade i razvoja kurikuluma.

Za razliku od dosadašnjih nastavnih programa koji su bili usmjereni na definiranje sadržaja obrazovanja, ovaj program se zasniva na konceptu programiranja nastave koji naglasak stavlja na *rezultate, odnosno postignuća u učenju*. Kako bi se i terminološki izrazila ova razlika, umjesto riječi *nastavni program* koristi se riječ *kurikulum*.

Navedena promjena se očituje i u strukturi kurikuluma. Umjesto na detaljno definiranje tematske strukture, naglasak je stavljen na definiranje odgojno-obrazovnih postignuća ili očekivanih odgojno-obrazovnih rezultata, te je stoga pozornost posvećena definiranju ciljeva i njihovoj operacionalizaciji ili konkretizaciji u odgovarajuća znanja, vještine i vrijednosti koje učenici nakon završetka nastave trebaju steći.

U tekstu kurikuluma razlikujemo:

1. opće ciljeve kurikuluma (izvode se iz načela kurikuluma)
2. operativne ciljeve po razinama (predstavljaju operacionalizaciju općih ciljeva)
3. razradu operativnih ciljeva po razinama (predstavlja opis ili razradu operativnih ciljeva). Razrada ili opis operativnih ciljeva zapravo predstavlja njihovu konkretizaciju u kojoj se ciljevi iskazuju kao očekivani rezultati nastave i to u formi standarda znanja, vještina i stajališta koje učenici moraju na kraju nastave usvojiti. Kako standardi opisuju što učenik mora usvojiti, oni se iskazuju ciljevima kao što su npr. prepoznati, opisati, razumjeti, usporediti, uočiti sličnosti i razlike itd. Stoga se često nazivaju i operativni ciljevi (termin koji je korišten u tekstu). Ovako iskazani ciljevi su lako "mjerljivi" i oni su ona komponenta koju je moguće pratiti i koja je podložna različitim oblicima evaluacije.
4. Na kraju su definirani osnovni i minimalni standardi (katalog) znanja, vještina i vrijednosti. Oni predstavljaju minimum znanja koje učenici moraju usvojiti, odnosno koje trebaju obvezno znati.

Ovakvom metodologijom izrade kurikuluma osigurava se koherentnost i logička povezanost načela, ciljeva i rezultata odgojno-obrazovnog procesa. Učitelju se istovremeno ostavlja sloboda izbora sadržaja i metoda kojima će ostvariti definirane ciljeve, odnosno očekivane rezultate kurikuluma. Kurikulum, kada je riječ o sadržajima i metodama, daje samo okvirne elemente.

U tekstu kurikuluma se navode i *teme*, odnosno tematske cjeline koje su određene na osnovi načela i općih ciljeva. One određuju sadržajni kontekst i osnovu s pomoću koje su definirani operativni ciljevi. One su dakle konkretizirane u operativnim ciljevima i osiguravaju stjecanje osnovnih pojmova, vokabulara i ocrtavaju komunikacijske situacije i sl. Uz teme, u kurikulumu su navedene i didaktičko-metodičke smjernice za izvođenje kurikuluma, literatura, kadrovski uvjeti te prostor i oprema, što je potrebno da

bi se kurikulum mogao ostvarivati. No, to ne znači da se učitelji moraju doslovno držati predloženih tekstova, metoda, nastavnog materijala itd. Štoviše, imaju veliku slobodu izbora prema vlastitom viđenju nastave, uvjetima u kojima rade, iskustvu i interesima učenika itd. Svakako se u izradu nastavnog materijala i odabir tema za obradu nastavnih jedinica trebaju što više uključivati i učenici. Njihovo iskustvo treba biti polazište za izbor sadržaja i metoda u izvođenju nastave. Ono što treba stalno imati na umu je ostvarenje kurikulumom određenih operativnih ciljeva (očekivana odgojno-obrazovna postignuća), posebice minimalnih i osnovnih standarda.

Druga bitna karakteristika kurikuluma je integrativnost. Riječ je o *integrativnom* kurikulumu. Uz hrvatski jezik i književnost, koji čine osnovni dio, nastava uključuje i stjecanje znanja o povijesnoj, kulturnoj i prirodnoj baštini Hrvatske. Da bismo povezali sve sadržaje koji čine baštinu Hrvatske i da bismo ih mogli prikazati u međusobnoj povezanosti, tj. kao cjelinu, umjesto disciplinarnog pristupa primijenili smo integrativni. Teme su strukturirane u tematske cjeline oko ključnih pojmova koji su činili okvir za integriranje znanja iz područja povijesti, glazbene i likovne umjetnosti te zemljopisa, odnosno povijesno - kulturne i prirodne baštine. U posebnu tablicu smo za svako od ovih područja izdvojili ključne pojmove koji čine temelj za stjecanje osnovnog pojmovnog aparata. Radi lakšeg snalaženja učitelja, na nekim smo mjestima navodili i naziv discipline kojoj gradivo pripada. Tekstovi o prošlosti (iz povijesti), zemljopisni opisi, likovni i glazbeni izrazi također su inkorporirani u područje hrvatskog jezika i književnosti, gdje služe kao sadržajna osnova za učenje jezika i razvijanje komunikacijskih sposobnosti učenika u različitim formalnim i neformalnim situacijama.

Kurikulum također polazi od činjenice da je struktura učenika u nastavnoj grupi vrlo heterogena, da je čine učenici različite dobi, predznanja, kulturnih sredina i konačno, različitih interesa i obrazovnih potreba. Stoga su ciljevi određeni trima razinama:

Prva razina 1. - 4. razred;

Druga razina 5. – 8./9 razred;

Treća razina 9./10. – 12. razred, tj. 1. – 4. razred srednje škole.

U slučaju da starosna struktura učenika ne odgovara navedenoj klasifikaciji, operativni ciljevi su dovoljno široko koncipirani da se mogu prilagoditi danoj situaciji.

Za ostvarivanje kurikuluma planira se minimalno 2 sata nastave tjedno za svaku nastavnu grupu, što godišnje iznosi 70 sati nastave, odnosno 280 sati nastave za ostvarivanje svake razine. Svaka razina uključuje 4 godine učenja.

Kako je kurikulum dovoljno otvoren za dorade i dopune, svaka sugestija na osnovi iskustva stečenog njegovom primjenom pridonijet će njegovu inoviranju i daljnjem razvoju.

2. NAČELA KURIKULUMA

Načela kurikuluma predstavljaju osnovna vrijednosna uporišta na kojima se zasniva kurikulum i njegova realizacija u nastavi. Daju osnovne smjernice za programiranje, izvođenje i evaluaciju nastave, odnosno ocrtavaju vrijednosni okvir koji osigurava koherenciju svih osnovnih elemenata kurikuluma i ostvarivanje planiranih kurikularnih

ciljeva u različitim socijalno-kulturnim i obrazovnim situacijama u kojima se kurikulum ostvaruje.

Načela su izvedena iz kurikularnih postavki i iskustva u kurikularnom planiranju u Hrvatskoj i zemljama u kojima se provodi nastava hrvatskog jezika i kulture.

Načela kurikuluma su sljedeća:

1. Uravnoteženost - odnosi se na uravnoteženu zastupljenost osnovnih kurikularnih područja u kurikulumu: znanje, vještine, stajališta i vrijednosti. Ovim načelom se osigurava takva struktura kurikuluma koja omogućuje učenicima da osim stjecanja znanja razviju i osnovne vještine i usvoje stajališta i sustav vrijednosti koje zahtijeva način komunikacije i obrazovanja u suvremenom društvu. S obzirom na dosadašnje iskustvo opterećenosti kurikuluma znanjem (najčešće činjeničnim), intencija je načela uravnoteženosti kurikuluma da omogući učenicima da razviju jezično-komunikacijske sposobnosti i vještine koje zahtijeva suvremen način komunikacije, ali i da usvoje stajališta prema učenju materinskog jezika i kulture koji će ih motivirati i omogućiti im daljnje obrazovanje te snalaženje i razvijanje osobnog identiteta u uvjetima multikulturalnog društva. Uz ovo načelo veže se i zahtjev za odgovarajućim opsegom kurikuluma, tj. *opsegom koji je usklađen s ciljevima kurikuluma*.

2. Koherentnost i kontinuitet – označava međusobnu usklađenost i povezanost svih osnovnih elemenata kurikuluma - horizontalno i vertikalno. Horizontalna koherentnost se očituje u organskoj povezanosti ciljeva, sadržaja, oblika i metoda poučavanja s rezultatima obrazovanja. Ciljevi obrazovanja se izražavaju u operacionalnoj formi kao rezultati obrazovanja, čija se ostvarenost vrednuje različitim evaluacijskim tehnikama, što znači da ne ostaju na deklarativnoj razini. Vertikalna povezanost se odnosi na osobinu kurikuluma da omogućuje povezanost, odnosno *kontinuitet* poučavanja i učenja na svim razinama učenja (u ovom slučaju na tri razine). Svaka razina nastavlja se na prethodnu, odnosno na prethodno obrazovno iskustvo (znanje) učenika i priprema ih za sljedeću razinu, osiguravajući na taj način progresivno napredovanje učenika u učenju.

3. Otvorenost – označava da se kurikulumom okvirno definiraju osnovni elementi, koji učiteljima služe kao okvir za izradu vlastitih nastavnih planova. Kurikulum definira opće ciljeve, operacionalizira ih u operativnim ciljevima koji kazuju što učenik treba znati (standardi znanja, vještine i vrijednosti) i određuje minimalne i obvezne standarde znanja, vještina i vrijednosti koje učenici moraju steći. Učitelju ostaje sloboda da sam kreira način na koji će realizirati programirane ciljeve.

4. Fleksibilnost – označava da kurikulum treba omogućiti učiteljima da oblikuju programe koji će odgovarati obrazovnim potrebama i mogućnostima učenika u razrednom odjelu/skupini. To znači ne samo zahtjev da kurikulum bude takav da omogući individualiziranu nastavu, nego i mogućnost prilagođavanja različitim socijalnim i kulturnim uvjetima izvođenja nastave koji će bitno obilježiti realizaciju kurikuluma.

5. Interkulturalnost – načelo koje označava da kurikulum reflektira i respektira multikulturalnu strukturu hrvatskog društva i strukturu društva u kojem učenici žive, odnosno bikulturalnost kao način života učenika. Treba omogućiti učenicima usvajanje jezika, kulture i općenito načina života različitih društvenih grupa (religijskih, etničkih, mladih, subkultura, itd.) u Hrvatskoj i u zemlji u kojoj žive, što je jedna od osnovnih

pretpostavki boljeg razumijevanja i poštovanja drugih, ali i osvješćivanja vlastitog načina života i identiteta u suvremenom društvenom kontekstu.

6. *Inkluzivnost* – kurikulum svojim ciljevima i strukturom treba biti primjeren i omogućiti djelotvorno učenje hrvatskog jezika i kulture djeci svih hrvatskih državljana koji privremeno ili trajno žive u drugim zemljama, bez obzira na njihovo etničko podrijetlo, religiju, spol, političko uvjerenje (njihovo ili roditelja) ili bilo koje drugo obilježje. Također treba omogućiti djeci državljana drugih zemalja koji su živjeli u Hrvatskoj, ili imaju odgovarajuća jezična predznanja, da se uključe u nastavu hrvatskog jezika i kulture ako to žele.

7. *Učeniku usmjeren pristup* – označava da se kurikulum zasniva na načelu učenja usmjerenog na učenika i to je odrednica koja bitno određuje sve njegove komponente. Ona postavlja zahtjev da se u nastavi polazi od potreba djeteta, da se sadržaj, oblici i metode nastave zasnivaju na iskustvu (životnim situacijama) učenika i da budu značajni i korisni za učenike. Ovo načelo također znači da učenici nisu samo pasivni primatelji, već aktivni sudionici u nastavnom procesu, tj. procesu učenja, što ujedno znači zahtjev za korištenjem metoda koje će poticati i omogućavati njihov angažman (projektna nastava, participativno učenje, organiziranje predstava, izložbi, snalaženje u grupi, učenički tekstovi itd.).

3. ODREĐENJE NASTAVNOG PREDMETA

Poučavanje materinskog jezika je od temeljnog značaja za osobni razvoj i socijalizaciju učenika. Po značaju i učincima ono prelazi okvire znanja sadržaja samog predmeta. Omogućuje učenicima osobno izražavanje i razvoj pojedinca (intelektualni, estetski, moralni itd.), djelotvornu komunikaciju s drugima u različitim životnim situacijama te sudjelovanje učenika u brojnim aktivnostima (učenje, društvene, kulturno-umjetničke aktivnosti itd.).

Jezik također reflektira iskustvo naroda koji njime govori i ključni je medij kojim se prenosi i njeguje njegovo kulturno i povijesno naslijeđe. Učenje hrvatskog jezika kao istovremeno učenje hrvatske kulture značajna je odrednica koncepta hrvatske nastave u inozemstvu. Osim jezikoslovlja ono uključuje i stjecanje znanja o Hrvatskoj i njezinoj kulturi u širem smislu (hrvatskoj povijesnoj, kulturnoj i prirodnoj baštini, uključujući usvajanje oblika svakodnevnog života i vrijednosti stanovnika Hrvatske, ekonomske, političke te ostale sadržaje hrvatskog društva). Osim razvoja jezičnih kompetencija, usvajanje hrvatske kulturne, povijesne i prirodne baštine pridonosilo bi boljem shvaćanju života u Hrvatskoj i razvoju osjećaja pripadnosti hrvatskoj kulturi.

U oblikovanju nastave hrvatskog jezika i kulture vodilo se računa o tome da je riječ o obrazovanju djece hrvatskog podrijetla koja žive u bilingvalnoj ili multilingvalnoj sredini i da temeljnu nastavu pohađaju na drugom jeziku. Otuda se učenje hrvatskog jezika i kulture vidi i kao sredstvo za njihovu uspješniju interkulturalnu komunikaciju i razumijevanje.

Specifičnosti nastave hrvatskog jezika i kulture uzele su se u obzir i pri metodičkom oblikovanju programa nastave. Naime, budući da se učenje hrvatskog jezika i kulture

dogaća u uvjetima gdje je temeljna nastava organizirana na jeziku zemlje primateljice, nužno je poštovati psiholingvističke odrednice koje se odnose na jezično i jezikoslovno iskustvo/spremnost učenika. Učenikovo jezično i jezikoslovno znanje i spremnost koje je stekao u nastavi jezika zemlje primateljice te stranog jezika, uvelike utječu na recepciju, razumijevanje i učenje materinskog tj. hrvatskog jezika.

Zbog navedenih karakteristika, nastava hrvatskog jezika i kulture koncipirana je tako da omogući uenicima da se osposobe za različite jezične djelatnosti i komunikacijske te sociokulturne kompetencije.

4. TEME

TEMATSKJE CJELINE	TEME
TO SAM JA - OSOBNI IDENTITET	<p>JA</p> <ul style="list-style-type: none"> - o sebi predstavljam se: ime, prezime, adresa, telefon, datum i mjesto/zemlja rođenja, državljanstvo, nacionalnost, vjera - kakav sam/kakva sam? - kako sebe vidim? - kako me vide drugi? - kako izgledom pokazujem svoj identitet? - kako se odijevam? koju modu volim? - koje boje volim imati na sebi? - karakter, temperament, raspoloženja i osjećajna stanja - samopoštovanje - razvijanje pozitivne slike o sebi - moje tijelo - dijelovi tijela - osobna higijena, briga o tijelu i kozmetika - spolnost <p>JA i OBITELJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ja i moja obitelj ovdje i tamo - kako vidim svoju obitelj? - proslava rođendana, imendana i obiteljski običaji - članovi uže i šire obitelji, njihova zanimanja i odnosi među njima, ženski i muški članovi obitelji - gdje žive i što rade moji rođaci (baka i djed, tetke, ujaci, stričevi i njihove obitelji) - roditelji nam pričaju o svojim obiteljima - zdravlje i bolest, bolesti, nesreće, lijekovi, briga za zdravi život <p>JA I DRUGI (MOJA UŽA ZAJEDNICA)</p> <ul style="list-style-type: none"> - moji susjedi - moji prijatelji, stari i novi - dopisivanje, pozivi i posjeti - kolaž naših sličnosti i razlika - pozitivne osobine drugih

TEMATSKE CJELINE	TEME
	<p>JA I ŠIRA ZAJEDNICA</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripadamo različitim grupama i zajednicama (narodima, religijama, imamo različita državljanstva itd.) u zemlji podrijetla i u zemlji boravka - Hrvatska – domovina mojih roditelja i moja domovina (državni simboli, platežno sredstvo u Hrvatskoj, glavni grad Hrvatske itd.) - imam dvije domovine (zemlja podrijetla i zemlja boravka) - međusobno upoznavanje, poštovanje nacionalnih, kulturnih i religijskih razlika kao obilježja identiteta pojedinca (u razredu, obitelji, gradu, državi, npr. moji prijatelji u razredu i ljudi u mojem gradu se različito odijevaju, hrane, mole itd.)
<p>UČENJE – RAD – SLOBODNO VRIJEME</p>	<p>ŠKOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> - kako izgleda moja škola, moj razred, himna razreda - škola kakvu bih želio/željela - tko sve radi u školi - odnosi u školi (učiteljica/učitelj – učenica/učenik - učenica/učenik - druge osobe zaposlene u školi) - suradnja s drugima - prava djeteta, prava i odgovornosti učenika - moji doživljaji iz škole - svi uče (škole moje braće, sestara, mlađih i starijih rođaka i prijatelja itd.) - kako se uči u zemlji boravka i podrijetla/ sličnosti i razlike obrazovnog sustava u Hrvatskoj i zemlji boravka - kako su učile naše bake i djedovi - kako se razvijala škola (od benediktinskih samostana do Zagrebačkog sveučilišta) - stripovi o školi I. Bednjanca - kako učimo - razvijanje kreativnog načina rješavanja problema - pomoć drugima <p>SLOBODNO VRIJEME</p> <ul style="list-style-type: none"> - što radim u slobodno vrijeme? - kino, kazalište, koncerti, radio, TV, kompjutor - igre, sport i rekreacija, glazba i ples, moja omiljena pjesma, instrument, sastav itd. - hobiji, članstvo u klubovima i organizacijama, himna sportskog kluba za koji navijam - moje omiljene igračke i igre - usporedba: igračke i igre u zemlji u kojoj živim i zemlji podrijetla – sličnosti i razlike - svijet knjige (najdraže knjige, knjige iz kojih se uči) - masovni mediji (novine, radio, televizija, film, kompjutor, internet)

TEMATSKE CJELINE	TEME
	<ul style="list-style-type: none"> - kako su se zabavljale naše bake i djedovi? - razvoj sporta – od pastirskih igara do sportskih društava - kako se nekad zabavljalo u Hrvatskoj tijekom stoljeća – književne i plesne večeri, kazalište, promenade <p>RAD</p> <ul style="list-style-type: none"> - moj radni dan - koje obveze imam kod kuće - moj radni dan u stripu (metodičke napomene) - što bih volio biti/voljela biti kad odrastem - zanimanja (alat i pribor za rad) - što rade moji roditelji (zanimanja roditelja, podjela kućanskih poslova itd.) - nezaposlenost - kako su radile naše bake i djedovi - rad kroz stoljeća (razvoj novih oruđa i djelatnosti, razlike i sličnosti oruđa u Hrvatskoj i zemlji boravka, tipično hrvatsko oruđe itd.)
<p>LJUDI U PROSTORU I VREMENU</p>	<p>Gdje sam rođen/a?</p> <ul style="list-style-type: none"> - gdje sam se rodio/rodila (stan/kuća, ulica, mjesto/grad, regija, zemlja) - gdje su se rodili moji roditelji, moja baka i djed (mjesto/grad, regija, zemlja) - plan putovanja u stripu <p>Geografska obilježja prostora</p> <ul style="list-style-type: none"> - geografski položaj mjesta (sela ili grada), zavičaja i zavičajne regije u Hrvatskoj i zemlji boravka - geografski položaj Hrvatske (složenost i tranzitna važnost) i zemlje boravka - obilježja zavičaja i zavičajne regije: nizinski, brežuljkasti i gorski zavičaj, primorski i otočni zavičaj itd. - nizinska, brežuljkasta, gorska i primorska područja Hrvatske (obala, otoci i Jadransko more itd.) - zavičaj i Hrvatska na zemljovidu (prepoznavanje i određivanje) i usporedba sa zemljom boravka <p>Priroda i prirodne ljepote Hrvatske</p> <ul style="list-style-type: none"> - klima, biljke i životinje u zavičaju mojih roditelja i zemlji boravka (sličnosti i razlike, biljke i životinje koje žive samo u Hrvatskoj) - prirodne ljepote Hrvatske (Jadransko more, otoci, nacionalni parkovi, rezervati, parkovi prirode itd.) - važniji turistički krajevi u Hrvatskoj (u usporedbi sa zemljom boravka) - očuvanje prirode i okoliša (zaštićene životinje, biljke, krajolici, suživot čovjeka i prirode)

TEMATSKE CJELINE	TEME
	<p>- pejzaži i priroda u umjetničkim djelima hrvatskih umjetnika</p> <p>pejzažne slike S. Raškaj, također putovanje Hrvatskom, planovi za školske praznike.</p> <p>Gospodarstvo i ljudske aktivnosti</p> <p>- što rade ljudi u mojem zavičaju u Hrvatskoj (zanimanja ljudi i djelatnosti: npr. zemljoradnja, ribolov, stočarstvo, turizam, industrija itd.)</p> <p>- gospodarsko značenje zavičaja, zavičajne regije za Hrvatsku</p> <p>- sličnosti i razlike gospodarstva u Hrvatskoj i zemlji boravka</p> <p>Naselja i stanovanje</p> <p>- seoska i gradska naselja u Hrvatskoj (veća naselja i gradovi u mojem zavičaju i u Hrvatskoj)</p> <p>- kako ljudi žive na selu, a kako u gradu (sličnosti i razlike u načinu života, prostori, namještaj, tehničko uređenje i opremljenost /struja, plin, drvo/, stanarina, troškovi, životni standard, zašto bih volio/la živjeti na selu, a zašto u gradu, moji doživljaji iz sela i grada itd.)</p> <p>- institucije u naseljima: škola, crkva, pošta, telefon, banka, carina, policija, diplomatske ustanove, zdravstvene ustanove itd.</p> <p>- razlike i sličnosti u naseljima u zemlji boravka i Hrvatskoj</p> <p>Kako se nekad stanovalo u Hrvatskoj?</p> <p>- tradicionalna hrvatska kuća: slavonska, dalmatinska, goranska (etnogradnja)</p> <p>- oblikovanje namještaja, posuđa itd.</p> <p>- usporedba s tradicionalnom kućom zemlje u kojoj živim</p> <p>- restorani, jela i pića, obroci, naručivanje, jelovnici, recepti, zdrava/nezdrava prehrana</p> <p>Naseljenost, prostorni razmještaj i migracije</p> <p>- naseljenost i prostorni razmještaj stanovništva u Hrvatskoj i zemlji boravka</p> <p>- migracije stanovništva (prostorna kretanja u Hrvatskoj i izvan Hrvatske, migracije selo-grad, migracije u druge zemlje, kako se putovalo nekada i danas itd.)</p> <p>- hrvatske nacionalne manjine i iseljeničke zajednice u drugim zemljama: susjednim, europskim i preookeanskim zemljama; njihov život i položaj u drugim zemljama, primjer zemlje boravka</p> <p>- Migracije stanovništva iz Hrvatske i u Hrvatsku imaju dugu tradiciju (uzroci – politički, gospodarski, posljedice)</p> <p>- iseljavanje Hrvata od 15. st. do danas</p> <p>- dolazak drugih naroda u Hrvatsku do danas</p>

TEMATSKE CJELINE	TEME
	<ul style="list-style-type: none"> - nacionalne manjine i etničke zajednice u Hrvatskoj – kultura, vjere, prava, multikulturalnost kao bogatstvo zemlje
<p>VRIJEME – PROMJENE - KONTINUITET</p>	<p>Fizičko vrijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> - vremenska obilježja i razlike u zemlji boravka i podrijetla (usporedba: sati - dan i noć – godišnja doba u zemlji boravka i podrijetla) - kalendar, sati, dijelovi dana, dani u tjednu, mjeseci, godišnja doba - blagdani i školski praznici (u zemlji boravka i podrijetla) - godišnja doba u djelima hrvatskih umjetnika; skladatelja, slikara (npr. impresionista: Ivekovića, Medovića, Vidovića) itd. - moja obitelj kroz vrijeme (porodično stablo, moja biografija itd.) - koje smo predmete sačuvali - (fotoalbum mojega života i moje obitelji, škrinja sa starim stvarima itd.) - moj grad u kojem živim i u zemlji podrijetla u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti - hrvatski gradovi kroz vrijeme – gradovi kulturni i povijesni spomenici od antike do danas, što se mijenja, a što ne? - Zadar i Split u prošlosti i sadašnjosti - Dioklecijanova palača, Sv. Donat, plutej iz Sv. Nedjeljice, Sv. Stošija, Buvine vratnice – katedrala u Splitu - staro i novo u Dubrovniku - kako se ljetovalo nekad, a kako ljetujemo danas – dubrovački ljetnikovci - čemu utvrde danas služe, gradovi utvrde: Slavonski Brod, Karlovac, utvrda u blizini mjesta u kojem živim, što je slično a što različito? - antički gradovi na prostoru današnje Hrvatske – usporedbe - feudalne utvrde i srednjovjekovni gradovi - Dubrovnik, dalmatinski gradovi – ili prema interesu učenika - gradovi kao kulturna, gospodarska, politička središta - gradovi povijesni i kulturni spomenici u mojem zavičaju u zemlji boravka i podrijetla Hrvatska kroz vrijeme - Hrvatska u političkim savezima - uzroci i posljedice - hrvatske zemlje u Ugarskoj - u Habsburškoj monarhiji - u Kraljevini Jugoslaviji - u SFRJ - Republika Hrvatska kao neovisna država Hrvatska i međunarodna suradnja - hrvatski narodni vladari i pape – 10. i 11. st.

TEMATSKE CJELINE	TEME
	<p>- vojni savezi – Franci, Bizant, Avari, Mađari, Bugari, Osmanlije itd.</p> <p>- europske integracije 20. i 21. st.</p> <p>Značajne povijesne ličnosti</p> <p>- znanstvenici – značajni za Hrvatsku, Europu, svijet</p> <p>- umjetnici</p> <p>- političari 19. i 20. st.</p> <p>- plemićke obitelji – (prema području doseljenja ili interesu učenika)</p> <p>- žene u povijesti Hrvatske (značajne znanstvenice, umjetnice, političarke itd.)</p> <p>- nacionalne manjine u povijesti Hrvatske (sudjelovanje u povijesnim događajima i razvoju Hrvatske, značajni znanstvenici, umjetnici, političari itd.)</p>
<p>KULTURA I DRUŠTVO</p>	<p>Kulturno-civilizacijska obilježja Hrvatske – nekad i danas</p> <p>- Hrvatska kao europska zemlja</p> <p>- Hrvatska u europskim kulturnim krugovima:</p> <p>- grčko i rimsko naslijeđe</p> <p>- kršćanska povezanost – crkveni krugovi</p> <p>- karolinška kultura u hrvatskim zemljama</p> <p>- humanizam i hrvatski znanstvenici</p> <p>- reformacija, protureformacija i značajni Hrvati</p> <p>- utjecaji baroka itd.</p> <p>- karakteristike, razvoj i prijenos kulture vlastite nacije (jezik, način života, religija, umjetnost, očuvanje kulturnog identiteta hrvatskog naroda itd.)</p> <p>- složenost i različitost etničkog, kulturnog i vjerskog sastava stanovništva u Hrvatskoj - nekad i danas (sličnosti i razlike u odijevanju, običajima, prehrani, glazbi itd.)</p> <p>- jednakopravnost i odgovornost svih za zajednički život u društvu (uloge i status pojedinaca, ljudska i kolektivna prava zajednica i grupa, odgovornost za život u zajedničkom društvu itd.)</p> <p>- život u višekulturnoj/višejezičnoj sredini u zemlji boravka (u usporedbi s Hrvatskom)</p>
<p>SUVREMENO DRUŠTVO</p>	<p>Suvremeno društvo – demokratsko društvo (tržišna proizvodnja, privatno vlasništvo, višestranačje, pravna država, ljudska prava itd.)</p> <p>- prava i odgovornosti građanina, što znači biti građanin u suvremenom društvu</p> <p>- različiti oblici odlučivanja i upravljanja (odlučivanje u mojem razredu, školi i gradu)</p> <p>- život u društvu se stalno mijenja (tehnološke, ekonomske, kulturne, političke promjene i njihov utjecaj na život pojedinca npr. putovanja, komunikacija, znanstvena fantastika)</p>

TEMATSKE CJELINE	TEME
	<p>postaje realnost itd.), usporedba zemlje boravka i podrijetla.</p> <p>Suvremena Hrvatska</p> <ul style="list-style-type: none"> - prvi višestranački izbori, osamostaljenje Republike Hrvatske, Domovinski rat - razvoj demokratskog društva u Hrvatskoj (prvi zakoni, političke stranke u 19. i 20. stoljeću itd.) - političke stranke, Hrvatski sabor, Vlada RH i Predsjednik Republike Hrvatske danas - razlike i sličnosti političkog sustava u zemlji boravka i podrijetla - mladi u Hrvatskoj i zemlji boravka (što rade, što ih zanima, kako se odijevaju, organizacije i udruženja mladih itd.) - kako danas ljudi žive u Hrvatskoj (životni standard, bogati i siromašni i sl.) - na putu prema razvijenoj i demokratskoj europskoj zemlji
<p>JEDAN SVIJET ZA SVE - GLOBALNA POVEZANOST I MEĐUOVISNOST</p>	<p>Hrvatska u procesima europskih integracija i globalizacije</p> <ul style="list-style-type: none"> - život suvremenih društava sve se više internacionalizira (i u zemlji podrijetla i zemlji boravka) - međunarodne organizacije i institucije i njihov utjecaj na život pojedinca i društva u Hrvatskoj i u zemlji boravka (proizvodnju, potrošnju, kulturu, nacionalnu i vjersku strukturu stanovništva itd. Primjeri: nosimo istu odjeću, u mojoj zemlji mogu jesti hranu iz cijelog svijeta, svi imamo Mac Donald, pizzu, Coca Colu, slušamo istu glazbu, gledamo iste filmove itd.) - život u globalnom društvu nosi i zajedničke, globalne probleme (ekološki problemi, ratovi, glad itd.) - suradnja u rješavanju globalnih problema (u svijetu, mirovni i antiratni pokreti i akcije, ekološke aktivnosti) - globalna ovisnost u svijetu – povezanost nas čini ovisnima jednima o drugima (posljedice Černobila u cijeloj Europi itd.) - budućnost svijeta – osiguranje prirodnih, ekonomskih i političkih pretpostavki za mir i suradnju zemalja - Hrvatska u europskim i svjetskim organizacijama: Vijeće Evrope, UN, UNESCO i dr. - očuvanje hrvatske individualnosti (povijesne, kulturne, nacionalne) u procesu europskih integracija i globalizacije.

5. OPĆI CILJEVI KURIKULUMA

1. Naučiti hrvatski jezik i književnost te se uspješno služiti hrvatskim jezikom u nizu različitih neformalnih i formalnih situacija (obitelj, škola, rad, slobodno vrijeme, razonoda itd.).
2. Upoznati i razumjeti povijesnu i kulturnu baštinu Hrvatske te osnovna obilježja suvremenog hrvatskog društva.
3. Upoznati i razumjeti geografska obilježja Hrvatske.
4. Razviti pozitivan odnos i osjećaje učenika prema hrvatskom jeziku i književnosti, povijesno-kulturnoj i prirodnoj baštini Hrvatske kao zemlji podrijetla učenika/ca i odrednicama razvoja njihova nacionalnog identiteta.
5. Razviti interes i motivirati učenike/ce da nauče i njeguju hrvatski jezik i književnost, povijesno-kulturno naslijeđe i prirodnu baštinu Hrvatske.
6. Omogućiti učenicima/ama da učenjem hrvatskog jezika i književnosti, povijesno-kulturne i prirodne baštine usvoje znanje, vještine i vrijednosti koje će im omogućiti da se dalje obrazuju na hrvatskom jeziku i da ga izučavaju ako to žele.
7. Omogućiti učenicima/ama da učenjem hrvatskog jezika i kulture u komparaciji s jezikom i kulturom u zemlji boravka oblikuju osobni identitet i uspješno se razvijaju i žive u multikulturalnom socijalnom kontekstu.
8. Omogućiti učenicima da razvijaju višejezičnost i interkulturalnost kao način života u suvremenom društvu.

Osnovne vještine:

Uz znanje, kurikulumom se planira i razvoj sljedećih vještina učenika/ca:

- komunikacijske vještine (da oblikuju i jasno izraze i predstavljaju svoje ideje, misli i osjećaje te da pravilno i uspješno komuniciraju s drugima u različitim situacijama);
- sposobnost pronalaženja informacija i uporabe informacija na hrvatskom jeziku;
- snalaženje i rješavanje problema u različitim situacijama (u obitelji, školi, kupovini, radnim situacijama, kod liječnika, u prometu, na putovanju itd.);
- sposobnost kritičkog prosuđivanja;
- sposobnost usmjeravanja vizualne pažnje;
- sposobnost rješavanja vizualnih problema na razini vizualnih znakova i njihovih temeljnih značenja;
- sposobnost estetskog prosuđivanja;
- sposobnost stjecanja novih znanja i stvaranje na hrvatskom jeziku.

Vrijednosti i stajališta:

Znanje i vještine, vrijednosti i stajališta čine integralni dio kurikuluma, odnosno programa nastave. Proučavanjem govornih i pisanih tekstova te vizualnih i glazbenih izraza učenici/ce usvajaju stajališta i vrijednosti drugih i dovode ih u vezu s vlastitim stajalištima i sustavom vrijednosti što im omogućuje da istražuju, kritički rasuđuju, objašnjavaju i izgrađuju vlastita stajališta i sustav vrijednosti. Izborom tekstova iz područja književnosti, povijesti, zemljopisa i umjetnosti treba promicati vrijednosti i

stajališta koja učenicima/ama omogućuju uspješan osobni i profesionalni razvoj, samopoštovanje te njegovanje vlastitog nacionalnog identiteta uz tolerantan odnos i poštovanje prema drugim narodima i njihovim pripadnicima.

6. OPERATIVNI CILJEVI KURIKULUMA

Operativni ciljevi za prvu razinu:

1. Motivirati učenike/ce za učenje hrvatskog jezika, razvijati pozitivan odnos prema hrvatskom jeziku i književnosti, ovladati temeljnim jezičnim djelatnostima, osposobiti učenike za uspješno početno komuniciranje i aktivnu uporabu hrvatskoga standardnoga jezika.
2. Steći početno znanje o hrvatskoj književnosti. Poticati kulturu čitanja i estetskog doživljavanja.
3. Razlikovati vrste riječi, glagolska vremena u hrvatskom standardnom jeziku i usvojiti gramatičko ustrojstvo rečenice u hrvatskom standardnom jeziku.
4. Razvijati interes učenika/ca za vizualne izraze i stvaralaštvo u sklopu kulturne baštine Hrvatske.
5. Razvijati interes učenika/ca za glazbene i plesne izraze i stvaralaštvo u sklopu kulturne baštine Hrvatske.
6. Usvojiti osnovna prirodna, društvena i gospodarska obilježja zavičaja u Hrvatskoj i Hrvatske kao zemlje podrijetla učenika/ca.
7. Usvojiti osnovne procese povijesnog razvoja hrvatskog društva, države i kulture.

Operativni ciljevi za drugu razinu:

1. Utvrditi znanje o hrvatskom standardnom jeziku i njegovu uporabu u različitim komunikacijskim situacijama. Osvijestiti razliku između standardnog jezika i nestandardnog idioma. Razvijati govorenje i pisanje kao interpersonalne djelatnosti.
2. Čitati s razumijevanjem i interpretirati jednostavne književne i neknjiževne tekstove. Prepoznati značajke različitih vrsta tekstova: književnih i neknjiževnih.
3. Razvijati gramatičko-pravopisnu pismenost, utvrditi gramatičku i logičku organizaciju teksta.
4. Usvojiti osnovne forme i stilska sredstva u vizualnim umjetnostima u Hrvatskoj te koristiti različita sredstva i forme likovnog izražavanja (vizualne, likovne) u različitim formalnim i neformalnim situacijama.
5. Usvojiti osnovne forme i stilska sredstva u glazbenim umjetnostima u Hrvatskoj te koristiti različita sredstva i forme glazbenog izražavanja u različitim formalnim i neformalnim situacijama.
6. Odrediti značaj položaja i objasniti prirodno-zemljopisne i društvene posebnosti zavičaja u Hrvatskoj i Hrvatske.
7. Razumjeti i razlikovati posebnosti razvoja hrvatskog društva, države i kulture.

Operativni ciljevi za treću razinu:

1. Usustavljivanje i utvrđivanje praktičnoga znanja hrvatskoga standardnog jezika i znanja o hrvatskom standardnom jeziku. Samostalna i aktivna uporaba svih jezičnih djelatnosti u različitim komunikacijskim situacijama.
2. Čitanje i interpretacija reprezentativnih djela hrvatske književnosti u kontekstu europske i svjetske književnosti i razvoj kritičkog odnosa prema literaturi.

Znanje osnovnih značajki pojedinih razdoblja u hrvatskoj književnosti te najznačajnijih hrvatskih književnika i njihovih najpoznatijih djela.

3. Usvajanje i slušanje reprezentativnih djela hrvatskih glazbenih umjetnika te razvijanje kritičkog odnosa i estetskog suda o njima.
4. Usvajanje reprezentativnih djela hrvatskih likovnih umjetnika i vizualnog stvaralaštva te razvijanje kritičkog odnosa i estetskog suda o njima. Promatranje, uočavanje i vrednovanje reprezentativnih djela hrvatske likovne baštine i suvremenog likovnog stvaralaštva, arhitekture, dizajna, slikarstva i kiparstva.
5. Razumijevanje dinamike i stupnja gospodarskog razvoja Hrvatske i njezine uloge u suvremenom svijetu.
6. Razvoj kreativnog i individualnog pristupa analizi povijesnih izvora i usporedba povijesnog razvoja različitih aspekata hrvatskog društva i države s općim svjetskim procesima u povijesti i zemlji boravka.

7. RAZRADA OPERATIVNIH CILJEVA

7.1. OPERATIVNI CILJEVI ZA HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST – PRVA RAZINA

Motivirati učenike za učenje hrvatskoga jezika, razvijati pozitivan odnos prema hrvatskom jeziku i književnosti, ovladati temeljnim jezičnim djelatnostima, osposobiti učenike za uspješno komuniciranje i aktivnu uporabu hrvatskoga standardnoga jezika. Steći početno znanje o hrvatskoj književnosti. Poticati kulturu čitanja i estetskog doživljavanja.

7.1.1. Komunikacijska osposobljenost

TEMA 1: *To sam ja (osobni identitet)*; ja o sebi (predstavljam se); ja i moja obitelj (u zemlji boravka i podrijetla); ja i moji prijatelji (u zemlji boravka i podrijetla).

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- osposobljavati učenike za slušanje, govorenje, čitanje i pisanje
- iskazati osnovne podatke o sebi i drugima, vlastite osjećaje i zanimanje za osjećaje drugih: pozdravljanje, predstavljanje, upoznavanje

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - poticati slušanje drugih kao uvjet za razumijevanje - slušati predstavljanje drugih i pokazati zanimanje za sličnosti i razlike, upoznavanje 	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti govorenje kao jezičnu djelatnost i jezična sredstva prema govornoj situaciji - usmeno iskazati osnovne podatke o sebi i drugima, vlastite osjećaje i zanimanje za 	<ul style="list-style-type: none"> - početno čitanje - globalno čitati riječi, skupove riječi i kraće tekstove - čitati kraće tekstove po izboru nastavnika i učenika - razvijati interes za 	<ul style="list-style-type: none"> - razlikovati značajke govorenja i pisanja - napisati osnovne podatke o sebi (ime, prezime, adresa, telefon, datum i mjesto, zemlja rođenja, državljanstvo,

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - istražiti ritam osobnih imena članova obitelji, prijatelja u domovini i zemlji boravka - slušati legende o doseljavanju Hrvata - predstavljanje domovine slušanjem hrvatske himne 	<ul style="list-style-type: none"> osjećaje drugih - (osobno predstavljanje, autoportret, opis dijelova lica, tijela) - iskazati sličnosti i razlike s drugima - predstaviti Republiku Hrvatsku (simboli: zastava, grb, himna) 	<ul style="list-style-type: none"> čitanje i užitek u čitanju 	<ul style="list-style-type: none"> nacionalnost, vjera) - imenovati članove obitelji, zanimanja - opisati člana obitelji

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme; moja škola, svi uče (u zemlji boravka i podrijetla); moj radni dan; svi rade: podjela rada u obitelji i društvu; što radim u slobodno vrijeme, organizacija i sadržaj slobodnog vremena djece, mladih i odraslih (u zemlji boravka i podrijetla)

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razvijati aktivno slušanje
- usvojiti pisanje kao jezičnu djelatnost
- aktivno rabiti brojeve u jezičnoj komunikaciji

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - slušanjem brojalica uočavati karakteristične ritamske figure - prepoznavati različite vrste tekstova - slušati uglazbljenu poeziju 	<ul style="list-style-type: none"> - oprimjeriti jezične igre u hrvatskom jeziku i stranim jezicima, razgovorne igre, igre pitanja i odgovora - opisati doživljaj slušanja glazbe (svijet mašte) - opisati likovni doživljaj (oblik, boja) - razgovor na temu: škola i slobodno vrijeme nekad i sada 	<ul style="list-style-type: none"> - samostalno čitati odabrane primjere hrvatskoga dječjeg pjesništva - čitati neknjiževne tekstove po izboru (npr. tekstovi o školama u prošlosti) 	<ul style="list-style-type: none"> - upoznati pisanje kao jezičnu djelatnost - pravilno pisati glasove hrvatskoga standardnog jezika - vježbati pisanje slova, riječi i kratkih rečenica (moja škola, omiljene igre – izbor teme)

TEMA 3: Ljudi u prostoru; prostor i okolina (geografski položaj i okolina grada, zemlje u kojoj živim i zemlje podrijetla); interakcija ljudi i prostora (način stanovanja, urbana i ruralna naselja u zemlji boravka i podrijetla itd.); prirodna bogatstva i ljudska (ekonomska) aktivnost, migracije stanovništva (u zemlji boravka i podrijetla); očuvanje prirode i okoliša (u zemlji boravka i podrijetla).

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razlikovati govorni sustav hrvatskoga standardnog jezika od pisanoga
- osvijestiti ulogu jezika u komunikaciji među ljudima i razumijevanju drugih
- svladati tehniku čitanja, poticati samostalno čitanje

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - slušati priče drugih - slušati usmeno opisivanje osoba, prostora i prirode - slušati narodne pjesme i plesnu glazbu iz različitih krajeva Hrvatske 	<ul style="list-style-type: none"> - razlikovati govorni sustav hrvatskoga standardnog jezika od pisanoga: usmeno obraćanje, pozdravljanje, čestitanje - pripovijedati o vlastitim doživljajima i doživljajima drugih - usmeno opisati osobe, prostor (npr. građevine), prirodu, odnose među ljudima - usmeno iskazati doživljaje i dojmove uz primjere hrvatske glazbe - pričati priče (stvarnost i mašta) 	<ul style="list-style-type: none"> - vježbati tehniku čitanja na odabranim književnim i neknjiževnim tekstovima (npr.: tekstovi o prirodi i prirodnim ljepotama Hrvatske, očuvanju prirode i okoliša) - samostalno čitati ulomke proznih tekstova: priče, basne, bajke 	<ul style="list-style-type: none"> - ponavljati početno pisanje slova, riječi i rečenica - upoznati i razvijati komunikativno pisanje (pisanje čestitaka, zahvala, pozivnica) - razvijati i primijeniti sposobnost stvaralačkog pisanja (opis) - pismeno opisati osobe, prostor, prirodu (rođake, prijatelje, poznanike; prirodnu i kulturnu baštinu Republike Hrvatske)

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet; dan i noć, godišnja doba; ja i moja obitelj kroz vrijeme (u zemlji boravka i podrijetla); moj grad – prošlost, sadašnjost i budućnost; Hrvatska kroz vrijeme (razumijevanje prošlosti iz sadašnjosti, značajni događaji i ljudi, interakcija s drugim narodima kroz povijest itd.).

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razlikovati hrvatski standardni jezik i hrvatska narječja
- uočavati razlike između hrvatskoga jezika i jezika zemlje boravka
- samostalno usmeno i pismeno opisivanje

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - prepoznavati razlike u hrvatskom standardnom jeziku i hrvatskim narječjima (štokavskom, čakavskom, kajkavskom; tekstovni i glazbeni primjeri, zavičajne skladbe, uspavanke) - slušati legende o nastanku hrvatskih gradova 	<ul style="list-style-type: none"> - ispričati povijest svoje obitelji (uporaba perfekta) - opisati predmete sačuvane u obiteljskoj "škrinji" (kulturna baština) - opisati osnovna obilježja vremena u zavičaju i zemlji boravka 	<ul style="list-style-type: none"> - pročitati kraće tekstove o hrvatskoj prošlosti i značajnim ljudima i događajima - čitati priče (izbor učenika) - čitati priče o hrvatskim narodnim vladarima 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati godišnja doba uz glazbene primjere - opisati vremenske promjene - pisati izjavne, upitne i usklične rečenice o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti mjesta boravka i mjesta podrijetla (osobnog ili obiteljskog)

TEMA 5: Kultura i društvo; različite kulturne grupe u mojoj školi, gradu i društvu (sličnosti i razlike običaja, u odijevanju, prehrani itd.); karakteristike, razvoj i prijenos kulture vlastite grupe, odnosno nacije (jezik, način života, religija, umjetnost itd.); u Hrvatskoj žive ljudi različitih kultura, religija, nacionalnosti; multikulturalizam i interakcija ljudi u različitim grupama u zemlji podrijetla i boravka; jednakopravnost i odgovornost svih za zajednički život u društvu (uloge i status pojedinaca, npr. žena u vlastitoj grupi; prava i odgovornosti zajednica za život u zajedničkom društvu itd.).

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razlikovati dijalog i monolog
- uočavati govorne vrednote hrvatskoga jezika

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - aktivno slušati sugovornika, voditi dijalog - uočavati govorne vrednote hrvatskoga jezika u dramatiziranim tekstovima (igrokazima) - slušati različite blagdanske napjeve 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati običaje vezane uz pojedine blagdane (ukrasi, predmeti, pjesme, plesovi, nošnje, odjeća, hrana, običaji za stolom – kulturni obrasci) - postavljati pitanja i odgovarati (interakcija ljudi, tolerancija) 	<ul style="list-style-type: none"> - čitati ulomke igrokaza (individualno i skupno) - čitati neknjiževne tekstove o aktualnim kulturnim temama 	<ul style="list-style-type: none"> - pismeno odgovarati na pitanja - prevoditi riječi, sintagme i kraće rečenice - pogledati kazališnu predstavu i pismeno izraziti dojmove, doživljaje, osjećaje

TEMA 6: Suvremeno društvo; na putu od kuće do škole (institucije u mojem gradu); različiti oblici odlučivanja i upravljanja (odlučivanje u razredu, školi i gradu); razlike i sličnosti političkog sustava u zemlji boravka i podrijetla; imamo različite društvene uloge i interese, ali živimo po pravilima i zakonima u društvu (pravila ponašanja u obitelji, razredu i društvu - zemlja boravka i podrijetla); život u društvu se stalno mijenja (tehnološke, ekonomske, kulturne, političke promjene i njihov utjecaj na život pojedinca u zemlji boravka i podrijetla).

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- primijeniti usvojeno jezično znanje u obradi predviđene teme i različitim komunikacijskim situacijama
- imenovati medije u javnom i osobnom životu

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - aktivno slušati izlaganja drugih: mišljenja i stajališta o suvremenom društvu - prepoznati jezik računala kao internacionalni jezik 	<ul style="list-style-type: none"> - imenovati prijenosnike poruka (medije) u javnom i osobnom životu: film, televizija, radio, video, tisak, računalo - usmeno izraziti mišljenje i stajališta o temama i problemima u suvremenom društvu 	<ul style="list-style-type: none"> - čitati i raščlaniti stripove - čitati jednostavne tekstove kojima se najavljuju kulturni događaji (program izložbi, kinopredstava i kazališnih predstava, koncerata suvremene hrvatske glazbe; tisak) 	<ul style="list-style-type: none"> - priče u slikama oblikovati u jednostavne rečenice - sastaviti kraći tekst: kako se služim pojedinim medijem - opisati doživljaj nakon koncerta, kazališne predstave, izložbe itd.

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost;

život suvremenih društava sve se više internacionalizira (i u zemlji podrijetla i zemlji boravka); internacionalne organizacije i institucije i njihov utjecaj na život pojedinaca i društva (kulturu, zajednice, nacije u zemlji boravka i podrijetla); život u globalnom društvu nosi i zajedničke, globalne probleme (ekološki problemi, ratovi, glad itd.); suradnja u rješavanju globalnih problema (u svijetu, u zemlji boravka i podrijetla).

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- primijeniti različite vrste čitanja
- aktivno i situacijski primjenjivati kontaktne govorne činove
- usustaviti vrste pisanja

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - slušanjem poezije i glazbe uočiti posebnosti i povezanost među umjetnostima; umjetnost kao univerzalni jezik 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivno i situacijski primjenjivati kontaktne govorne činove: obraćanje, pozdravljanje, zahvaljivanje, 	<ul style="list-style-type: none"> - čitati i razumjeti jednostavne tekstove na hrvatskom jeziku - primijeniti različite vrste 	<ul style="list-style-type: none"> - ponoviti i usustaviti vrste pisanja (receptivno-reproduktivni i poluproduktivni tip pisanja)

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
povezivanja ljudi - slušati glazbene primjere različitih etničkih skupina i njihove obrade (povezanost teksta i glazbe)	čestitanje, ispričavanje - razgovarati – tema: povezanost sa zavičajem i domovinom Hrvatskom - vježbati svakodnevni i telefonski razgovor, rekreativni razgovor	čitanja: čitanje naglas, čitanje u sebi, naizmjenično čitanje, čitanje po ulogama, zborna čitanje, izborna čitanje (tekstovi o aktualnim temama u Hrvatskoj i zemlji boravka, zajednički problemi, Hrvatska u europskim i svjetskim organizacijama)	- napisati tekst uz "mapu obiteljskih migracija" i likovno oblikovati (npr. kolaž, slike, skulptura) - prevoditi kraće i jednostavnije tekstove

7.1.2. Jezična osposobljenost

TEMA 1: To sam ja (osobni identitet)

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- prepoznavati imenice i zamjenice kao vrste riječi
- razlikovati kategorije roda, broja i padeža

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati glasove hrvatskoga standardnog jezika - osvijestiti pogreške u govoru - pravilno izgovarati hrvatska imena i prezimena	- primijeniti osnovna pravopisna pravila pisanja velikog i malog slova	- prepoznati i oprimjeriti imenice (opće i vlastite), imena, nadimci i prezimena ljudi, nazivi biljaka i životinja - prepoznati zamjenice (osobne) i razlikovati ih od imenica, razlikovati kategorije roda, broja i padeža (padeži imenica)	- proširiti rječnik učenjem riječi za imenovanje bića, stvari i prirodnih pojava i za izricanje osjećaja - imenovati dijelove tijela i riječi za izricanje njihovih obilježja; nazivi odjevnih predmeta - usvojiti riječi za imenovanje članova obitelji

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi značajke glagola
- razlikovati i rabiti osnovna glagolska vremena i oblike
- prepoznati brojeve kao vrstu riječi

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati glasove hrvatskoga standardnog jezika i prepoznati razlike u odnosu na glasove u jeziku zemlje boravka	- pravilno pisati glasove hrvatskoga standardnog jezika - usvojiti pravilo o pisanju točke iza rednog broja	- prepoznati i oprimjeriti glagole kao vrstu riječi - razlikovati i rabiti osnovna glagolska vremena (prezent, perfekt, futur) - imenovati prezent glagola moći i htjeti, prepoznati brojeve kao vrstu riječi (glavni i redni)	- proširiti leksik riječima za označavanje stvari i aktivnosti u školi, obitelji i društvu (pri učenju, radu, zabavljanju i aktivnostima u slobodno vrijeme)

TEMA 3: Ljudi u prostoru

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- usvojiti norme pravilnoga pisanja
- upoznati pridjeve kao vrstu riječi i objasniti stupnjevanje pridjeva
- razlikovati prijedloge i priloge

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati imena mjesta, krajeva, zemalja, naroda	- pravilno pisati imenice koje znače pripadnike naroda, stanovnike naseljenih mjesta, kraja, države ili kontinenta (etnici) - pravilno pisati	- utvrditi značajke pridjeva kao vrste riječi - objasniti stupnjevanje pridjeva - razlikovati prijedloge i priloge	- usvojiti riječi za imenovanje pripadnosti mjestu, kraju, zemlji, narodu - proširiti rječnik riječima koje opisuju izgled i izražavaju osobine ljudi, stvari i pojava

	komparativ i superlativ pridjeva		
--	--	--	--

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi značajke izjavnih, upitnih i uskličnih rečenica
- usvojiti osnovna pravila interpunkcije

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati glasove hrvatskoga standardnog jezika	- usvojiti rečenične znakove i osnovna pravila interpunkcije (točka, upitnik, uskličnik)	- utvrditi odnos: riječi - rečenica - iskaz i spoj riječi u rečenici (sročnost, upravljanje, pridruživanje, slaganje s brojevima) - prepoznati i oprimjeriti izjavne, upitne i usklične rečenice - utvrditi znanje o rečenici: rečenica kao priopćajna jedinica, pošiljatelj i primatelj poruke	- razumjeti temeljni leksik i iz konteksta odrediti značenje nepoznatih riječi - usvojiti riječi za imenovanje vremenskog trajanja (kalendar, sati, dijelovi dana, godišnja doba; fizičko vrijeme)

TEMA 5: Kultura i društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- odrediti samostalne članove rečeničnog ustrojstva
- razlikovati jednostavne i složene rečenice
- utvrditi jednoznačnost i višeznačnost leksema

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- ostvarivati rečeničnu intonaciju	- pisati pravopisno obilježene riječi i sintagme	- utvrditi samostalne članove ustrojstva rečenice	- proširiti leksik riječima za izricanje običaja; odijevanje,

	- uočiti mjesto zareza u složenoj rečenici	- razlikovati jednostavne i složene rečenice	prehrana, jezici, način života, umjetnosti, kultura
--	--	--	---

TEMA 6: Suvremeno društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi osnovna pravila reda riječi u rečenici, rečenični naglasak i intonaciju
- ponavljati i utvrđivati osnovna pravopisna pravila
- prepoznati preneseno značenje riječi

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati glasove hrvatskoga standardnog jezika	- upoznati rečenične znakove i osnovna pravila interpunkcije (točka, upitnik, uskličnik)	- utvrditi odnos: riječi - rečenica - iskaz i spoj riječi u rečenici (sročnost, upravljanje, pridruživanje, slaganje s brojevima) - prepoznati i oprimjeriti izjavne, upitne i usklične rečenice - utvrditi znanje o rečenici: rečenica kao priopćajna jedinica, pošiljatelj i primatelj poruke, namjera poruke	- razumjeti temeljni leksik i iz konteksta odrediti značenje nepoznatih riječi - usvojiti riječi za imenovanje vremenskog trajanja (kalendar, sati, dijelovi dana, godišnja doba; fizičko vrijeme)

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razlikovati vrste riječi
- razlikovati sinonime, antonime, homonime
- raščlaniti tekstove različitih funkcionalnih stilova

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- uvježbavati pravilan izgovor glasova, glasovnih skupina, riječi, sintagma i rečenica hrvatskoga standardnoga jezika	- pravilno pisati riječi hrvatskoga jezika aktivno usvojene na 1. razini znanja	- razlikovati vrste riječi	- razlikovati sinonime, antonime, homonime - oprimjeriti funkcionalnu raslojenost leksika - ponoviti i utvrditi leksik primjeren za 1. razinu

7.1.3. Književnost

Operativni ciljevi

Razvijati pozitivan odnos prema hrvatskom jeziku i književnosti, poticati kulturu čitanja i estetskog doživljavanja, steći početna znanja o hrvatskoj književnosti: prepoznavati osnovne elemente poezije, proze i drame na primjerima hrvatske književnosti.

Tema 1: To sam ja

Razrada operativnih ciljeva:

- razvijati interes za čitanje i užitek u čitanju
- odrediti temu pjesme
- prepoznati lirske pjesme prema vrsti (ljubavne, pejzažne, domoljubne);
- iskazati vlastite osjećaje – osobni identitet

Tema 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Razrada operativnih ciljeva:

- na odabranim pjesničkim primjerima prepoznati stihove, slaganje stihova u strofe, ritam
- ritmičke elemente poezije usporediti s glazbenim primjerima
- utvrditi povezanost jezika i književnosti sa suvremenim medijima te prepoznati vrste medija i njihovu ulogu u suvremenom životu (povezanost iskustava učenja i životnih situacija)

Tema 3: Ljudi u prostoru

Razrada operativnih ciljeva:

- prepoznati priču, bajku, basnu na odabranim tekstovima hrvatske književnosti, iz

iskustva učenika i na novim primjerima
- prepričati priču

Tema 4: Vrijeme – promjene – vrijeme - kontinuitet

Razrada operativnih ciljeva:

- upoznati likove u proznom tekstu, razlikovati pozitivne i negativne likove, uspostaviti odnos dobrih i loših likova
- prepričati priču i argumentirati vremenski tijek (iskustvom i primjerima iz književnosti i života: vrijeme - promjene)

Tema 5: Kultura i društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- razlikovati dijalog i monolog
- prepoznati dramske vrste
- upoznati značajke igrokaza
- *samostalno dramatisirati različite životne situacije na temu kultura i društvo*

Tema 6: Suvremeno društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- čitati i raščlaniti stripove, tematika i struktura stripa
- imenovati prijenosnike poruka (medije) u javnom i osobnom životu: film, televizija, radio, video, tisak, računalo
- utvrditi povezanost književnosti i suvremenih medija

Tema 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Razrada operativnih ciljeva:

- na odabranim primjerima razlikovati pjesnički, prozni i dramski tekst
- prepoznati zajedničke teme u hrvatskoj književnosti i književnosti zemlje boravka
- upoznati, poštovati i razvijati vlastiti nacionalni i kulturni identitet u djelima hrvatske književnosti

*** Ciljevi nastave književnosti koji se odnose na teoriju književnosti ostvaruju se u suodnosu s nastavom književnosti u redovnom programu zemlje boravka.**

PRIJEDLOG KNJIŽEVNIH TEKSTOVA

Luko Paljetak, Ježić Ubodežić, Suncokret, Novosti, Kiša, Mačka i glasovir

Sunčana Škrinjarić, Proljeće, Jeseni, Sunce, Dva smijeha, Tri snježne pahuljice, Vjetar

Zlata Kolarić-Kišur , Riječi, Snježna pahulja
Dobriša Cesarić , Početak proljeća, Što su sanjale životinje, Tiho, o tiho govori mi jesen
Nada Iveljić , Mokri klokan, Prometna priča, Skakaonica starog hrasta
Stanislav Femenić , Nakrivio kapu žir, Igrajmo se igrajmo se
Blanka Dovjak-Matković , Priča preko telefona
Grigor Vitez , Zelena škola, Brojalica, Zmaj, Tiha pjesma
Zvonimir Balog , Pravi tata, Prijatelj u invalidskim kolicima, Olovka, Neću ljutiti mamu, Kupovanje vremena
Stjepan Jakševac , Razgovor na žalu, Maslačak šalje djecu u svijet, Kokotiček, Što se to zbilo, Trešnja
Pajo Kanižaj , Hrvatska domovina, Zaplakao sam hrvatski, Kuća, Što sve stane u televizor
Miro Gavran , Sestre, Brat
Rikard Katalinić Jeretov , Hrvatski mornar
Nevenka Videk , Gdje stanuju priče
Vesna Parun , Miš i gušter, Kiša u šumi
Zvonimir Golob , Čemu služe roditelji, Čemu služim ja, Škole
Sanja Pilić , Rastreseni tata, Kiša, O jedenju i voljenju, Moja mama
Ratko Zvrko , Nogomet u bari, Dom, Grga Čvarak, Hoću znati
Milan Taritaš , Domovina nije mala, Pisanica
Višnja Stahuljak , Zvončići, Snježni anđeo
Tin Kolumbić , Zvijezde u snu, Dani sv. Nikole, Božićna noć
Vladimir Nazor , Željeznica, Đače
Mladen Kušec , Voda, Pjesma sata, Najbolji dječak na svijetu
I. Goleš , Opet rasu papiri
Gustav Krklec , Basna, Dva delfina
Vera Zemunić , Sveta večer, Uskrsni gost, Pisanice
Milivoj Matošec , Umišljeni, Bajka dvadeset i osmog stoljeća
Božidar Prosenjak , Tri dječaka, Brat i sestra, Novac
Miroslav Dolenc Dravski , Rodbina
Zlatna jabuka , hrvatska narodna bajka
Nada Zidar Bogadi , Njihaljke, Matematički zadaci
Petar Preradović , Noćna pjesmica
F. Tušek , Prijateljice
Božićna pjesma, narodna-
J. Milaković , Tri boje
I. Novački , Mjeseci darivaju
Dragutin Tadijanović , Da sam ja učiteljica
Anto Gardaš , Ples pahuljica (igrokaz),

PRIJEDLOG LEKTIRE
Luko Paljetak , Miševi i mačke naglavačke
Ivana Brlić Mažuranić , Čudnovate zgone šegrta Hlapića , audiokaseta, film
Sunčana Škrinjarić , Kakva je to ljubav bila, S. Škrinjarić i N. Macolić , Kako sanjaju stvari
Mato Lovrak , Vlak u snijegu
Zvonimir Balog , Male priče o velikim slovima
Ratko Zvrko , Grga Čvarak

Pajo Kanižaj, Dubravka Kolanović , Hrvatska domovina
Gustav Krklec , Telegrafske basne
Zlata Kolarić-Kišur , Kristalni zvončići (igrokaz)
Željka Horvat-Vukelja, Sanja Pribić , Slikopriče
Nada Iveljić , Božićna priča, Balonijada (scenska igra)
Nada Zidar Bogadi , Sretan cvrčak
PRIJEDLOG NEKNJIŽEVNIH TEKSTOVA
Tomislav Đurić : Sto najljepših legendi iz hrvatske povijesti
Z. Badovinac, I. Bralić, M. Kamenarović, Z. Mikulić, O. Piškorić , Prirodne znamenitosti Hrvatske
*Nastavnici i učenici na temelju prijedloga odabiru književne i neknjiževne tekstove i lektiru, u skladu s načelom primjerenosti jezičnom znanju i životnoj dobi učenika, različitim nastavnim situacijama i uvjetima izvođenja nastave hrvatskoga jezika u inozemstvu.

7.2. OPERATIVNI CILJEVI ZA HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST – DRUGA RAZINA

Utvrđiti znanje o hrvatskom standardnom jeziku i njegovu uporabu u različitim komunikacijskim situacijama. Osvijestiti razliku između standardnoga jezika i nestandardnoga idioma. Razvijati govorenje i pisanje kao interpersonalne djelatnosti. Čitati s razumijevanjem i interpretirati književne i neknjiževne tekstove.

7.2.1. Komunikacijska osposobljenost

TEMA 1: To sam ja (osobni identitet)

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razvijati kulturu slušanja, govorenja, čitanja i pisanja
- primijeniti direktne i ekspresivne govorne činove u osobnom predstavljanju i predstavljanju drugih

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- razvijati kulturu slušanja različitih vrsta tekstova - kultura aktivnog slušanja sugovornika, predstavljanje drugih	- primijeniti direktne govorne činove: prijedlog, savjet, zahvala, molba - primijeniti ekspresivne govorne činove: u	- čitati i razumjeti tekstove različitih funkcionalnih stilova - u neknjiževnim tekstovima (npr. ulomci iz udžbenika zemljopisa) istražiti	- pismeno izraziti podatke o sebi, obitelji, prijateljima, odnosi među članovima obitelji (obiteljsko stablo) - opisati svoj izgled

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<p>- prepoznati glasovne promjene u hrvatskome jeziku</p>	<p>osobnom predstavljanju izraziti osjećaje, doživljaje, raspoloženja (utjecaj poezije i glazbe) i stajališta</p> <p>- oprimjeriti različite vrste ophođenja ljudi na hrvatskom jeziku i jeziku zemlje boravka</p> <p>- prepričavati obiteljska sjećanja kao povijesne izvore</p>	<p>podatke o Zagrebu, zavičajnom gradu (mjestu, selu) i Republici Hrvatskoj (npr. usporediti mjesna obilježja), kulturna i povijesna baština; pročitati jednostavni tekst o zavičajnom gradu</p> <p>- čitati odabrane primjere hrvatskoga pjesništva, razlikovati pjesničke vrste</p> <p>- krasnoslov pjesama po izboru učenika (lirske pjesme intimne i domoljubne tematike)</p>	<p>(autoportret), sličnosti i razlike s drugima</p> <p>- pismeno predstaviti Republiku Hrvatsku</p> <p>- opisati simbole Republike Hrvatske</p> <p>- napisati tekst o Zagrebu kao glavnom gradu Republike Hrvatske</p>

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- primijeniti različite vrste pisanja
- pravilno pisati pravopisno obilježene riječi

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<p>- utvrditi važnost slušanja u primjeni različitih vrsta diktata</p> <p>- slušati standardni izgovor glasova izvornih govornika hrvatskoga jezika</p> <p>- slušanje starijih tekstova (povijesni dokumenti)</p> <p>- slušati hrvatsku šansonu</p>	<p>- istražiti primjenu medija u svakodnevnom životu i u školi (usmeno izlaganje učenika)</p> <p>- obrazložiti ulogu televizije, filma, računala, izražavanjem osobnih iskustava</p> <p>- opisati ulogu glazbe u suvremenim</p>	<p>- istražiti u literaturi primjenu medija u svakodnevnom životu i u školi</p> <p>- čitati odabrane primjere hrvatskoga pjesništva</p>	<p>- primijeniti produktivni tip pisanja: obrada teme različitim vrstama pisanja (pismo, opisivanje, pripovijedanje, poruka;</p> <p>- moj radni dan, put od kuće do škole, aktivnosti u slobodno vrijeme, učenje, znanje, obrazovanje)</p> <p>- prikaz razgovora s</p>

	medijima		drugim članovima obitelji na temu: slobodno vrijeme
--	----------	--	---

TEMA 3: Ljudi u prostoru

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- ostvarivati vrednote govorenoga jezika
- prepoznavati naglašene i nenaglašene slogove i riječi u rečenici
- primijeniti produktivne tipove pisanja (opisivanje, pripovijedanje) i ostvarivati komunikativno pisanje

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- na primjerima utvrditi posebnosti akustičkih vrednota hrvatskoga standardnog jezika (povezanost s glazbenim primjerima)	- osvijestiti važnost ostvarivanja vlastitih govornih namjera u odnosu s drugima - usmeno izraziti odnos prema ljudima u okružju (povezati s etičkom karakterizacijom likova u pročitanim književnim tekstovima) - opisati izgled mjesta i naselja, način stanovanja, prirodne ljepote, kulturne znamenitosti (zavičajno graditeljstvo)	- pročitati i interpretirati odabrane primjere hrvatske proze: kratke priče i novele - čitati neknjiževne tekstove na temu: ljudi u prostoru (okolina mog doma, grada, zemlje u kojoj živim i zemlje podrijetla, povezanost ljudi i prirode, okoline; npr. udžbenici i priručnici zavičajne geografije)	- ostvarivati produktivne tipove pisanja: opisivanje i pripovijedanje na temelju samostalnog istraživanja okoline i odnosa s drugim ljudima (npr. tema: očuvanje okoliša i zaštita prirode, uređenje prostora) - ostvarivati komunikativno pisanje (pismo, razglednica)

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- upotrijebiti odgovarajuća jezična sredstva u skladu s određenom govornom situacijom
- utvrditi razlike hrvatskoga standardnoga jezika i hrvatskih narječja

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- pravilno izgovarati glasove hrvatskoga standardnoga jezika i uočiti razlike u odnosu na izgovor	- upotrijebiti odgovarajuća jezična sredstva u skladu s određenom govornom	- istražiti na primjerima razlike u hrvatskom standardnom jeziku i hrvatskim	- prevesti pojedine riječi, sintagme i rečenice s hrvatskoga jezika na strane jezike i

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
glasova u hrvatskim narječjima (prema jezičnom iskustvu učenika) - slušati uglazbljenu dijalektalnu poeziju, pjesme Hrvata izvan domovine	situacijom (javnom, osobnom) - pripremiti kraće izlaganje o iseljavanju Hrvata u druge zemlje (migracije); povijest moje obitelji, moji suvremenici - usmeni prikaz znamenitih likovnih djela hrvatske kulturne baštine uvrštenih u svjetski popis likovne baštine, npr. Dioklecijanova palača, Eufrazijeva bazilika, Dubrovnik	dijalektima (hrvatsko dijalektalno pjesništvo) - čitati književne i povijesne tekstove o značajnim ljudima i događajima u hrvatskoj povijesti (povijesni izvori, memoarska literatura)	obrnuto - napisati kraće tekstove o vremenu (razlike godišnjih doba, vrijeme u zavičaju i mjestu boravka) - opisati prošlost grada iz domovine Hrvatske

TEMA 5: Kultura i društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razvijati kulturu slušanja/gledanja komunikativnih, informativnih, publicističkih i književno-umjetničkih tekstova

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- razvijati kulturu slušanja/gledanja komunikativnih, informativnih, publicističkih i književno-umjetničkih tekstova i povijesnih izvora - usporediti blagdanske i običajne pjesme u Hrvatskoj i zemlji boravka	- objasniti različitosti jezika i običaja stanovnika u Hrvatskoj i zemlji boravka - objasniti značajke scenskog izraza kao univerzalne komunikacije među ljudima koji pripadaju različitim kulturama - samostalno dramaturgirati životne situacije (iskustva učenika vezana uz temu:	- osvijestiti teatrološki pristup dramskom djelu čitati igrokaze - čitati i raščlaniti neknjiževne tekstove: kultura i umjetnost u suvremenom društvu (različiti izvori)	- prevesti različite vrste tekstova (tema: kultura i društvo u Hrvatskoj i zemlji boravka, danas i nekad) - sličnosti i razlike života u Hrvatskoj i zemlji boravka (naselja i gospodarske djelatnosti)

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
	kultura i društvo; povezati dramski izraz s elementima hrvatske glazbene i likovne umjetnosti)		

TEMA 6: Suvremeno društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- primjećivati rečenični naglasak i intonaciju
- različitim jezičnim djelatnostima objasniti povezanost medijske kulture, jezika i književnosti

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- slušati rečenični naglasak i intonaciju izvornih govornika hrvatskoga jezika	- objasniti povezanost medijske kulture, jezika (hrvatskoga i stranih jezika) i književnosti s različitim aspektima suvremenog društva - izvijestiti o aktualnim događajima, pripremiti obavijesni prikaz (npr. izložbe, sportski događaji)	- čitati književne i neknjiževne tekstove različitih funkcionalnih stilova - čitati književne i neknjiževne tekstove posredovanjem medija	- napisati izvješće o aktualnim događajima (npr. kulturne priredbe) - upotrebljavati imenice, pridjeve, glagole u obradi predviđene teme: promjene u suvremenom društvu i njihov utjecaj na život pojedinca

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- razvijati osnovne jezične djelatnosti
- razvijati sposobnosti za izražavanje doživljaja, dojmova, stajališta, sudova i ocjena u različitim oblicima usmenog i pismenog izražavanja

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- u situacijskim govornim činovima aktivno pratiti iskaze sugovornika (razumijevanje i prihvaćanje kao temelj suradnje)	- razvijati sposobnosti za izražavanje doživljaja, dojmova, stajališta, sudova i ocjena u različitim oblicima	- primijeniti različite vrste čitanja: selektivno, izborno, stvaralačko, kritičko - razvijati osnovne	- pisati komentare i zapažanja uz čitanje - razvijati sposobnosti za izražavanje doživljaja,

među ljudima)	usmenog izražavanja - prikazati konfliktne situacije, razmišljati o uzrocima, jezično - oblikovati prijedloge za rješavanje sukoba - izraziti odobravanje i protivljenje	jezične djelatnosti: čitanje s komentarom, čitanje i pisanje zapažanja - čitati aktualne nekniževne tekstove (mediji); tekstovi o povezanosti Hrvatske s europskim i svjetskim institucijama	dojmova, stajališta, sudova i ocjena u različitim oblicima pismenog izražavanja - prevoditi kraće nekniževne tekstove - napisati kraći prikaz: kulturne raznolikosti
---------------	--	---	--

7.2.2. Jezična osposobljenost

TEMA 1: To sam ja (osobni identitet)

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi razlikovanje vrsta riječi i znanje o imenicama
- osvijestiti dvojezičnost kao prednost

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- objasniti razlike u izgovoru pojedinih glasova hrvatskoga jezika i jezika zemlje boravka (teže usvojivi glasovi) - zapažati pogreške u izgovoru i ispravljati sebe i druge	- pisanje imenica u Hrvatskome jeziku i jeziku zemlje boravka (pravila o pisanju velikog i malog slova; npr. toponimi)	- na primjerima utvrditi razlikovanje vrsta riječi - utvrditi znanje o imenicama - razlikovati brojevne imenice i pridjeve - usporediti imenice u hrvatskome jeziku i jeziku zemlje boravka	- osvijestiti dvojezičnost kao prednost - proširiti leksik riječima za izricanje prijedloga, savjeta, zahvale, molbe - utvrditi riječi za izricanje osjećaja

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- pravilno pisati pravopisno obilježene riječi
- utvrditi značajke glagolskih pridjeva, glagolskih priloga, kondicionala, imperativa
- naučiti aorist glagola biti

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
<ul style="list-style-type: none"> - razlikovati i raščlaniti prirodne i konstruirane govorne uzorke - oprimjeriti funkciju govornog i pjesničkog sluha 	<ul style="list-style-type: none"> - pisanje pravopisno obilježenih riječi (različite vrste diktata) 	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi značajke glagolskih pridjeva, glagolskih priloga, kondicionala, imperativa - naučiti aorist glagola biti - iskazati radnje i sadržaje kao sadašnje, prošle i buduće 	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti riječi za imenovanje molbe, želje, zapovijedi - imenovati sadržaje slobodnih aktivnosti; slobodno vrijeme

TEMA 3: Ljudi u prostoru

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi značajke prijedloga i priloga, razlikovati vrste riječi

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
<ul style="list-style-type: none"> - ostvarivati vrednote govorenoga jezika: naglasak, dužinu i intonaciju - uočavati naglašene i nenaglašene riječi i naglašeni slog u rečenici 	<ul style="list-style-type: none"> - ponavljati i utvrđivati gramatičko-pravopisnu pismenost primjenom stvaralačkih diktata 	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi značajke prijedloga i priloga na primjerima zasićenih tekstova (književni i neknjiževni tekstovi) - utvrditi razlikovanje vrsta riječi 	<ul style="list-style-type: none"> - proširiti leksik riječima za izricanje prostora i okoline - objasniti preneseno značenje riječi

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi kolebanja subjekta po sročnosti, rodu i broju
- objasniti mjesto zareza u rečenici, sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi
- usustaviti znanje o pravopisnim znakovima

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati kratice	- ponavljati i utvrđivati gramatičko-pravopisnu pismenost (diktati) - objasniti i oprimjeriti sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi	- ponoviti članove rečeničnog ustrojstva - utvrditi kolebanja subjekta po sročnosti, rodu i broju	- proširiti leksik riječima za imenovanje fizičkog vremena, vremenskih razdoblja, pojava, ljudi i događaja u prošlosti (povijest, prošlost, baština, povijesni izvor, povijesni dokument)

TEMA 5: Kultura i društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi gramatičko ustrojstvo rečenice
- utvrditi nesamostalne članove: atribut i apozicija (pojam, funkcija)
- prepoznati i upotrebljavati nezavisnosloženu rečenicu

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati glasove i suglasničke skupine specifične za hrvatski standardni jezik - razlikovati izgovor glasova č i ć	- pisati pravopisno obilježene riječi (č i ć) - vježbati pisanje alternacija ije/je/e/i	- na produktivnim tipovima teksta i primjerima iz djela hrvatske književnosti raščlaniti gramatičko ustrojstvo rečenice - utvrditi nesamostalne članove: atribut i apozicija (pojam, funkcija) - prepoznati i upotrebljavati nezavisnosloženu rečenicu	- istražiti zajednički i razlikovni leksik hrvatskoga jezika i jezika zemlje boravka

TEMA 6: Suvremeno društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi gramatičku i logičku organizaciju teksta
- prepoznati stilske značajke različitih vrsta tekstova

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- prepoznati i ostvariti rečenični naglasak i intonaciju	- objasniti kratice i njihov izgovor	- usustaviti znanje o rečenici - raščlanjivanjem književnih i neknjiževnih tekstova utvrditi gramatičku i logičku organizaciju teksta	- proširiti leksik riječima za imenovanje suvremenih medija, institucija, društvenih pravila i zakona, ponašanja u obitelji i pojava u okruženju

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi i oprimjeriti odnose među leksemima i funkcionalnu raslojenost leksika

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati sve glasove, glasovne skupine, riječi, sintagme i rečenice hrvatskoga standardnoga jezika	- pravilno pisati riječi hrvatskoga jezika aktivno usvojene na 2. razini znanja	- usporediti tekst na hrvatskom jeziku s tekstom na jeziku zemlje boravka (usustavljivanje i utvrđivanje znanja, suodnos s nastavom jezika zemlje boravka)	- utvrditi i oprimjeriti odnose među leksemima i funkcionalnu raslojenost leksika - prepoznati frazeme, kolokvijalizme i komunikacijske stereotipe - razumjeti i aktivno primjenjivati tematski leksik predviđen za 2. razinu

7.2.3. Književnost

Operativni ciljevi

Čitati s razumijevanjem, interpretirati književne i neknjiževne tekstove te prepoznati stilske značajke različitih vrsta tekstova na primjerima hrvatske književnosti.

Tema 1: To sam ja (osobni identitet)

Razrada operativnih ciljeva:

- na odabranim primjerima hrvatskoga pjesništva (po izboru učenika i nastavnika) izraziti osjećaje, doživljaje, dojmove (osobni identitet)- interpretirati lirske pjesme na tematsko-motivskoj i jezično-stilskoj razini- razlikovati pjesničke vrste na temelju motiva/ugodaja

Tema 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme
--

Razrada operativnih ciljeva:

- na primjerima hrvatskoga lirskog pjesništva istražiti povezanost elemenata strukture lirske pjesme- razlikovati osnovna stilska sredstva- istražiti primjenu medija i utvrditi povezanost jezika, književnosti i medija u situacijama učenja (škola i slobodno vrijeme)

Tema 3: Ljudi u prostoru

Razrada operativnih ciljeva:

- pročitati i interpretirati odabrane primjere hrvatske proze: kratke priče i novele- istražiti na primjerima priču, pripovjedača, odnos pripovjedača i likova, događaja- utvrditi etičku karakterizaciju likova: odnos prema ljudima u okružju

Tema 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Razrada operativnih ciljeva:

- pripovijedati i prepričavati priče – vremenski tijek- opimjeriti postupke pripovijedanja: opisivati likove, dijalogom govorno karakterizirati likove (žargon, dijalekti)

Tema 5: Kultura i društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi obilježja i vrste igrokaza (kazališni, televizijski, radijski)

- na primjeru igrokaza upoznati likove u dramskom djelu
- osvijestiti teatrološki pristup dramskom djelu (scena, glumci, pokreti i geste, režija)
- usporediti kazališnu predstavu i tekst
- uočiti i nabrojiti osnovne elemente: slika, prizor, čin, didaskalije, monolog, dijalog (predstava na jeziku zemlje boravka ili gostovanje hrvatskih kazališta)
- utvrditi značajke scenskog izraza kao univerzalne komunikacije među ljudima koji pripadaju različitim kulturama

Tema 6: Suvremeno društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- na primjerima hrvatske književnosti prepoznati različite vrste tekstova
- osvijestiti i objasniti povezanost medijske kulture, jezika (hrvatskoga i stranih jezika) i književnosti s različitim aspektima suvremenog društva
- oprimjeriti osobitosti televizije (zabavne, nastavne, popularno-znanstvene televizijske emisije), filma (filmska izražajna sredstva), radija (radijske emisije), tiska (tjednici, dnevne novine), računala (internet)

Tema 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Razrada operativnih ciljeva:

- analizirati i interpretirati tekstove na hrvatskom jeziku različitih funkcionalnih stilova
- razlikovati elemente poezije, proze i drame
- upoznati, poštovati i razvijati vlastiti nacionalni i kulturni identitet u djelima hrvatske književnosti
- uočiti zajedničke teme i probleme u tekstovima hrvatske književnosti i književnosti zemlje boravka

*** Ciljevi nastave književnosti koji se odnose na teoriju književnosti ostvaruju se u suodnosu s nastavom književnosti u redovnom programu zemlje boravka.**

PRIJEDLOG KNJIŽEVNIH TEKSTOVA

Luko Paljetak, Mjesečina, Zaljubljeni kompjuter, Djetinjstvo, Nova godina, Prvo ljubavno pismo

Sunčana Škrinjarić, Svađa i oko nje, Čudo koje traje, Ulica predaka

Zlata Kolarić-Kišur, Djetinjstvo u zlatnoj dolini, Zvončići (igrokaz)

Dobriša Cesarić, Slap, Voćka poslije kiše, Jesen

Nada Iveljić, Stižu maškare (igrokaz), Kapljica s Plitvica, Dolazak nove godine (igrokaz)

Ivana Brlić Mažuranić, Čudnovate zgone Šegrta Hlapića, Šuma Striborova, (K. Zimonić, strip)

Dragutin Domjanić , Kesni sneg, Božiću
Grigor Vitez , Kad bi drveće hodalo, Kako živi Antuntun, Gitara jesenjeg vjetra, Ptičja pjevanka, Plava boja snijega (igrokaz)
Zvonimir Balog , Mornar, Pričica u deminutiviću, Pričestina u augmentativetini, Što se od vode pravi
Stjepan Jakševac , Voli, ne voli, voli, Školjka, Đački jezikolom, Zlatna ptica sunca, Pjesma o banu
Pajo Kanižaj , Pravila za pis-pis, Štednja, Ljudi i životinje, Prelijepa naša, Zapisi odraslog limača
Miro Gavran , Halo ljubavi (ulomak)
Jure Kaštelan , Slike proljeća u našim očima, Volio bih da me voliš
Nikola Milićević , Kruh
Vesna Parun , Kako listati slikovnicu mora, Kišna kap, Razgovor s loptom, Mačak Džingiskan i Miki Trasi (igrokaz)
Zvonimir Golob , Kako se piše pjesma o domovini, Prva ljubav, Novosti
Sanja Pilić , Velika ljubav, Više cvijeća manje smeća, Jozef
Palma Katalinić , Maslina i golub
Drago Ivanišević , Hrvatska
Višnja Stahuljak , Neobični intervju (igrokaz)
Tin Kolumbić , Zemlja Hrvatska, Dubrovnik 1991., Maslina
Vladimir Nazor , Hrvatski jezik, Velebit, Tomislav
Mladen Kušec , Riječi
Ivan Goleš , Eko-alarm
Gustav Krklec , Val, Školska čestitka
Dragutin Domjanić , Kaj
Fran Galović , Lastavice
Milivoj Matošec , Tiki traži neznanca (ulomak), Suvišan u svemiru (ulomak)
Božidar Prosenjak , Divlji konj (ulomak)
Vjekoslav Mayer , Veliki vojvoda Hrvoje
Hrvatske bajke, Djevojka iz ružmarina, Mala vila
Ivan Kušan , Koko u Parizu, (ulomak; dramatizacija Miro Medimorec)
Petar Preradović , Dvije ptice, Naša zemlja
Mladen Bjažić , Maškare
Drago Gervais , Moja zemlja, Tri nonice
Antun Mihanović , Hrvatska domovina
Jagoda Truhleka , Zlatni danci (Božić, ulomak)
Dragutin Tadijanović , Grmljavina, Visoka žuta žita, Školjka
Anto Gardaš , Miron u škripcu (ulomak)
Mate Mršić Miloradić , Hrvat sam
Milan Taritaš , Tomislav
Krešimir Zimonić , Četiri godišnja doba (strip)
Dubravko Horvatić , Prošćansko jezero, Crveno jezero
August Šenoa , Zagrebu, Dolazak Hrvata
Slavko Mihalić , Branko putuje u prošlost
Mladen Šarić , Trešnjevačke trešnje (ulomak)
Zlatko Krilić , Zabranjena vrata (ulomak), Zašto mene svi odgajaju
Andrija Maurović , Seoba Hrvata (strip)
Narodne basne, Lisica i pevec (kajk.), Lisica i gavran (čak.)

PRIJEDLOG LEKTIRE

Hrvatske usmene priče i pjesme
Ivana Brlić Mažuranić , Priče iz davnine, CD - ROM
Sunačana Škrinjarić , Kaktus bajke, Plesna haljina žutog maslačka
Mato Lovrak , Družba Pere Kvržice
Zvonimir Balog , Nevidljiva Iva, Veseli zemljopis
Grigor Vitez , Pjesme
Vladimir Nazor , Pepeljuga (igrokaz)
Vesna Parun , Mačak Džingiskan i Miki Trasi (igrokaz)
Jagoda Truhelka , Zlatni danci
Ivan Kušan , Uzbuna na zelenom vrhu, Koko i duhovi, Lažeš Melita
Milivoj Matošec , Strah u ulici lipa
Zvonimir Milčec , Zvižduk s Bukovca
Hrvoje Hitrec , Eko, eko
Pavao Pavličić , Trojica iz Trnja, Dobri duh Zagreba
Nikola Pulić , Ključić oko vrata
Zlatko Krilić , Zagonetno pismo
Blanka Dovjak- Matković , Zagrebačka priča
Tito Bilopavlović , Paunaš
Alojz Majetić , Omiški gusari

PRIJEDLOG NEKNJIŽEVNIH TEKSTOVA

Ivan Meštrović , Uspomene na političke ljude i događaje
Gabrijela Szabo , Stari Zagreb
Mladen Obad Šćitaroci , Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja
* Nastavnici i učenici na temelju prijedloga odabiru književne i neknjiževne tekstove i lektiru, u skladu s načelom primjerenosti jezičnom znanju i životnoj dobi učenika, različitim nastavnim situacijama i uvjetima izvođenja nastave hrvatskoga jezika u inozemstvu.

7.3. OPERATIVNI CILJEVI ZA HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST – TREĆA RAZINA

Usustavljivanje i utvrđivanje praktičnoga znanja hrvatskoga standardnog jezika. Samostalna i aktivna uporaba svih jezičnih djelatnosti u različitim komunikacijskim situacijama. Usustavljivanje i utvrđivanje znanja o hrvatskom standardnom jeziku. Čitanje i interpretacija reprezentativnih djela hrvatske književnosti u kontekstu europske i svjetske književnosti i razvoj kritičkog odnosa prema literaturi.

7.3.1. Komunikacijska osposobljenost

TEMA 1: To sam ja (osobni identitet)

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- ostvarivati referencijalne govorne činove u predstavljanju
- pravilno izgovarati sve glasove, upoznati glasovni sustav hrvatskoga standardnoga jezika
- interpretativno čitati književno-umjetničke tekstove

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - zapažati i ostvarivati vrednote govorenoga jezika - prepoznavati glasovne promjene u hrvatskom jeziku - razvijati kulturu slušanja različitih tekstova (npr. slušanje povijesnih dokumenata) - prepoznati i usporediti himne različitih zemalja 	<ul style="list-style-type: none"> - predstaviti se na hrvatskom jeziku, jeziku zemlje boravka i drugom stranom jeziku (usporedno) - ostvarivati referencijalne govorne činove u predstavljanju: prikaz, izvješće, objašnjenje, dokaz, tvrdnja, izjava, priopćenje - obrazložiti afirmaciju i samoafirmaciju svakog pojedinca uz poštovanje drugih - objasniti vrednote govorenoga jezika 	<ul style="list-style-type: none"> - čitati s razumijevanjem tekstove različitih funkcionalnih stilova (instruktivni i narativni tip teksta) - interpretativno čitati književno-umjetničke tekstove - istražiti prijevodnu literaturu (usporediti jezik izvornika i prijevoda) - čitati znanstveno-povijesnu literaturu 	<ul style="list-style-type: none"> - pismeno okarakterizirati samoga sebe (autoportret) - okarakterizirati člana obitelji, prijatelja (portret; stil života, odijevanja, glazbe) - opisati odnose među članovima obitelji, prijateljima; prijateljstvo, različitost - napisati prikaz Republike Hrvatske, objasniti značenje pojedinih simbola - interpretirati lirsku ili epsku pjesmu po izboru

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- primijeniti produktivne tipove pisanja (reportaža, raspravljanje)
- primijeniti stvaralačko prepričavanje

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi važnost slušanja u primjeni različitih vrsta 	<ul style="list-style-type: none"> - stvaralački prepričavati osobna životna iskustva i 	<ul style="list-style-type: none"> - čitati i istraživati na primjerima elemente lirske i 	<ul style="list-style-type: none"> - primijeniti produktivni tip pisanja u obradi

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
diktata	iskustva drugih - pripovijedati iz različitih perspektiva o vlastitim aktivnostima i aktivnostima drugih (glazba, ples, koncerti, kazališta, šport, rekreacija, fotografiranje, likovne aktivnosti) - intervjuirati druge na temu uporabe medija	epske poezije, otkrivati intimne i općeljudske motive - čitati književne i neknjiževne tekstove po izboru (čitanje kao dio radnih aktivnosti i slobodnog vremena)	teme: reportaža (npr. o zavičaju i domovini Hrvatskoj) i raspravljanje - stvarati tekstove za film i televiziju (npr. videozapisi o krajoliku) - usporediti elemente izraza pojedinih medija, sličnosti i razlike

TEMA 3: Ljudi u prostoru

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- usporediti govorne vrednote hrvatskoga jezika s vrednotama jezika zemlje boravka
- ostvarivati produktivne tipove pisanja, komunikativno pisanje i kreativno pisanje
- ostvarivati referencijalne govorne činove

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- utvrditi akustičke vrijednosti hrvatskoga jezika i njihovu stilsku obilježenost (literarni i glazbeni primjeri) - usporediti hrvatske pučke popijevke različitih krajeva	- ostvarivati referencijalne govorne činove u obradi teme: prikaz, objašnjenje, izvješće, itd. - raspravljati o različitim gledištima na temu: ljudi u prostoru (zemljopisni položaj Hrvatske, stanovništvo, migracije, na primjerima vlastite obitelji) - izlaganje na temu: prostor i likovi u interpretiranom	- istražiti biografije poznatih ljudi u hrvatskoj prošlosti i sadašnjosti (različiti medijski izvori) - pročitati i interpretirati roman po izboru (prijedlog lektire)	- ostvariti produktivne tipove pisanja: raspravljanje, reportaža, putopis (krajolici u domovini Hrvatskoj i zemlji boravka) - primijeniti kreativno pisanje - ostvariti produktivne tipove pisanja i komunikativno pisanje - opisati povijesne zemljovide

	romanu hrvatske književnosti - aktualizirati književne teme - pripovijedati iz različitih perspektiva - stvaralački preporučavati		
--	--	--	--

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- pismeno i usmeno raspravljati
- čitati različite vrste kraćih tekstova iz različitih vremenskih razdoblja
- verbalizirati osobna iskustva

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<ul style="list-style-type: none"> - slušati tekstove starije hrvatske književnosti (usporedba s hrvatskim dijalektima) - slušanje govora hrvatskih političkih vođa (npr. S. Radića) - upoznati i usporediti glavna djela hrvatskih skladatelja različitih stilskih razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> - raspravljati o temama u djelima hrvatske književnosti - aktualiziranjem tema (problema) interpretiranih književnih djela raspraviti odnos prošlosti i sadašnjost, životno i književno (umjetničko) iskustvo učenika 	<ul style="list-style-type: none"> - istražiti u literaturi važnost jezične i povijesne pojave prvih djela prevedenih na hrvatski jezik - čitati kraće tekstove starije hrvatske književnosti - čitati tekstove o hrvatskoj političkoj i kulturnoj povijesti; povijesne isprave i dokumenti (npr. Bašćanska ploča, glagoljica, glagoljaško pjevanje) 	<ul style="list-style-type: none"> - usporediti vrijeme i klimu u zemlji boravka i domovini Hrvatskoj - promatrati, opisivati i dokazivati promjene u vremenu - napisati tekst o problemima odrastanja i sukobu generacija - opisati znamenita djela hrvatske likovne baštine - prikazati odabrani događaj iz hrvatske povijesti

TEMA 5: Kultura i društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- slušati, čitati i raščlanjivati komunikativne, informativne, publicističke i književno-umjetničke tekstove
- pripremiti izlaganje
- prevoditi riječi, sintagme, rečenice

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- razvijati kulturu slušanja/gledanja komunikativnih, informativnih, publicističkih i književno-umjetničkih tekstova	- pratiti priopćajna sredstva i pripremiti izlaganje o kulturnim događajima u Republici Hrvatskoj - značajke dramske književnosti povezati s temama vezanim uz kulturu i društvo: sukob načela i stajališta - izlaganje: utjecaj vremena i okoline na pojedince (običaji, odjeća, prehrana) - usporediti kazališnu predstavu i tekst	- čitati i raščlanjivati komunikativne, informativne, publicističke i književno-umjetničke tekstove - pročitati i interpretirati odabrani dramski tekst hrvatske književnosti	- prevoditi riječi, sintagme, rečenice - pripremiti filmsku prilagodbu dramskog djela - opisati kulturne osobitosti Hrvatske (vrste umjetnosti, umjetnici i institucije poznati u Hrvatskoj i izvan Hrvatske) - opisati povijesnu osobu, spomenik, grad i sl.

TEMA 6: Suvremeno društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- ostvarivati rečenični naglasak i rečeničnu intonaciju
- čitati književne i neknjiževne tekstove
- usmeno obrazložiti prosudbu teksta

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
- aktivno slušati sugovornike	- obrazložiti prosudbu neknjiževnih tekstova koji obuhvaćaju raznovrsna gledišta i situacije važne za razumijevanje	- čitati djela suvremene hrvatske književnosti (prijedlog lektire – izbor učenika i nastavnika) - čitati jednostavnije	- opisati promjene i njihov utjecaj na život pojedinca u društvu istraživanjem tekstova starije i suvremene hrvatske književnosti

	<p>suvremenog društva (npr. tehnološki, gospodarski itd.)</p> <p>- objasniti ulogu medija u suvremenom društvu</p> <p>- imenovati najznačajnije hrvatske književnike i njihova najpoznatija djela</p> <p>- obrazložiti prosudbu književnog djela</p>	<p>znanstvene tekstove (npr. iz priručnika "Zavičajna geografija")</p> <p>- čitati i prosuđivati neknjiževne tekstove (npr. ulomci iz Ustava Republike Hrvatske i programa političkih stranaka)</p>	<p>- prikazati ulogu kulture i umjetnosti u suvremenom društvu (u Hrvatskoj i zemlji boravka; npr. upoznati i usporediti glazbene festivale)</p> <p>- opisati i analizirati vizualne pojave u vlastitom okruženju (npr. moda, grafički dizajn)</p> <p>- opisati doživljaj kulturnog događaja</p>
--	--	---	--

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- upoznati jezične priručnike i rječnike hrvatskoga jezika
- prevoditi kraće književne i neknjiževne tekstove
- raspravljati, pismeno i usmeno argumentirati određeni problem

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
<p>- slušati interpretativno čitanje književnih tekstova izvornih govornika hrvatskoga jezika (glumačke izvedbe)</p> <p>- aktivno slušati sugovornike u govornoj komunikaciji</p>	<p>- prevoditi različite vrste tekstova</p> <p>- prikazati aktualne kulturne i političke događaje u Republici Hrvatskoj (npr. obrazložiti rad Hrvatskog sabora)</p> <p>- argumentirati primjerima kulturnu suradnju hrvatske i zemlje boravka</p> <p>- raspravljati na temu: problem odnosa pojedinca i društva, institucija</p>	<p>- samostalno i aktivno upotrebljavati jezične priručnike, rječnike i općeobrazovnu literaturu</p> <p>- primjenjivati različite vrste čitanja</p> <p>- vježbati interpretativno čitanje</p>	<p>- napisati problemski članak na zadanu temu globalni problemi suvremenog društva; npr. ekološki, gospodarski itd.</p> <p>- zapisivati osjećaje, razmišljanja, komentare pri čitanju i doživljavanju djela likovne i glazbene umjetnosti</p> <p>- analizirati i</p>

slušanje	govorenje	čitanje	pisanje
	- objasniti uporabu interneta u upoznavanju kulture		interpretirati tekstove različitih funkcionalnih stilova - prevoditi kraće ulomke književnih tekstova

7.3.2. JEZIČNA OSPOSOBLJENOST

TEMA 1: To sam ja (osobni identitet)

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- objasniti glasovne promjene
- utvrditi morfološke posebnosti hrvatskoga jezika
- upoznati se s pojavama gramatičke sinonimije

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati sve glasove - upoznati glasovni sustav u cjelini i moguće pogreške u izgovoru glasova č, ć, dž, đ, alternacije ije/je/e/i - izgovarati riječi u kojima se provode glasovne promjene	- pisati riječi u kojima se provode glasovne promjene - pisanje glasova č, ć, dž, đ - pisanje pravopisno obilježenih riječi (imena prezimena, zemljopisni pojmovi, spomenici kulture)	- objasniti glasovne promjene i iznimke - utvrditi morfološke posebnosti hrvatskoga jezika u kontrastu s jezikom zemlje boravka - upoznati se s pojavama gramatičke sinonimije	- osvijestiti dvojezičnost i višejezičnost kao prednost - proširiti leksik riječima za ostvarivanje govornih činova u predstavljanju

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- utvrditi značajke glagola i glagolskih oblika
- vježbati pisanje pravopisno obilježenih riječi i sintagma

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- oprimjeriti funkciju govornog i pjesničkog sluha	- ponavljati i utvrđivati pisanje pravopisno obilježenih riječi (diktati)	- istražiti na tekstovima značajke glagola i glagolskih oblika - analizirati razlike između glagolskih oblika hrvatskoga jezika i jezika zemlje boravka na tekstovima obaju jezika	- proširiti leksik riječima za imenovanje različitih radnih aktivnosti, organizacije i sadržaja slobodnog vremena; vrste škola, obrazovni sustav, učenje i znanje, kultura i znanost (znanstvena literatura), umjetnost, stvaralaštvo

TEMA 3: Ljudi u prostoru

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- objasniti morfološke osobitosti vrsta riječi na različitim tipovima teksta

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- govorne vrednote hrvatskoga jezika usporediti s govornim vrednotama jezika zemlje boravka	- ponoviti i utvrditi gramatičko-pravopisnu pismenost primjenom različitih vrsta diktata	- objasniti morfološke osobitosti vrsta riječi na različitim tipovima teksta	- utvrditi i proširiti leksik riječima za izricanje prostora, okoline, interakcije ljudi i prostora (migracije, useljavanje, iseljavanje)

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- upoznati temeljne odrednice povijesti hrvatskoga jezika od Bašćanske ploče do danas
- odrediti značajke književno-umjetničkog stila

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati imena pisaca,	- pravilno pisati imena pisaca,	- upoznati temeljne odrednice	- dokazati prednosti dvojezičnosti i

skladatelja, likovnih umjetnika, nazive književnih i umjetničkih djela, kulturnih spomenika i prirodne baštine	skladatelja, likovnih umjetnika, nazive književnih i umjetničkih djela, kulturnih spomenika i prirodne baštine - pisanje naziva političkih stranaka	povijesti hrvatskoga jezika od Bašćanske ploče do danas: počeci pismenosti, najvažniji pisani spomenici, hrvatski jezik u 19. i 20. stoljeću, hrvatski jezik od 1990. godine	višejezičnosti - proširiti leksik riječima za imenovanje kulturno-povijesnih pojmova i zemljopisnih obilježja
--	--	--	--

TEMA 5: Kultura i društvo

Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:

- objasniti prozodijski sustav hrvatskoga jezika
- utvrditi samostalne i nesamostalne članove rečeničnog ustrojstva
- razlikovati i analizirati nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice
- pravilno upotrebljavati automatizirani red riječi

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- objasniti prozodijski sustav - istražiti razlike između naglasnog sustava i govorne prakse	- utvrditi pisanje zareza u jednostavnoj i složenoj rečenici	- utvrditi samostalne i nesamostalne članove rečeničnog ustrojstva - razlikovati i analizirati nezavisnosložene rečenice - razlikovati i analizirati zavisnosložene rečenice - pravilno upotrebljavati automatizirani red riječi	- aktivno obogaćivati leksik - definirati pojmove komično, tragično, argumentirati tekstem

TEMA 6: Suvremeno društvo**Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:**

- razlikovati i primijeniti interpunkcijske znakove u rečenici i različitim vrstama teksta
- razlikovati fonostileme, morfostileme, sintaktostileme, semantostileme

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- ostvarivati rečenični naglasak i rečeničnu intonaciju	- razlikovati i primijeniti interpunkcijske znakove u rečenici i u različitim vrstama teksta	- usporediti složenija sintaktička rješenja u hrvatskom jeziku i jeziku zemlje boravka - usustaviti znanje o rečenici	- argumentirati funkcionalnu raslojenost leksika - proširiti leksik riječima za imenovanje pojava i aktivnosti u javnom životu, suvremenom društvu - usvojiti riječi: parlament, sabor, republika, ustav

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost**Operativni ciljevi i razrada operativnih ciljeva:**

- razlikovati i analizirati stilska obilježja razgovornog, publicističkog, književno-umjetničkog i poslovno-administrativnog stila
- objasniti međujezičnu homonimiju
- usporediti izvornik književnog teksta na hrvatskom jeziku s prijevodom na jezik zemlje boravka

pravogovor	pravopis	gramatika	leksikologija
- pravilno izgovarati sve glasove, glasovne skupine, riječi, sintagme i rečenice hrvatskoga standardnoga jezika	- pravilno pisati tuđice i složenice - pravilno pisati sve riječi hrvatskoga jezika aktivno usvojene na 3. razini znanja	- usporediti izvornik književnog teksta na hrvatskom jeziku s prijevodom na jezik zemlje boravka - usustaviti i aktivno primjenjivati gramatičko znanje u	- pronaći u tekstu riječi iz drugih jezika (tuđice, posuđenice) i odrediti njihovu uporabnu vrijednost - tumačiti strane i nepoznate riječi i izraze

		različitim komunikacijskim situacijama	- objasniti međujezičnu homonimiju - aktivno primijeniti tematski leksik usvojen na 3. razini
--	--	--	--

7.3.3. Književnost

Operativni ciljevi

Čitati i interpretirati reprezentativna djela hrvatske književnosti u kontekstu europske i svjetske književnosti i razvijati kritički odnos prema literaturi. Upoznati osnovne značajke pojedinih razdoblja u hrvatskoj književnosti te najznačajnije hrvatske književnike i njihova najpoznatija djela.

Tema 1: To sam ja

Razrada operativnih ciljeva:

- razlikovati i interpretirati lirske i epske pjesme (izbor iz predloženih književnih tekstova)
- samostalno interpretirati odabrane pjesme i usporediti jezik izvornika i prijevoda na jezik zemlje boravka (istražiti prijevode)
- iskazati osobne doživljaje i dojmove u interpretaciji poezije
- upoznati pojam lirskoga subjekta

Tema 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Razrada operativnih ciljeva:

- istražiti na primjerima elemente lirske i epske pjesme
- otkrivati u književnim tekstovima intimne i općeljudske motive
- usustaviti znanje o pjesničkim vrstama
- razlikovati i objasniti stilska sredstva, usporediti primjere pjesništva na hrvatskom jeziku i jeziku zemlje boravka
- utvrditi i usporediti elemente izraza pojedinih medija i njihovu ulogu u suvremenom životu (školske i izvanškolske aktivnosti - učenje i slobodno vrijeme)

Tema 3: Ljudi u prostoru

Razrada operativnih ciljeva:

- na odabranim tekstovima hrvatske književnosti istražiti značajke romana kao prozne vrste (dječji i omladinski roman)

- problemski interpretirati roman po izboru učenika i nastavnika (prijedlog lektire) i aktualizirati tematiku
- analizirati elemente strukture romana (fabula, kompozicija, likovi, vrijeme, prostor)
- prepoznati i razlikovati sporedne i glavne likove, protagoniste i antagoniste
- razlikovati autora od pripovjedača, istražiti pripovijedanje iz različitih perspektiva
- istražiti odnos autor - pripovjedač
- upoznati aut/biografiju i auto/biografsko pripovijedanje

Tema 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Razrada operativnih ciljeva:

- samostalno istražiti temu, fabulu, likove i kompoziciju u djelima hrvatske književnosti (izbor učenika)
- utvrditi vrste fabule (vrijeme, kontinuitet)
- prepoznati motive djelovanja književnih likova
- upoznati različite aspekte karakterizacije likova i argumentirati tekstem
- istražiti obilježja književno-umjetničkog stila i usporediti značajke u tekstovima na hrvatskom jeziku i jeziku zemlje boravka

Tema 5: Kultura i društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- pročitati odabrani dramski tekst hrvatske književnosti
- utvrditi kompoziciju dramskog djela: uvod, zaplet, vrhunac, rasplet
- razlikovati komediju, tragediju, dramu
- definirati pojmove: komično, tragično, argumentirati tekstem (suodnos s nastavom jezika i književnosti zemlje boravka)
- usustaviti značajke dramske književnosti i povezati s temama vezanim uz kulturu i društvo: sukob načela i stajališta – dramska napetost, dramska atmosfera
- pripremiti filmsku prilagodbu dramskog djela
- pratiti priopćajna sredstva i kulturne događaje u Hrvatskoj

Tema 6: Suvremeno društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- upoznati osnovne značajke pojedinih razdoblja povijesti hrvatske književnosti
- utvrditi osnovne podatke o najznačajnijim hrvatskim književnicima, nabrojiti njihova najpoznatija djela
- promjene i njihov utjecaj na život pojedinca i društva istražiti na primjerima starije i suvremene hrvatske književnosti
- upoznati, poštovati i razvijati vlastiti nacionalni i kulturni identitet u djelima hrvatske književnosti, kazališta, filma i drugih priopćajnih sredstava
- objasniti ulogu medija u suvremenom društvu

Tema 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Razrada operativnih ciljeva:

- upoznati jezične priručnike i rječnike hrvatskoga jezika
- razlikovati i analizirati stilska obilježja razgovornog, publicističkog, književno-umjetničkog i poslovno-administrativnog stila
- objasniti međujezičnu homonimiju
- usporediti izvornik književnog teksta na hrvatskom jeziku s prijevodom na jezik zemlje boravka
- upoznati hrvatsku iseljeničku književnost i istražiti na primjerima njezine osobine

*** Ciljevi nastave književnosti koji se odnose na teoriju književnosti ostvaruju se u suodnosu s nastavom književnosti u redovnom programu zemlje boravka.**

PRIJEDLOG KNJIŽEVNIH TEKSTOVA

Ivan Gundulić , Himna slobodi
Marin Držić , Novela od Stanca (ulomak)
Antun Gustav Matoš , Gnijezdo bez sokola, Kod kuće, Notturmo, Djevojčici umjesto igračke
Dobriša Cesarić , Balada iz predgrađa, Oblak
Nada Iveljić , Tko je glavni (igrokaz)
Ivan Goran Kovačić , Jačica Šafran, Pada snijeg, Mali pot
Antun Branko Šimić , Opomena, Molitva na putu
Miroslav Krleža , Bonaca u predvečerje, Stric-Vujc, Loza
Zvonimir Balog , Male ljudetine (Hrvatske stilske vježbe)
Stjepan Jakševac , Djevojčica pred zrcalom
Eugen Kumičić , Hrvatska domovina, Začuđeni svatovi (ulomak)
Miro Gavran , Kako je tata osvojio mamu
Vladimir Vidrić , Pejzaž I i Pejzaž II
Nikola Milićević , Možda je tako pisano
Tin Ujević , Dažd, Ove su riječi crne od dubine
Viktor Vida , Sjećanje na Dalmaciju, Zbogom kućo bijela, Bilješke za životopis
Sanja Pilić , Mrvice iz dnevnog boravka (ulomak)
Narodna priča , Ero s onoga svijeta
Narodna usmena balada , Hasanaginica
Vinko Nikolić , Duga
Tin Kolumbić , Hrvatski zvonici
Vladimir Nazor , Zvonimirova lađa, Kralj i ribar (legenda iz hrvatske povijesti)
Josip Juraj Strossmayer , Mili jeziče moj
S. Miletić , Krunjenje Tomislava
Dinko Šimunović , Duga (ulomak)
Stjepan Radić , Uzničke uspomene (ulomak: Prvi susret sa Zagrebom)
Dubravko Horvatić , Grički top, Stjepan kralj i vila
Pero Budak , Klupko (ulomak)
Silvije Strahimir Kranjčević , Moj dom, Na obali uskočkoga grada
Josip Pupačić , More, Zvijezda da mi je biti

Matko Peić , Naša ljepotica Istra (putopis)
Petar Preradović , Rodu o jeziku
Mate Meršić Miloradić , Hrvat u Gradišću
Branko Pilaš , Bašćanska ploča
Marina kruna , hrvatska narodna pjesma
Josip Kozarac , Slavonska šuma
Vladan Desnica , Proljeća Ivana Galeba, ulomak (Slijepi dječak)
Luka Perković , Škrinja (ulomak)
Drago Britvić , Bože čuvaj Hrvatsku
Siniša Glavašević , Priča o gradu
Miro Gavran , Kako je tata osvojio mamu
Ivan Slamnig , Barbara
August Šenoa , Hrvatska pjesma, Budi svoj, Kameni svatovi
Slavko Mihalić , Prolazim Zrinjevcem dotiče me more
Krešimir Zimonić , Zlatka (strip)
Mak Dizdar , Modra rijeka
Ivan Franjo Jukić , Putovanje kroz Bosnu 1845. (ulomak)
Antun Nemčić , Domovini
Danijel Dragojević , Bajka o vratima
Antun Šoljan , Dobre vijesti, gospo (radiodrama, ulomak)
Stjepan Tomaš , Mali ratni dnevnik (ulomak)

PRIJEDLOG LEKTIRE

August Šenoa , Povjestice, Prosjak Luka
Eugen Kumičić , Preko mora
Dinko Šimunović , Duga
Antun Gustav Matoš , Poezija (izbor)
Antun Branko Šimić , Poezija (izbor)
Tin Ujević , Poezija (izbor)
Miroslav Krleža , Novele (izbor)
Vesna Parun , Poezija (izbor)
Slavko Kolar , Breza
Ivan Kušan , Ljubav ili smrt
Vladan Desnica , Pravda
Marija Jurić Zagorka , Kći Lotrščaka
Dobriša Cesarić , Poezija (izbor)
Pavao Pavličić , Dunav
Nikola Pulić , Krkom uzvodno
Dragutin Tadijanović , Srebrne svirale
Miro Gavran , Kako smo lomili noge, Zaljubljen do ušiju
Višnja Stahuljak , Zlatna Vuga
Hrvoje Hitrec , Smogovci
Dubravko Jelačić Bužimski , Sportski život letećeg Martina
Julijana Matanović , Zašto sam vam lagala
Stjepan Tomaš , Moj tata spava s anđelima
Izbor iz suvremene hrvatske novelistike
Pjesnički i prozni tekstovi o stvaranju samostalne, suverene države Republike

Hrvatske i o Domovinskom ratu (izbor)
CD-ROM Klasici hrvatske književnosti – 1. epika: romani, novele
CD-ROM Klasici hrvatske književnosti – 2. pjesništvo
CD-ROM Klasici hrvatske književnosti – 3. drama i kazalište

PRIJEDLOG NEKNJIŽEVNIH TEKSTOVA

Bogdan Radica , Značajni Hrvati 19. st.
Ivan Meštrović , Uspomene na političke ljude i događaje
I. Bralić , Nacionalni parkovi Hrvatske
Mate Matas , Zaštita okoliša danas za sutra
* Nastavnici i učenici na temelju prijedloga odabiru književne i neknjiževne tekstove i lektiru, u skladu s načelom primjerenosti jezičnom znanju i životnoj dobi učenika, različitim nastavnim situacijama i uvjetima izvođenja nastave hrvatskoga jezika u inozemstvu.

7.4. OPERATIVNI CILJEVI ZA HRVATSKU POVIJESNU, KULTURNU I PRIRODNU BAŠTINU (zemljopis, povijest, glazbena i likovna kultura) - PRVA RAZINA

Operativni ciljevi

Razvijati interes učenika/ca za vizualne izraze i stvaralaštvo u sklopu kulturne baštine Hrvatske.

Razvijati interes učenika/ca za glazbene i plesne izraze i stvaralaštvo u sklopu kulturne baštine Hrvatske.

Usvojiti osnovna prirodna, društvena i gospodarska obilježja zavičaja u Hrvatskoj i Hrvatske kao zemlje podrijetla učenika/ca.

Usvojiti osnovne procese povijesnog razvoja hrvatskog društva, države i kulture.

TEMATSKA CJELINA 1 - To sam ja - osobni identitet

Razrada operativnih ciljeva:

- osvijestiti predodžbu o sebi i drugima zvukom, slikom i pokretom – o svojoj obitelji, razredu, o Hrvatskoj i zemlji u kojoj učenici žive
- razvijati poštovanje i toleranciju za individualnost doživljaja i izraza.

1. Osvijestiti svoj identitet i identitet drugih, zvukom, slikom, pokretom

- igrati igru prepoznavanja drugih i njihova raspoloženja: bojom glasa, intonacijom, ozračjem
- imenovati pojedine likove s obiteljskih fotografija i opisati njihovu ulogu u obitelji,
 - nacrtati i/ili izraditi vlastiti obiteljski album
- izraziti zvukom, slikom i riječju emocionalni doživljaj svoje obitelji i predaka;
- izraziti identitet bojom, zvukom, riječju i pokretom
- izraditi jednostavan autoportret crtežom, (kako sebe vidim? što bih htjela/htio biti kad odrastem?)

- prepoznati i razlikovati zvukom imena i prezimena: kraj, zemlju iz koje potječe moja obitelj, moji prijatelji, susjedi, neke javne ličnosti i drugi
- naučiti pjevati pjesmice i igrati brojalice kraja iz kojeg potječem
- slušati pučku tradicijsku glazbu kraja iz kojeg potječem
- sustavno upoznavati običaje kraja iz kojeg potječem
- oblikovati osobni glazbeni ukus: kakvu glazbu rado slušam, pjevam, sviram, a kakvu slušaju, pjevaju, sviraju članovi moje obitelji, prijatelji (upoznajem prijatelje preko njihove osobne fonoteke)
- crtežom, fotografijom i riječju prikazati najvažnije osobe u životu učenika (obitelj, prijatelji) i radom u grupama izraditi plakat kojim se prikazuju članovi grupe

2. Usvojiti osnovna znanja o simbolima Republike Hrvatske, moje domovine

- nabrojiti simbole Republike Hrvatske (zastava, grb, himna)
- prepoznati simbole Republike Hrvatske - po kojim bojama i oblicima ih znam
- naučiti pjevati hrvatsku himnu
- imenovati glavni grad Republike Hrvatske - Zagreb.

TEMATSKA CJELINA 2 – Učenje – rad - slobodno vrijeme

Razrada operativnih ciljeva:

- upoznati osnovna obilježja svakodnevnog života nekad i danas (načine učenja, rada te provođenja slobodnog vremena nekad i danas u zemlji iz koje potječem)
- upoznati višestruku ulogu glazbe i vizualnih medija tijekom rada i slobodnog vremena
- poticati umjetnički doživljaj u igri i radu.

1. Usvojiti osnovne spoznaje o svakodnevnom životu nekad i danas (o vrstama škola i načinu učenja u domovini predaka)

- opisati svoj razred i svoju školu
- skladati himnu razreda na hrvatskom jeziku
- opisati kako danas učimo: navesti oblike učenja (škola, obitelj, mediji)
- nabrojiti vrste škola u Hrvatskoj i zemlji boravka

2. Opisati sličnosti i razlike u načinu provođenja slobodnog vremena u Hrvatskoj i zemlji boravka

- opisati kako provodim svoje slobodno vrijeme (hobiji, kino, kazalište, glazba, omiljene knjige itd.), a kako moja obitelj u zemlji boravka i podrijetla
- upoznati i usporediti slobodne aktivnosti kojim se bave djeca (vršnjaci) u Hrvatskoj i zemlji u kojoj živim (odlazak u kino, kazalište, koncert, na izložbe, u muzeje, multimedijске centre, polaženje umjetničkih škola)
- izraziti doživljaj rada i igre slikom, pokretom, zvukom i riječju
- usporediti ulogu glazbe koju slušam dok učim i u slobodno vrijeme
- opisati likovne i zvukovne značajke omiljene igračke
- opisati i usporediti proslavu rođendana, imendana u zemlji boravka i podrijetla
- ispričati kako su slobodno vrijeme provodili roditelji
- opisati način provođenja slobodnog vremena žena i muškaraca nekad i danas
- upoznati pjesme i plesove koje su plesali i pjevali moje bake i djedovi te izraziti likovno doživljaj narodne nošnje u zemlji boravka i podrijetla, kao i doživljaj narodne pjesme i plesa

- opisati način provođenja slobodnog vremena mladih nekad i danas
- imenovati istaknute hrvatske sportaše i sportašice
- nabrojiti sportove kojima se mladi danas bave i u kojima hrvatski sportaši/ice postižu svjetske uspjehe
- upoznati i imenovati neke od istaknutih hrvatskih glazbenika (skladatelje, izvođače)
- izraditi kolaž-plakat najave školske priredbe na hrvatskom jeziku
- usvojiti scensku i filmsku umjetnost kao umjetničke izraze slobodnog vremena
- slušati hrvatske mjuzikle (Jalta, Jalta, Mala Floramye) i gledati filmove (Vlak u snijegu, Tko pjeva, zlo ne misli i druge)
- naučiti društvene igre koje su popularne u Hrvatskoj i opisati njihova pravila
- izraditi njihove uvećane makete u prostoru škole (šah; dame; čovječe, ne ljuti se)

3. Opisati posebne oblike rada i razvoj tehnologije kroz vrijeme u Hrvatskoj

- opisati što i kako rade članovi obitelji (npr. suvremena tehnologija u svakodnevnom životu)
- opisati i imenovati predmete kućne radinosti (narodne rukotvorine, obrte i zanate koji su se posebno razvijali u Hrvatskoj u prošlosti)
- modelirati (plastelinom, žicom, koncem, kartonom...) i opisati oblik tih predmeta (paška čipka, preslica i dr.)
- opisati u glavnim crtama posebnosti i sličnosti oblika rada u prošlosti (od kućne radinosti do moderne industrije) u Hrvatskoj i zemlji u kojoj živim.

TEMATSKA CJELINA 3 – Ljudi u prostoru i vremenu

Razrada operativnih ciljeva:

- upoznati osnovna prirodna, društvena i gospodarska obilježja mjesta, zavičaja, zavičajne regije te migracije iz Hrvatske
- upoznati obilježja tradicionalne arhitekture (opis kuća, ulice, naselja) kraja iz kojeg potječem
- prepoznati vrijeme i prostor s pomoću zvuka i slike.

1. Upoznati osnovna prirodna, društvena i gospodarska obilježja zavičaja, zavičajne regije i Hrvatske

- odrediti položaj mjesta (rođenja i boravka) zavičaja i zavičajne regije kao dijela domovine Republike Hrvatske - pronaći zavičajnu regiju na zemljovidu - opisati izgled zavičajne regije na zemljovidu
- odrediti prostornost zavičaja i zavičajne regije
- opisati izgled mjesta iz kojeg potječem i mjesta u kojem živim (najvažnije ulice, važnije objekte te njihovu osnovnu namjenu) - nacrtati put od kuće do škole, naučiti neke od naziva ulica i trgova u naseljima RH
- objasniti prirodno – zemljopisna obilježja zavičaja i zavičajne regije: nizinski, brežuljkasti, gorski, primorski i otočni zavičaj, biljni i životinjski svijet (crtajući /slikajući njihov oblik opisati boju i teksturu pojedinih biljaka i životinja)
- naučiti pjevati narodne pjesme te plesati plesove raznih krajeva RH i usporediti obilježja glazbe s podnebljem
- znati nabrojiti neke od pučkih tradicijskih glazbala pojedine regije
- navesti osnovna obilježja vremena, uočiti i opisati vremenske promjene u mjestu podrijetla i boravka, zavičaju i zavičajnoj regiji

- opisati obilježja različitih godišnjih doba u pojedinim regijama na primjeru djela hrvatskih slikara impresionista (Iveković, Kovačević, Crnčić, Vidović)
- opisati osobni doživljaj skladbe Sunčana polja Blagoja Berse
- razlikovati seoska i gradska naselja u Hrvatskoj i zemlji boravka
- opisati izgled naselja (seoskih i gradskih) i gustoću naseljenosti u zavičaju i zavičajnoj regiji;
- uočiti tipične oblike kuća pojedinih naselja i regija - opisati graditeljski materijal tradicionalnih kuća pojedinih regija (kamen, drvo, trska), njegovu teksturu i boju te narodne nazive (čerpić, planke, šindra)
- prepoznati izgled i regionalne nazive tradicionalnih građevina seoskog i prigradskog gospodarstva (hiža, bunja, šošnica, kažun, kurija)
- prepoznati značajne gospodarske djelatnosti u mjestu (rođenja boravka), zavičajne regije uvjetovane izgledom zavičaja i podneblja.

2. Opisati uzroke i posljedice migracija na primjeru migracija iz Hrvatske

- odrediti vrijeme dolaska predaka (roditelji, bake, djedovi) u zemlju boravka
- napraviti obiteljsku mapu i opisati put svojih predaka
- navesti zašto se ljudi sele iz jednog područja u drugo, iz sela u grad, iz države u državu
- prepoznati posljedice migracije (drugi jezik, drukčiji običaji, hrana, odjeća, vjera itd.)
- opisati i usporediti običaje, plesove, pjesme (npr. svatove i rođenja) u zemlji boravka i podrijetla.

3. Prepoznati prostor s pomoću zvuka, slike

- usvojiti raznolikost jezika, običaja (pjesme, plesovi i nošnje), vjerovanja drugih naroda i nacionalnih manjina u Hrvatskoj i zemlji boravka
- prepoznati vrstu crkve i konfesije s pomoću glazbe koju čujem i izgleda sakralnog prostora (katolička, protestantska, pravoslavna, židovska, islam i dr.).

TEMATSKA CJELINA 4 – Vrijeme – promjene – kontinuitet

Razrada operativnih ciljeva:

- istražiti obiteljsku povijest
- upoznati legende i mitove o nastanku hrvatske države
- upoznati povijest mjesta u kojem živim i mjesta iz kojeg potječem
 - razviti sposobnost opažanja promjena i kontinuiteta u društvu i umjetničkom izrazu.
-

1. Opisati obiteljsku povijest u zrcalu nacionalne povijesti

- opisati prošlost svoje obitelji (npr. rodoslovno stablo)
- prepričati legendu o dolasku Hrvata na današnji prostor
- imenovati prve hrvatske narodne vladare i starohrvatske spomenike koji svjedoče o njihovom postojanju (plutej s likom hrvatskog vladara iz Splita, oltarna pregrada iz Muća) i njihove prikaze u likovnim umjetnostima (spomenik Kralj Tomislav R. F. Mihanovića, povijesne slike C. Medovića i O. Ivekovića)
- imenovati zajednice u kojima su Hrvati živjeli s drugim narodima
- imenovati značajne osobe iz hrvatske povijesti umjetnosti i znanosti (političare, plemiće, preporoditelje itd.).

2. Opisati prošlost mojega grada

- opisati mjesto u kojem živim, utvrditi što se promijenilo, a što je ostalo isto (ulice, trgovci i njihova namjena, zanati, lokalni običaji)
- prepričati legendu o nastanku mjesta boravka i podrijetla
- prošetati zvukom, slikom i riječju kroz povijest Zagreba ili nekoga drugoga grada RH.

TEMATSKA CJELINA 5 – Kultura i društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- usvojiti kulturna obilježja užeg i šireg okruženja zemlje iz koje potječem i zemlje u kojoj živim
- usvojiti hrvatsku običajnu tradiciju (običaji, blagdani)
- razviti poštovanje kulturnih različitosti.

1. Uočiti različitost jezika i običaja stanovništva mjesta boravka i podrijetla

2. Shvatiti kulturne obrasce različitih naraštaja te društvenih slojeva i skupina

- slušati i pjevati napjeve različitih kulturnih i dobnih skupina
- usporediti koje knjige rado čitam ja i moji prijatelji, moji roditelji u zemlji boravka i podrijetla
- opisati stilove odijevanja pojedinih dobnih i kulturnih skupina (što volim nositi?)
- usvojiti koreografije narodnih i društvenih plesova u zemlji boravka i podrijetla
- opisati ornamentalne uzorke ukrasnih predmeta različitih kulturnih skupina (uzorci tkanina, nošnji i sagova), izraditi odjevne predmete s tim uzorcima
- usvojiti raznolikost kultura pojedinih regija Hrvatske (kultura mora, hrvatske ravnice i gorskih predjela - npr. žetveni običaji, ribarenje, okusi, mirisi i boje regionalnih kuhinja...).

3. Naučiti koji se blagdani obilježavaju u Hrvatskoj i zemlji u kojoj živim (Božić, Uskrs, Ivanje, Jurjevo, Sv. Nikola, Koledari, ladanje...)

- nabrojiti nekoliko najznačajnijih blagdana (vjerski, državni, običajni)
- uočiti kako se obilježavaju blagdani u Hrvatskoj
- slušati i pjevati blagdanske napjeve
- izraditi i ukrasiti obredne predmete precrtavanjem tradicionalnih ornamentalnih uzoraka (pisanice, pokladne maske prema uzorcima tradicionalnih maski zemlje boravka i podrijetla).

4. Imenovati nekoliko kulturnih institucija i događanja tipičnih za pojedinu kulturnu i društvenu sredinu RH

- imenovati nekoliko kulturnih institucija i kulturnih događaja (Festival djeteta u Šibeniku, Dubrovačke ljetne igre, Vinkovačke jeseni, Đakovački vezovi itd.)
- usvojiti najpopularnije animirane filmove hrvatskih autora i likove iz stripova (profesor Baltazar, Grga, Čudesna šuma).

TEMATSKA CJELINA 6 – Suvremeno društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- uočiti i opisati život i probleme suvremene obitelji u mjestu boravka i podrijetla
- opisati način organiziranja života u lokalnoj zajednici u mjestu boravka i mjestu podrijetla
- uočiti i opisati ulogu glazbe u svakodnevnom životu.

1. Uočiti i opisati život i probleme suvremene obitelji u mjestu boravka i podrijetla

- izraditi fotožurnal fotomontažom izrezaka iz hrvatskog tiska.

2. Opisati oblike i način odlučivanja i upravljanja u razredu, školi i sl. u mjestu u kojem živim i iz kojega potječem

- posjetiti gradsku vijećnicu i opisati njezinu ulogu u životu zajednice.

3. Opisati i uočiti ulogu glazbe u svakodnevnom životu

- opisati druženje s glazbom tijekom uobičajenog dana suvremenog djeteta (glazba dok se opuštam, glazba koju čujem u trgovini, u kafiću, tijekom športskog događaja, na koncertu, u kazalištu, na filmu i dr.)
- usporediti život glazbenika u zemlji boravka i podrijetla.

TEMATSKA CJELINA 7 – Jedan svijet za sve - globalna povezanost i međuovisnost

Razrada operativnih ciljeva:

- opisati oblike povezivanja Hrvatske s Europom i svijetom
- usvojiti značajke glazbe kao univerzalnog jezika koji spaja različite kulture i nacije
- prepoznati ekološke probleme suvremenog svijeta.

1. Upoznati oblike povezanosti iseljenika sa zavičajem i domovinom Hrvatskom

- opisati kako je moja obitelj povezana sa zavičajem
- spoznati ulogu novih medija (satelitska televizija, internet) u komunikaciji i povezivanju sa zavičajem i Hrvatskom.

2. Usvojiti značajke glazbe kao univerzalnog jezika koji spaja različite kulture i nacije

- prepoznati suvremene festivale u Hrvatskoj i svijetu kao žarišta multikulturalnosti (Eurovizija, Jeunesse Musicale (Glazbena mladež), filmski festivali u Puli i Motovunu, Međunarodni festival dječjeg filma u Pitomači i sl.)
- prepoznati brojne primjere narodne (etno) glazbe različitih nacija u popularnoj glazbi, jazzu i klasičnoj glazbi.

3. Istaknuti ekološke probleme

- opisati kako se u mojoj obitelji "ekološki" djeluje (što možemo učiniti?)
- izraditi skulpturu u dvorištu škole od otpadnog materijala ("reciklirati" predmete s tavana obiteljske kuće promjenom njihove funkcije)

- opisati internacionalne ekološke projekte u kojima sudjeluju škole zemlje boravka i iz Hrvatske.

7.5. OPERATIVNI CILJEVI ZA HRVATSKU POVIJESNU, KULTURNU I PRIRODNU BAŠTINU – DRUGA RAZINA

Upoznati osnovne forme i stilska sredstva u vizualnim umjetnostima u Hrvatskoj te koristiti različita sredstva i forme likovnog izražavanja (vizualne, likovne) u različitim formalnim i neformalnim situacijama.

Upoznati osnovne forme i stilska sredstva u glazbenim umjetnostima u Hrvatskoj te koristiti različita sredstva i forme glazbenog izražavanja u različitim formalnim i neformalnim situacijama.

Odrediti značaj položaja i objasniti prirodno-zemljopisne i društvene posebnosti zavičaja u Hrvatskoj i Hrvatske.

Razumjeti i razlikovati posebnosti razvoja hrvatskog društva, države i kulture.

TEMATSKA CJELINA 1 - To sam ja-osobni identitet

Razrada operativnih ciljeva:

- poticati i podržavati individualni ukus, doživljaj i kreativni izraz učenika
- razvijati samopoštovanje i svijest učenika o svom identitetu.

- slušanjem istoga glazbenog ili promatranjem likovnog djela usporediti individualnost doživljaja svakog učenika te doživljaj izraziti slikom, pokretom, riječju

- opisati raznolikost individualnosti i stila koji imaju članovi obitelji i prijatelji s obzirom na glazbu koju najradije slušaju, usporediti doživljaj

- slušati različite nacionalne himne, opisati kulturnu različitost s obzirom na zvuk njihovih himni

- izraditi svoju "škrinju s blagom" (predmeti iz kraja iz kojeg potječem, a koji su bitni za moj osjećaj identiteta – npr. češer s mora, nogometni ili drugi dres hrvatske reprezentacije, majica iz Splita).

TEMATSKA CJELINA 2 – Učenje – rad –slobodno vrijeme

Razrada operativnih ciljeva:

- upoznati osnovne promjene svakodnevnog života u Hrvatskoj od srednjeg vijeka do danas
- usporediti višestruku ulogu glazbe tijekom rada i igre
- razvijati doživljajno i aktivno slušanje glazbe te razvijati sposobnost likovnog i kinestetskog doživljaja u igri i radu.

1. Opisati značajke razvoja pismenosti i školstva u Hrvatskoj

- usporediti svoje obrazovanje s obrazovanjem svojih roditelja (predaka)
- razumjeti sličnosti i razlike u školama u Hrvatskoj i zemlji boravka
- shvatiti ulogu kršćanstva u širenju pismenosti i školstva u Hrvatskoj (benediktinci, isusovci itd.)
- prepoznati početak organiziranja građanskih škola na području Hrvatske u 18. i 19.

stoljeću

- razumjeti uporabu različitih jezika tijekom povijesti u hrvatskim školama (latinski, njemački, talijanski, mađarski, hrvatski preporod)
- prepoznati različite stupnjeve i oblike obrazovanja u Hrvatskoj i zemlji boravka, navesti oblike suradnje škola u Hrvatskoj i zemlji boravka.

2. Opisati promjene u načinu provođenja slobodnog vremena

- uočiti razlike i sličnosti u provođenju slobodnog vremena u Hrvatskoj i zemlji boravka (djece i odraslih, žena i muškaraca, plemstva i građanstva, seljaštva itd., kada i gdje su izlazili, kako su se odijevali, kakvu su glazbu slušali, kamo su išli na ples i sl.)
- razumjeti razlike u organizaciji i sadržajima slobodnog vremena nekad i danas u Hrvatskoj, koristiti razgovor sa starijima kao povijesni izvor
- istražiti i usporediti kako se mladi druže s glazbom tijekom slobodnog vremena u Hrvatskoj i zemlji boravka
- usporediti glazbeno i plesno školstvo kao oblike sustavno organiziranog slobodnog vremena
- istražiti i usporediti amaterizam u Hrvatskoj i zemlji boravka
- navesti i opisati stare običaje koji se njeguju u Hrvatskoj (npr. Seoska olimpijada u Brođancima, igra prstenca, Sinjska alka, igre u kojima su se nekada mladi natjecali itd.)
- opisati nastanak i razvoj građanske kulture u 19. st. (književne, plesne ili glazbene večeri, čitaonice, kazališta, izložbe, promenade ili šetnice)
- razviti sposobnost planiranja slobodnog vremena.

3. Opisati osnovna obilježja rada u Hrvatskoj

- opisati zanimanja članova obitelji i obitelji prijatelja u zemlji podrijetla
- opisati i usporediti razlike ženskih poslova nekad i danas
- prepoznati utjecaj razvoja oblika rada na promjene u svakodnevnom životu.

TEMATSKA CJELINA 3 – Ljudi u prostoru i vremenu

Razrada operativnih ciljeva:

- odrediti položaj i zemljopisna obilježja Hrvatske te migracijska kretanja tijekom prošlosti u Hrvatskoj
- usporediti i razlikovati različite vrste glazbe i ulogu koju glazba ima u različitim podnebljima, tradiciju, religiju, kulturu (s naglaskom na etičku ulogu glazbe)
- osvijestiti i usporediti prostorni doživljaj u različitim prostornim okruženjima
- prepoznati i odrediti lokalne/regionalne značajke tradicionalne hrvatske arhitekture.

1. Odrediti smještaj i položaj te opisati zemljopisna obilježja Hrvatske

- pronaći Republiku Hrvatsku na zemljovidu Europe i svijeta i objasniti njezin geografski položaj s obzirom na strane svijeta
- istaknuti značenje geoprometnog položaja Hrvatske – na raskrižju prometnih pravaca od zapadne prema jugoistočnoj Europi, te srednjoeuropskog (podunavskog) prema sredozemnom području
- usvojiti osnovno znanje o domovini Hrvatskoj
- objasniti važnost Zagreba kao glavnoga grada Hrvatske
- objasniti izgled nizinskih, brežuljkastih, gorskih i primorskih prostora Hrvatske

- odrediti predjele Hrvatske na zemljovidu
- usporediti zemljopisna obilježja Hrvatske s obilježjima zemlje boravka
- navesti ukupan broj stanovnika i objasniti tko čini većinu stanovništva u Hrvatskoj
- nabrojiti narodnosti koje čine manjine u Hrvatskoj
- imenovati grad-središte županije iz koje potječem, objasniti osnovna obilježja županijskog središta (gospodarska, društvena, upravna, prometna, kulturna, prosvjetna i športska)
- navesti gospodarske osobitosti Hrvatske
- nabrojiti i objasniti glavne gospodarske djelatnosti u nizinskom, brežuljkastom, gorskom i primorskom prostoru Hrvatske.

2. Opisati uzroke i posljedice migracijskih kretanja u Hrvatskoj

- navesti razloge seobe vlastite obitelji (predaka)
- opisati posljedice današnjih migracija iz Hrvatske i u Hrvatsku
- navesti gospodarske i političke razloge suvremenih migracija iz Hrvatske i u Hrvatsku (nezaposlenost, ratovi)
- prepoznati prve organizirane migracije u povijesti (npr. grčka kolonizacija, seobe pred prodorom Osmanlija itd.)
- nabrojiti narode koji su dolazili i dolaze u Hrvatsku, opisati način njihova života i rada u Hrvatskoj nekad i danas
- odrediti zemljopisna područja migracija Hrvata – nacrtati mapu migracije.

3. Usporediti i razlikovati različite vrste glazbe i ulogu koju glazba ima u različitim podnebljima, tradiciji, religiji i kulturi

- usporediti i opisati doživljaj slušanja istoga glazbenog djela kod kuće i u koncertnoj dvorani, osvijestiti funkciju prostora
- usporediti i opisati koncertnu i scensku izvedbu baleta ili opere, izvedbu oratorija u crkvi i koncertnoj dvorani
- istražiti narodne običaje pojedinog podneblja, naučiti njihove plesove i pjesme, raspoznati narodne nošnje, osvijestiti kako su glazba i ples olakšavali upoznavanje, komunikaciju i zbližavanje suprotnih spolova, generacija i sl.

4. Prepoznati i odrediti lokalne/regionalne značajke tradicionalne hrvatske arhitekture i urbanizma

- usporediti sličnosti i razlike u oblikovanju kuće nekad i danas (materijali, namjene pojedinih prostorija, oblici)
- odrediti vrste naselja prema obliku (na primjeru snimaka iz zraka naseljenih mjesta različitih regija Hrvatske)
- usvojiti načela prostornoga grupiranja i imenovati ih (skupljeno - raspršeno, gusto - rijetko – na primjeru fotografija slavonskog sela, dalmatinskog sela, gorskog sela), izraziti ta načela prostora jednostavnim nakupinama crta i točaka u crtežu.

TEMATSKA CJELINA 4 – Vrijeme – promjene - kontinuitet

Razrada operativnih ciljeva:

- spoznati kako se očituju promjena i kontinuitet u mjestu iz kojeg potječem i mjestu u kojem živim

- usvojiti osnovna obilježja najznačajnijih povijesnih procesa i događaja u razvoju Hrvatske (nastanak i razvoj države, vladari, razvoj gradova, značajne ličnosti iz različitih područja društvenog života, odnos s drugim narodima itd.).

1. Usvojiti povijest moga grada

- prepoznati obilježja starog i novog u mjestu iz kojeg potječem i mjestu u kojem živim i objasniti što je u njima promjenjivo, a što trajno (građevine i njihove namjene, ulice/trgovi, običaji, zanati...)
- naučiti tražiti podatke iz hrvatskih povijesnih izvora.

2. Usvojiti osnovna obilježja najznačajnijih povijesnih procesa u razvoju Hrvatske na primjeru povijesnog razvoja gradova

- naučiti imena nekoliko najznačajnijih gradova nastalih u različitim povijesnim razdobljima (antički gradovi, feudalne utvrde, srednjovjekovni gradovi, barokni gradovi) na prostoru današnje Hrvatske – prepoznati kako njihova funkcija kroz povijest utječe na njihov oblik (grad-utvrda, vojno utvrđenje, ratna luka...)
- pronaći stare hrvatske gradove na povijesnom zemljovidu
- naučiti osnovne podatke (naziv, razdoblje nastanka) o najznačajnijim povijesnim spomenicima grada po izboru (npr. arena u Puli, forum u Zadru, ostatke Andautonije itd.) i opisati njihov izgled
- napraviti "vremeplov" grada (što nam govore stare razglednice).

3. Opisati razvoj hrvatske države i političke saveze i odnose s drugim narodima i državama

- naučiti imena najznačajnijih hrvatskih narodnih vladara i vrijeme njihova vladanja
- navesti kulturne spomenike s imenima hrvatskih narodnih vladara
- usvojiti osnovne činjenice o suradnji Hrvata s drugim narodima i institucijama u srednjem vijeku (npr. Papin blagoslov knezu Branimiru i hrvatskom narodu, pismo pape Ivana X. kralju Tomislavu, krunidba kralja Zvonimira itd.)
- opisati prilike u Hrvatskoj tijekom saveza s Ugarskom
- opisati prilike u hrvatskim zemljama u vrijeme saveza s Habsburgovcima
- opisati nastanak Kraljevine Jugoslavije i položaj Hrvatske u novoj državi
- opisati drugu Jugoslaviju kao antifašističku državu i nastanak NR Hrvatske
- opisati suradnju Hrvatske s drugim državama u 19. i 20. st.
- odrediti zemljopisni položaj navedenih država i saveza i usporediti s današnjim granicama Hrvatske.

4. Upoznati značajne osobe iz različitih područja društvenog života tijekom povijesnog razvoja Hrvatske

- imenovati značajne osobe iz svoje okoline
- imenovati znanstvenike/ce podrijetlom iz Hrvatske koji su svojim radom i otkrićima postali značajni u svijetu, usporediti sa zemljom boravka
- imenovati istaknute umjetnike/ce i njihova djela od srednjeg vijeka do danas iz Hrvatske i zemlje boravka
- upoznati istaknute hrvatske plemićke obitelji značajne za razvoj kulture, politike, i ostalih područja društvenog života u Hrvatskoj
- imenovati istaknute hrvatske političare/ke 19. i 20. st.
- objasniti ulogu i doprinos žena u razvoju različitih područja djelatnosti (u znanosti, umjetnosti i politici itd.) u Hrvatskoj (npr. kraljica Jelena, Katarina Zrinska,

preporoditeljice, Marija Jurić Zagorka, Ivana Brlić Mažuranić, Mirjana Gross, Dora Pejačević itd.)
- upoznati istaknute hrvatske građane/ke pripadnike nacionalnih manjina zaslužnih za razvoj hrvatske znanosti, kulture, umjetnosti, politike.

TEMATSKA CJELINA - 5 – Kultura i društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- spoznati vlastiti kulturni identitet
- usporediti kulturni život Hrvatske i zemlje u kojoj živim
- upoznati raznolikost kulturnih utjecaja na razvoj hrvatske kulture
 - upoznati značaj interkulturalnog dijaloga.

1. Spoznati sastavnice vlastitog kulturnog identiteta

- razlikovati obilježja pojedinih kultura koje su utjecale na obiteljsko naslijeđe (jezik, predmeti, običaji, religija, duhovno naslijeđe, vrijednosti)
- razlikovati i objasniti utjecaje obiteljskog kulturnog naslijeđa i kulturnih obrazaca zemlje u kojoj živim na oblikovanje vlastitog kulturnog identiteta
- izraziti svoj kulturni identitet glazbenim ili likovnim medijem (glazbenim "miksevima" ili fotomontažom).

2. Usporediti kulturni život Hrvatske i zemlje boravka

- naučiti opisati posjet kulturnoj ustanovi
- naučiti opisati i objasniti što je kulturni događaj u gradu i zemlji u kojoj živim i usporediti ga s kulturnim događajima danas u Hrvatskoj
- naučiti opisati i objasniti što je kulturni događaj za različite generacije danas (za moje roditelje i moje vršnjake u zemlji boravka i Hrvatskoj) i usporediti ih
- opisati mjesta kulturnih događaja danas u Hrvatskoj i zemlji u kojoj živim
- usporediti blagdane različitih vjerskih zajednica
- usporediti ulogu glazbe u vjerskim obredima različitih konfesija
- razviti poštovanje za kulturnu baštinu mjesta iz kojeg potječem i mjesta u kojem živim
- shvatiti složenost i različitost etničkog, kulturnog i vjerskog sastava stanovništva u Hrvatskoj i zemlji u kojoj živim.

3. Usvojiti nastanak i razvoj hrvatske kulture u sklopu europske kulture, upoznati raznolikost kulturnih utjecaja na razvoj hrvatske kulture

- upoznati raznolikost kulturnih utjecaja na razvoj hrvatske kulture:
 - srednjoeuropski (u Austro-Ugarskoj)
 - mediteranski (utjecaji grčke, rimske, mletačke kulture i dr.)
 - orijentalni (utjecaj osmanlijske kulture)
- ucrtati na povijesnom zemljovidu smjerove utjecaja različitih kultura;
- prepoznati različite kulturne utjecaje na primjeru naziva jela u zavičaju ("sarma", "šniel", "brujet")
- razlikovati aristokratsku, građansku i pučku kulturu na primjeru odijevanja i načina stanovanja u Hrvatskoj u određenom razdoblju i usporediti ih s primjerima zemlje u kojoj živim.

TEMATSKA CJELINA 6 – Suvremeno društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- shvatiti suvremene probleme društvenog života i razvoja u Hrvatskoj i zemlji boravka
- usporediti mjesto i ulogu umjetnosti danas u Hrvatskoj i zemlji boravka.

1. Usvojiti način života i suvremene promjene u Hrvatskoj i zemlji boravka

- usporediti društveni život i politički ustroj Hrvatske i zemlje boravka
- usporediti i opisati način organizacije života u lokalnoj zajednici – u mjestu boravka i mjestu podrijetla predaka (osnovne institucije: bolnica, škola, crkva, policija, institucije i tijela lokalne vlasti itd.)
- imenovati glavne političke stranke u Hrvatskoj
- opisati prilike u Hrvatskoj u vrijeme Domovinskog rata i danas
- opisati strukturu vlasti suvremene Hrvatske (Hrvatski sabor, Vlada RH, Predsjednik RH);
- usporediti odrednice gospodarskog i tehnološkog razvoja Hrvatske i zemlje podrijetla.

2. Usporediti mjesto i ulogu umjetnosti danas u Hrvatskoj i zemlji boravka

- usporediti kulturne institucije grada u kojem živim i iz kojeg potječem
- istražiti i objasniti kako suvremena tehnologija utječe na umjetnički izraz i recepciju umjetničkog djela (CD, DVD, multimediji)
- istražiti i objasniti ulogu suvremene tehnologije u rock–kulturi i multimedijском umjetničkom izrazu danas
- upoznati hrvatske rock-skupine
- usporediti položaj i značaj rock-glazbenika i suvremenog skladatelja klasične glazbe danas (uloga udruga)
- istražiti tradiciju i značaj kulturnih institucija i festivala suvremene umjetnosti (Muzički biennale Zagreb, Tjedan suvremenog plesa, Eurokaz, PIF, Zagrebački salon).

TEMATSKA CJELINA 7 – Jedan svijet za sve - globalna povezanost i međuovisnost

Razrada operativnih ciljeva:

- odrediti vezu između lokalnih, nacionalnih i globalnih problema
- izdvojiti oblike gospodarskog i političkog udruživanja u Europi i svijetu
- istražiti značaj kulturne razmjene i povezivanja različitih kultura danas.

1. Odrediti vezu između lokalnih, nacionalnih i globalnih problema

- navesti lokalne probleme u mjestu življenja i u Hrvatskoj koji imaju globalni značaj
- usvojiti teme zaštite okoliša i izdvojiti zajedničke u Hrvatskoj i zemlji boravka (Globe program, Eko škola).

2. Izdvojiti oblike gospodarskog i političkog udruživanja u Europi i svijetu

- imenovati organizacije međunarodne suradnje u kojima je Hrvatska članica
- opisati oblike suradnje Hrvatske sa zemljom boravka (sportska, kulturna, gospodarska, politička).

3. Istražiti značaj kulturne razmjene

- istražiti ulogu i značaj kulturnih savjeta i instituta pri veleposlanstvima i konzulatima
- istražiti i usporediti značaj turneja glazbenika klasične glazbe s turnejama rock glazbenika kao primjer kulturnog povezivanja različitih zemalja
- istražiti primjere velikih humanitarnih koncerata rock-glazbenika i njihovu etičku ulogu
- upoznati pojam world music i pronaći primjere različite tradicijske, narodne glazbe koja se spaja s rock, jazz i klasičnom glazbom.

7.6. OPERATIVNI CILJEVI ZA HRVATSKU POVIJESNU, KULTURNU I PRIRODNU BAŠTINU – TREĆA RAZINA

Operativni ciljevi

Usvajanje i slušanje reprezentativnih djela hrvatskih glazbenih umjetnika te razvijanje kritičkog odnosa i estetskog suda o njima.

Usvajanje reprezentativnih djela hrvatskih likovnih umjetnika i vizualnog stvaralaštva te razvijanje kritičkog odnosa i estetskog suda o njima.

Razumijevanje dinamike i stupnja gospodarskog razvoja Hrvatske i njezine uloge u suvremenom svijetu.

Razviti u učenika/ca kreativni i individualni pristup analizi povijesnih izvora i usporedba povijesnog razvoja različitih aspekata hrvatskog društva i države s općim svjetskim procesima u povijesti i zemlji boravka.

TEMATSKA CJELINA 1 - To sam ja - osobni identitet

Razrada operativnih ciljeva:

- objasniti, usporediti i razraditi pojam i značaj stila: osobnog, članova obitelji, prijatelja, pojedinih skupina, slavni ličnosti, umjetnika
- razlikovati, objasniti obilježja i produbljivati interes i pozitivan odnos prema hrvatskoj tradicionalnoj i umjetničkoj baštini
 - objasniti značenje simbola Republike Hrvatske.

1. Objasniti, usporediti i razraditi pojam i značaj stila: osobnog, članova obitelji, prijatelja, pojedinih skupina, slavni ličnosti, umjetnika

- osvijestiti osobnost individualnog stila u odijevanju, ponašanju, navikama, ukusu
- uočiti osobnost stila znanaca, prijatelja, uzora
- razraditi značaj stila u umjetnosti; utjecaj društvenog okruženja na oblikovanje stila.

2. Razlikovati, objasniti obilježja i produbljivati interes i pozitivan odnos prema hrvatskoj tradicionalnoj i umjetničkoj baštini

- usvojiti, usporediti i razlikovati stil pojedinih hrvatskih skladatelja različitih stilskih razdoblja i različite stilske izraze skladatelja današnjice
- napisati hrvatski tekst za rap skladbu i potom je izvesti uz jednostavnu ritamsku pratnju.

3. Objasniti značenje simbola Republike Hrvatske

- objasniti što prikazuje određeni simbol i njegovo značenje
- navesti nazive starih hrvatskih pokrajina u kruni grba i pravilno objasniti što prikazuju
- usporediti hrvatske simbole sa simbolima zemlje boravka.

TEMATSKA CJELINA 2 – Učenje – rad –slobodno vrijeme

Razrada operativnih ciljeva:

- uočiti i objasniti promjene u svakodnevnom životu u Hrvatskoj (značajke razvoja školstva te promjene u organiziranju i sadržaju slobodnog vremena) tijekom njezine povijesti.

1. Proučiti promjene u razvoju školstva u Hrvatskoj

- analizirati razgovor s odraslima o školovanju njihovih predaka u Hrvatskoj
- usvojiti i usporediti oblike školstva u Hrvatskoj i zemlji boravka.

2. Razumjeti glavne promjene u sadržajima provođenja slobodnog vremena u Hrvatskoj i zemlji boravka

- istražiti utjecaj društvenog i gospodarskog razvoja na promjene u organiziranju slobodnog vremena 19. st. u Hrvatskoj
- usporediti oblike provođenja slobodnog vremena u 20. st. u Hrvatskoj i zemlji boravka
- proučiti i usporediti različitu ulogu amaterizma i profesionalizma u Hrvatskoj i zemlji boravka (glazbene i plesne škole).

3. Usvojiti najvažnije primjere hrvatskog stripa i animiranog filma (Maurović, Neugebauer, Kvadrat, Zagrebačka škola animiranog filma)

- umjetnička i sportska društva i sl.
- crtani film - jedini hrvatski film dobitnik nagrade Oskar - “Surogat” Duška Vukotića.

TEMATSKA CJELINA 3 – Ljudi u prostoru i vremenu

Razrada operativnih ciljeva:

- usvojiti fizičko-geografske posebnosti, regionalnu podjelu i ulogu Republike Hrvatske u suvremenom svijetu te migracijska kretanja u Hrvatskoj
- istražiti sposobnost glazbe kao umjetnosti koja povezuje ljude različitih prostora i vremena.

1. Upoznati i objasniti fizičko-geografske i društvene (kulture, gospodarske, demografske itd.) posebnosti i ulogu Hrvatske u svijetu

- objasniti složenost zemljopisnog položaja Hrvatske s obzirom na različite etničke, kulturne i gospodarske cjeline u Europi
- istaknuti pripadnost Hrvatske zapadno-europskim i sredozemnim zemljama, odnosno zapadnoj civilizaciji i kršćanskom svijetu; usporediti stilove i pravce u umjetnosti koji

- imaju zajedničko ishodište u srednjoeuropskoj tradiciji
- naglasiti važnost tranzitnog položaja Hrvatske
 - usvojiti osnovne podatke o površini Republike Hrvatske
 - usporediti položaj i površinu Hrvatske i zemlje boravka
 - upoznati osnovna obilježja i posebnosti reljefa, klime i vegetacije (krški reljef, dalmatinski tip obale, klima pod utjecajem mora)
 - objasniti fizičko-geografske značajke i ekološku ugroženost Jadranskog mora i drugih područja Hrvatske
 - spoznati važnost zaštićenosti biljno-geografskih područja
 - odrediti na zemljovidu najvažnije objekte zaštite: nacionalne parkove, parkove prirode i sl.
 - navesti podatke o broju stanovnika i objasniti naseljenost, prostorni razmještaj i sastav stanovništva u Hrvatskoj
 - opisati način stanovanja i prepoznati tipove naselja u Hrvatskoj (i zemlji boravka)
 - navesti sličnosti i razlike naseljenosti i naselja u Hrvatskoj i zemlji boravka
 - usvojiti glavne pretpostavke i mogućnosti razvoja grada Zagreba (glede prometnoga, gospodarskoga, kulturnog i političkoga života)
 - objasniti stupanj i dinamiku gospodarskog razvoja Hrvatske
 - navesti gospodarske mogućnosti pojedinih cjelina Hrvatske i njihovo komplementarno značenje
 - navesti sličnosti i razlike u gospodarstvu Hrvatske i zemlje boravka.

2. Upoznati i objasniti migracijska kretanja u Hrvatsku i iz Hrvatske

- upoznati glavne uzroke migracija – primjer vlastite obitelji
- navesti pozitivne i negativne posljedice migracija nekad i danas; navesti neke skladatelje i izvođače koji su život proveli u migraciji
- vrednovati doprinos hrvatskih iseljenika razvoju Hrvatske
- uočiti raznolikost jezika, običaja, vjerovanja drugih naroda u Hrvatskoj i zemlji boravka
- usporediti prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj i zemlji boravka
- proučiti običaje, nošnje, plesove i pjesme nacionalnih manjina u Hrvatskoj.

TEMATSKA CJELINA 4 - Vrijeme - promjene - kontinuitet

Razrada operativnih ciljeva:

- razumjeti osnovne značajke najznačajnijih povijesnih procesa i događaja u razvoju Hrvatske
- istražiti umjetničko-stilske promjene i kontinuitet u zrcalu europskih umjetničkih kretanja.

1. Istražiti povijesni razvoj gradova u Hrvatskoj

- opisati povijesni razvoj jednoga hrvatskoga grada od nastanka do danas (prema izboru učenika).

2. Shvatiti uzroke političkog povezivanja hrvatskih zemalja s drugim državama i utjecaj međunarodnih odnosa na razvoj hrvatske države

- navesti osnovne podatke o prvim političkim i vojnim savezima Hrvata u srednjem vijeku (npr. Tomislav i Bizant, Stjepan Držislav i Bizant, hrvatsko plemstvo i Koloman, hrvatsko plemstvo i Habsburgovci itd.)

- navesti uzroke ulaska hrvatskih zemalja u političke zajednice u 19. i 20. st. (utjecaj velikih sila, istražiti zemljopisne uvjetovanosti stvaranja zajednica)
- navesti posljedice političkih zajednica hrvatskih zemalja u 19. i 20. st. (pokušaji mađarizacije, germanizacije, unitarizma)
- razumjeti važnost dobivanja međunarodnog priznanja samostalnosti za Hrvate (od Papina priznanja samostalnosti u srednjem vijeku do priznanja UN-a).

3. Objasniti značaj istaknutih znanstvenika, umjetnika i političara u razvoju hrvatske i svjetske znanosti, umjetnosti i politike

- navesti važnost znanstvenih dostignuća i rada istaknutih hrvatskih znanstvenika/ca
- navesti ulogu plemićkih obitelji u kulturnom djelovanju i političkim događajima u Hrvatskoj
- objasniti utjecaj istaknutih političara/ki na razvoj političkog života u Hrvatskoj 19. i 20. st.
- objasniti ulogu i doprinos pripadnika/ca nacionalnih manjina u razvoju hrvatske kulture, znanosti i politike.

4. Istražiti umjetničko-stilske promjene i kontinuitet u cjelovitom doživljaju kulturno-povijesnog ambijenta

- istražiti podrijetlo i kontinuitet najznačajnijih djela i oblika hrvatske srednjovjekovne umjetnosti: glagoljaško pjevanje /Krk, Cres; zbornici crkvene glazbe; starohrvatske crkvice 'slobodnih oblika'/ Nin; pleterni ornament; Buvine vratnice, Radovanov portal - Split-Trogir; zagrebačka katedrala
- istražiti obilježja umjetnosti XV. i XVI. stoljeća krećući se tragom znamenitih umjetnika tog vremena (primjer Šibenika kao mjesta iz kojeg umjetnici odlaze i u koji se vraćaju: Julije Skjavetić, Andrija Medulić; Juraj Matejev Dalmatinac – šibenska katedrala)
- istražiti uzroke dugotrajne i kulturne različitosti hrvatski južnih i sjevernih krajeva na primjeru ladanjske kulture XVII. i XVIII. stoljeća (ljetnikovci Rijeke dubrovačke - Sorkočević; dvorci Hrvatskog zagorja)
- objasniti povijesno-stilski razvoj na primjeru jednoga grada po izboru (Zadar, Dubrovnik) i njegove kulturne baštine
- arhitektura kazališta (Hvarsko kazalište – prvo javno kazalište u Europi, HNK u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku)
- istražiti razvoj 'knjige u slici' (Hrvojev misal; Biblia Pauperum; suvremeni strip)
- usvojiti značajne hrvatske skladatelje u sklopu stilske razdoblja kojem su pripadali: renesansa: Julije Skjavetić, Franjo Bosanac
barok: Ivan Lukačić, Tomaso Cecchini
rokoko i klasicizam: Luka Sorkočević, Ivan Jarnović, Julije Bajamonti, Leopold Ebner
romantizam: Vatroslav Lisinski, Ferdo Livadić, Franjo Krežma, Franjo Kuhač, Ivan Zajc
kasni romantizam i impresionizam: Dora Pejačević, Blagoje Bersa;
- XX. stoljeće: po izboru učenika
- usporediti društveno-ekonomski položaj skladatelja u različitim vremenima.

TEMATSKA CJELINA 5 – Kultura i društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- objasniti složenost i različitost kulturno-civilizacijskih obilježja Hrvatske i zemlje boravka
 - opisati, usporediti, raščlaniti i objasniti sličnosti i razlike kulturne baštine Hrvatske i zemlje boravka.

1. Objasniti složenost i različitost kulturno-civilizacijskih obilježja Hrvatske i zemlje boravka

- opisati utjecaj europskih kulturnih krugova na razvoj hrvatske kulture (npr. u sklopu kršćanske Europe, itd.)
- prepoznati širenje kulturnih krugova i opisati osnovne značajke hrvatske kulture (18. - 20. stoljeća)

2. Istraživati kulturalne sličnosti i različitosti Hrvatske i zemlje u kojoj živim

- istražiti i razumjeti "kulturne kodove" (po čemu se prepoznaju pripadnici iste kulture?)
- objasniti uzajamnost svojih kulturalnih identiteta i svojeg nacionalnog identiteta
- objasniti potrebu razumijevanja i poštovanja različitosti, drugog i drukčijeg
- objasniti odnos "popularne" i "elitne" kulture
- objasniti kako se kultura mijenja u skladu s migracijama i razvojem novih ideja i tehnologije
- istaknuti potrebu razumijevanja i poštovanja različitosti, drugog i drukčijeg (u Hrvatskoj i zemlji boravka)
- poštovati i razvijati multikulturalnost
- istražiti fenomen i položaj žene skladateljice u različitim društvima (nekad-danas, u Hrvatskoj i zemlji boravka)
- istražiti ulogu Hrvatskog društva skladatelja u suvremenoj hrvatskoj kulturi; usporediti ulogu društva sa sličnim udrugama u Hrvatskoj i zemlji boravka.

TEMATSKA CJELINA 6 – Suvremeno društvo

Razrada operativnih ciljeva:

- objasniti suvremene društvene promjene i probleme u Hrvatskoj i zemlji boravka
 - istražiti položaj umjetnosti i medija u suvremenom hrvatskom društvu.

1. Objasniti suvremene društvene promjene i probleme u Hrvatskoj i zemlji boravka

- protumačiti nastojanja Hrvatske da se gospodarski i politički ustroji u skladu s razvijenim zemljama
- shvatiti važnost višestranačkih izbora i razvoj višestranačja u Hrvatskoj te promjene političkog sustava
- proučiti rad Hrvatskog sabora
- usvojiti osnovne značajke i probleme gospodarskog sustava u Hrvatskoj (tržišno gospodarstvo).

2. Istražiti položaj umjetnosti i medija u suvremenom hrvatskom društvu

- pratiti i usporediti aktualne kulturne događaje u Hrvatskoj i zemlji podrijetla s pomoću suvremenih medija (satelitske televizije, interneta i sl.)
- usporediti tradiciju, profil i ulogu umjetničkih festivala u Hrvatskoj (MBZ, Dubrovački festival, Splitsko ljeto, Varaždinske barokne večeri, filmski festivali u Puli i Motovunu) i zemlji boravka
- istražiti i usporediti avangardne multimedijske predstave, suvremeni teatar (totalni teatar) i suvremene plesne predstave
- istražiti ekonomski značaj glazbe kao "trećeg biznisa" u suvremenom svijetu.

3. Osvijestiti i objasniti svoj odnos prema suvremenim medijima

TEMATSKA CJELINA 7 – Jedan svijet za sve - globalna povezanost i međuovisnost

Razrada operativnih ciljeva:

- objasniti važnost globalne povezanosti i međuovisnosti u svijetu
- istražiti pozitivnu ulogu nacionalnog kulturnog identiteta kao preduvjeta za globalnu povezanost
- osvijestiti suvremene vizualne medije kao način povezivanja različitih kultura.

1. Objasniti globalno povezivanje i međuovisnost u svijetu

- objasniti globalno povezivanje i međuovisnost u svijetu (gospodarsko, tehnološko itd.)
- istaknuti napore Hrvatske za integracijama i udruživanjem u Europi, poglavito EU-om.

2. Istražiti pozitivnu ulogu nacionalnog kulturnog identiteta kao preduvjeta za globalnu povezanost

- istražiti ulogu svjetskih glazbenih projekata koji ujedinjuju svijet
- istraživati značaj i ulogu interneta u praćenju suvremenih kulturnih događaja, pokreta, literature u Hrvatskoj i drugdje u svijetu
- upoznati suvremene festivale kao žarišta multikulturalnosti.

3. Osvijestiti suvremene medije kao način povezivanja različitih kultura

- istražiti i objasniti koji kulturni obrasci u medijima ujedinjuju različite kulture (film, moda, glazba)
- upoznati međunarodne manifestacije kao primjere globalne povezanosti i multikulturalnosti (festivali, sajmovi, natjecanja, športske igre).

8. LITERATURA I IZVORI ZA PRIPREMU I IZVOĐENJE NASTAVE

8.1. HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1. Udžbenici za nastavu hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjim školama

(početnice, čitanke, jezični udžbenici i vježbenice, **Katalog odobrenih udžbenika za osnovnu školu, gimnazije i srednje strukovne škole**, Ministarstvo prosvjete i športa, Zagreb, lipanj 2003.)

2. Udžbenici za nastavu hrvatskoga jezika u inozemstvu:

Barac-Kostrenčić, V., Kovačiček, M., Lovasić, S., Vignjević, D., Učimo hrvatski (udžbenik, radna bilježnica i audiokasete)

Krasić, Lj., Grubišić, V., Hrvatski jezik 1, Naprijed, Zagreb, 1977.

Hrvatski jezik 2, Alfa d.d., Zagreb, 1999.

Pandžić, V., Sabljak, V., Hrvatska darovnica, Alka-Skript, Zagreb, 2003.

Rosandić, D., Rosandić, I., Riječ hrvatska (jezični udžbenik i priručnik za nastavnike), Školske novine, Zagreb, 1991.

Šabić, A. G., Baričević, Riječ hrvatska 5/6 Školska knjiga, Zagreb, 1991.

3. Literatura

jezikoslovlje

Anić, V., Silić, J., Pravopis hrvatskoga jezika, Novi Liber, Zagreb, 2001.

Babić, S., Hrvatska jezikoslovna čitanka, Globus, Zagreb, 1990.

Hrvatski jučer i danas, Školske novine, Zagreb, 1995.

Babić, S., Finka, B., Moguš, M., Hrvatski pravopis, Školska knjiga, Zagreb, 1996.

Rosandić, D., Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi, Školske novine, Zagreb, 1996.

Silić, J., Od rečenice do teksta, Liber, Zagreb, 1984.

Težak, S., Hrvatski naš svagdašnji, Školske novine, Zagreb, 1990.

Hrvatski naš osebujni, Školske novine, Zagreb, 1995.

Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika, Školska knjiga, Zagreb, 1996.

Težak, S., Babić, S., Gramatika hrvatskoga jezika, Školska knjiga, Zagreb, 2000.

Hrvatski jezični savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 1999.

Dril, S., Kroatisch I, Heidelberg, 1994.

Dril, S., Kroatisch II, Heidelberg, 1996.

jezično izražavanje

Čudina-Obradović, M., Igrom do čitanja, Školska knjiga, Zagreb, 1995.

Gudelj-Velaga, Z., Nastave stvaralačke pismenosti, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

Kunić, I., Kultura dječjega govornog i scenskog stvaralaštva, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

Rosandić, D., Pismene vježbe, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

Težak, S., Govorne vježbe, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

znanost o književnosti i metodička literatura

Crnković, M., Dječja književnost, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

Kermek-Sedanović, M., Književnoscenski odgoj i obrazovanje mladih, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

Pandžić, V., Hrvatski roman u školi, Liber, Zagreb, 1989.

Pavletić, V., Kako razumjeti poeziju, Školska knjiga, Zagreb, 1995.
Rosandić, D. i I., Metodika književnog odgoja i obrazovanja, Školska knjiga, Zagreb, 1988.
Riječ hrvatska u višejezičnom i višekulturnom ozračju, Školske novine, 1991.
Kurikuluski metodički obzori, Školske novine, Zagreb, 2003.
Šabić, A. G., Učenik i lirika, Školska knjiga, Zagreb, 1991.
Zalar, I., Dječji roman u hrvatskoj književnosti, Školska knjiga, Zagreb, 1983.
Pregled hrvatske dječje poezije, Školska knjiga, Zagreb, 1991.
Hranjec, S., Hrvatski dječji roman, Znanje, Zagreb, 1998.
Crnković, M., Težak, D., Povijest hrvatske dječje književnosti, Znanje, Zagreb, 2002.

didaktičko-metodička literatura

Bežen, A., Jelavić, F., Kujundžić, N. Pletenac, V., Osnove didaktike, Školske novine, Zagreb, 1991.
Giesecke, H., Uvod u pedagogiju, Educa, Zagreb, 1993.
Kyriacou, Ch., Temeljna nastavna umijeća, Educa, Zagreb, 1995.
Marsch, C., J., Kurikulum, Educa, Zagreb, 1994.
Shulz, W., Cube, F., Winkel, R., Blankertz, H., Didaktičke teorije, (Moller, Ch., Didaktika kao teorija kurikuluma), Educa, Zagreb, 1992.
Terhart, E., Metode učenja i poučavanja, Educa, Zagreb, 2001.

časopisi

Jezik, časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb

Napredak, časopis za pedagošku teoriju i praksu, HPKZ, Zagreb

Školske novine (stručni tekstovi), Zagreb

8.2. GLAZBENA KULTURA

1. Udžbenici i priručnici za učitelje iz glazbene kulture u osnovnoj i glazbene umjetnosti u srednjoj školi, Katalog odobrenih udžbenika za osnovnu školu, gimnazije i srednje strukovne škole, Ministarstvo prosvjete i športa, Zagreb, lipanj 2003.

Prijedlog pjesmica, brojalica i djela hrvatskih skladatelja

TEMA 1: To sam ja (osobni identitet)

Pjesme i pjesmice:

Baka, Ljiljana Goran

Braća i sestra, pučka popijevka iz Dalmacije

Čestitka majčici, Josip Kaplan

Češljaj me, majkica, Hrvatsko zagorje

Dom, Jakov Gotovac

Dječja srca, Ljiljana Goran

Gledajte me, Nikša Njirić

Majka uz kolijevku, Jakov Gotovac

Moja baka, Nada Konecki
Osmijeh majke, Stjepan Mihaljinec
Postoji jedan,
Majčica, moj anđeo
Nemam srebra, nemam zlata
Lijepa naša domovino, hrvatska himna, Josip Runjanin – glazba, Antun Mihanović -
stihovi

Igre s pjevanjem:

Prste ima ruka svaka
Ovako se ruke miju
Mali ples
Došla majka s kolodvora

Primjeri za slušanje:

Ivan Lukačić, Quam pulchra es amica mea, motet
Josip Štolcer Slavenski, Pjesme moje majke
Josip Runjanin, Lijepa naša domovino, hrvatska himna
Ivan Zajc, Živila Hrvatska
Ivan Matetić Ronjgov, Čaće moj
Joseph Haydn, 104. simfonija, Finale (Oj, Jelena, Jelena, narodna)

TEMA 2: Učenje – rad – slobodno vrijeme

Pjesme i pjesmice:

Bicikl, Ljiljana Goran
Dva i dva su četiri
Đačka himna, Greta Barković
Kad nogomet igram ja, Stjepan Mikac
Moja škola, Nada Konecki
Školski odmor, Dragutin Basrak
Maestro muzika
Cinguli, rajnguli, Međimurje
Cin, can cvrgudan, narodna
Avanture maloga Juju, Petar Bergamo
Ura, Zlatko Špoljar

Brojalice

En ten tini
Mur bur
Jedan dva
Išla patka preko rive
Andola, mandola
Enika, benika
Pajo patak
Štipalica štipa
Palček Skakalček

Igre s pjevanjem

Mi smo djeca vesela (igra)
Izgubljeno pile, Vladimir Tomerlin
Cico, mico, Mirko Kolarić

Primjeri za slušanje:

Zvonko Špišić – Hrvoje Hegedušić, Balade iz predgrađa (uglazbljena poezija)
Pero Gotovac, Črn bel (uglazbljena poezija)
J. Kaplan, Kokotiček (uglazbljena poezija)
Alfi Kabiljo, Jalta, Jalta, mjuzikl
Ivo Tijhardović, Mala Floramy, mjuzikl
Arsen Dedić – hrvatske šansone/odabir
Boško Petrović, Miljenko Prohaska, Matija Dedić, Jazz u Hrvatskoj
Tamara Obrovac, Dunja Knebl, Etno jazz
Vlak u snijegu, Čudnovate zgrade šegrta Hlapića, Tko pjeva, zlo ne misli – filmska glazba

TEMA 3: Ljudi u prostoru i vremenu

Pjesme i pjesmice:

Nabrala je jagode petrovke, Podravina
Vehni fijoica, Međimurje
Međimurje malo, Međimurje
Moja diridika, Slavonija
Oj, Tonina, Istra
Junak iz Like, Lika
Plovi barka, Dalmacija
Meknite se vse gore, Zagorje
Lepe ti je, Zagorje zelene, Zagorje
Smokvica se zeleni, Primorje
Tu za repu, Međimurje
Ta divna splitska noć, Dalmacija
Vuprem oči, Međimurje
Slavonijo, Slavonija
Tebi rože ne dam, Turopolje
Staro sito i korito, Posavina
Tamo doli puli mora, Istra
Po Prigorju
Ča je more, Istra
Vrbniče nad morem, Krk
Vilo Velebita, Lika
Dobro jutro, Arsen Dedić

Igre s pjevanjem:

Berem grožđe
Bijeli snješko
Brzi vlak s mora
Ovako se mak sije
Ovako se ruke miju

Ovako se žito sije

Primjeri za slušanje:

Ivan Zajc, Lastavicam, solo popijevka

Vatroslav Lisinski, Ribar, solo popijevka

Josip Štolcer Slavenski, Voda zvira

Rudolf Matz: Elegija – Humoreska

Franjo Dugan ml., Zahvalnica

Jakov Gotovac, Koleda

Završno kolo iz opere Ero s onoga svijeta

Ivo Lhotka Kalinski, Po dragome kraju

Natko Devčić, Istarska suite

Izbor iz etno-glazbe Dunje Knebl, Lidije Bajuk, rock skupina Legen, Azra
pjesme i plesovi Kulturno-umjetničkog društva Lado

TEMA 4: Vrijeme – promjene – kontinuitet

Pjesme i pjesmice:

Ura, Zlatko Špoljar

Četiri godišnja doba, Franjo Grbić

Proljeće, Jakov Gotovac

Proljetna pjesma, Zagorje

Jesenska pjesma, V. Stojanov

Jesen, Ivica Golčić

Kiša pada, narodna

Praznik ljeta, Lovro Županović

Padaj, padaj, snježiću, Dragutin Basrak

Daleko m'e biser mora, iz mjuzikla Mala Floramye

Daleko mi je biser Jadrana

Maestral, Ivica Stamać

Brojalice:

1. Jedna vrana gakala

Primjeri za slušanje:

Andrija Patricij, Dok ja u snu

Julije Skjavetić, Appariran per me le stelle

Luka Sorkočević, 7. simfonija u G-duru

Ferdo Livadić, Nokturno u fis-molu

Vatroslav Lisinski, Večer

Bellona

Blagoje Bersa, Sunčana polja

Mjesečina

Ivan Zajc, Nikola Šubić Zrinjski - U boj

- Uspavanka Jelene

Vatroslav Lisinski, Zbor Hrvatica (Porin)

Dora Pejačević, Život cvijeća

Boris Papandopulo, Hrvatska misa

TEMA 5: Kultura i društvo

Pjesme i pjesmice:

Spavaj mali Božiću, narodna, zabilježio i obradio Vinko Žganec

Sveti Nikola, Nevenka Videk, Ivan Golčić

Djetešce nam se rodilo, narodna

Darove nam Niko daj

Sretna Nova godina, Arsen Dedić

Novogodišnja pjesma, Petar Stupel

Bože živi

Bog se rodi, narodna

Himna zadrugara, Drago Britvić, Arsen Dedić

Veselje ti navješćujem, narodna

Radujte se narodi, narodna

TEMA 6: Suvremeno društvo

Branimir Sakač, Svemirski pejzaž

La musica di notte, Dubrovački trubaduri

Izbor s albuma rock-skupina Parni valjak, Prljavo kazalište, Azra

TEMA 7: Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

Pjesme i pjesmice:

Nek' svud ljubav sja, Belgija

Nek' bude mir, Izrael

Sve su ptice opet tu, Danska

Kaćuša, Rusija

Oh, Susanna, SAD (kaubojska)

Bella bimba, Italija

Pjesma rastanka, Škotska

Kad si sretan, Švedska

Milost, Škotska

Prijateljstvo pravo, Austrija

Primjeri za slušanje:

Ludwig van Beethoven:, Oda radosti iz 4. stavka IX. simfonije

Marc Antoine Charpentier, Mi slavimo blagdan sreće (eurovizijska himna)

Milo Cipra, Kantata o čovjeku

8.3. POVIJEST

Udžbenici za nastavu povijesti u osnovnoj i srednjim školama – Katalog odobrenih udžbenika za osnovnu školu, gimnazije i srednje strukovne škole

Priručnici za nastavnike uz udžbenike, književna, likovna i glazbena djela.

Povijest i zemljopis Hrvatske – priručnik za hrvatska manjinske škole – dr. D. Agičić, dr. D. Feletar, dr. A. Filipčić, dr. T. Jelić, dr. Z. Stiperski, Nakladna kuća "Dr. Fleter", Koprivnica 1995.

Đurić, Tomislav – Sto najljepših legendi iz hrvatske prošlosti

Grupa autora – urednik Tomislav Đurić – Hrvatske obljetnice 2

Hrvatski povijesni zemljovid – Školska knjiga

Povijesni atlas za peti, šesti, sedmi i osmi razred – Školska knjiga, Profil International, Hrvatska školska kartografija

Szabo, Gjuro – Stari Zagreb

Dvorci i perivoji Hrvatske

Zavičajna povijest – izdanja Školske knjige

Značajni Hrvati 19. st.

Stručna povijesna literatura

Memoarska literatura

CD – Povijest Hrvata

Videokasete Filmoteke 16

- Hrvatske zemlje i Francuska revolucija
- Ivan Mažuranić – ban pučanin
- Stjepan Radić
- Banska Hrvatska (1883.-1903.)
- Povijest hrvatskoga državnoga grba
- Povijest hrvatske zastave i himne
- Uskoci i hajduci
- Zagrebački cehovi

Muzeji

MUZEJ MEĐIMURJA – TRG REPUBLIKE, ČAKOVEC

<http://www.mdc.hr/cakovec>

GRADSKI MUZEJ KARLOVAC – STROSSMAYEROV TRG 7, KARLOVAC

<http://www.mdc.hr/karlovac>

MUZEJ SLAVONIJE – TRG SV. TROJSTVA, OSIJEK

<http://www.mdc.hr/osijek>

POVIJESNI MUZEJ ISTRE – GRADSKI USPON 6, PULA

e-mail: povijesni-muzej-istre@pu.tel.hr

ETNOGRAFSKI MUZEJ U SPLITU – IZA LOŽE 1, SPLIT

e-mail: etnografski-muzej-st@st.tel.hr

GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN – STROSSMAYEROVO ŠETALIŠTE 7, VARAŽDIN

<http://www.mdc.hr/gmv>

HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ – MATOŠEVA 9, ZAGREB

<http://www.hismus.hr>

MUZEJ GRADA ZAGREBA – OPATIČKA 20, ZAGREB

<http://www.mdc.hr/mgz>

8.4. ZEMLJOPIS

- Balog, Z., (1994.), Veseli zemljopis, Znanje, Zagreb
- Badovinac, Z., Bralić, I., Kamenarović, M., Mikulić, Z., Piškorić, O., (1990.), Prirodne znamenitosti Hrvatske
- Balta, I., Brazda, M., Virovitičko-podravska županija, Školska knjiga, Zagreb 1997.
- Bertić, I., Kampuš, I., Karaman, I., Grad Zagreb i Zagrebačka županija, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Bertić, I., Trogrlić, S., Istarska županija, Školska knjiga, Zagreb 1996.
- Božičević, S., (1991.), Fenomen krša, Školska knjiga Zagreb
- Brazda, M., Jelić, T., Rendić- Miočević, I., "Primorsko-goranska županija", Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Curić, Z., Curić, B., (1999.), Školski leksikon, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb
- Curić, Z., Curić, B., (2002.), Metodički priručnik za nastavu zemljopisa u 8. razredu osnovne škole, Naklada Ljevak, Zagreb
- Dragun, F., Sršan, F., Osječko-baranjska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Ernečić, D., Feletar, D., Petrić, H., Koprivničko-križevačka županija, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Horvat, I., Splitsko-dalmatinska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Horvat, S., Kranjčević, V., Pletenac, V., Špaček, B., Varaždinska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Horvat, V., Vukovarsko-srijemska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Ilić, M., Mirošević, F., Krapinsko-zagorska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Jelić, T., (2001.), Metodički priručnik za 8.razred osnovne škole, Alfa, Zagreb
- Jelić, T., (1997.), Gradišćanski Hrvati u Austriji – analiza hrvatskih naselja, Dr. Feletar, Koprivnica
- Krpan, S., Brodsko-posavska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Lučić, J., Dubrovačko-neretvanska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Magaš, D., Zadarska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Matas, M., (1992.), Zaštita okoliša danas za sutra, Školska knjiga, Zagreb
- Matković, H., Šibenska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1995.
- Potrebica, F., Požeško-slavonska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Ranogajec, Z., Karlovačka županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Ranogajec, Z., Glavičić, A., Glavičić, M., Ličko-senjska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Strugar, V., Bjelovarsko-bilogorska županija, Školska knjiga, Zagreb, 1995.
- Vrgoč, H., Sisačko-moslavačka županija, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Skupina autora, Geografija Hrvatske, knjige 1-6, Školska knjiga, Zagreb 1974./1975.
- Monografije različitih gradova i drugih naselja u Hrvatskoj

ATLASI

- Školski atlas, Alfa, Zagreb, 2001.
- Enciklopedijski atlas – Extrade d. o. o., Rijeka, 1997.
- Zemljopisni školski atlas, Naklada Ljevak, Zagreb, 2000.
- Atlas svijeta 2000., Mozaik knjiga, Zagreb, 2000.
- Satelitski atlas Hrvatske, Naklada Ljevak, Zagreb 2001.
- Veliki atlas Hrvatske, Mozaik knjiga, Zagreb 2002.

ČASOPISI

Meridijani (raniji Hrvatski zemljopis), Meridijani, Samobor
Geografski horizont, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb
Geografski glasnik, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb
Drvo znanja – enciklopedijski časopis za mladež, SysPrint d. o. o., Zagreb
Ekološki glasnik, d.o.o., D. Lomnica

VIDEOKASETE

77/Z. Plan mog zavičaja 090-5, trajanje 23 min

Scenarij: Hrvoje Hitrec

Režija: Edi Mudronja

78/Z Zagreb 090-7, trajanje 22 min

Scenarij: Dražen Juračić

Režija: Rajko Grlić

81/Z Gdje mi je zavičaj 090-9, trajanje 16 min

Scenarij: Ivka Bejuk, Lidija Firšt, Palma Katalinić

Režija: Stjepan Velić

82/Z Fenomen krša 110- 15, trajanje 24 min

Scenarij: Marijan Šašek

Režija: Mate Relja

85/Z Vode Imotske krajine 110-18, trajanje 12 min

Scenarij: Ivo Vrbanić

Režija: Ivo Vrbanić

86/Z ISTRA – Srce u srcu Europe, trajanje 35 min

Scenarij: Danijel Načinović

Režija: Igor Galo

87/Z Hrvatska prirodna baština – Parkovi prirode 06070, trajanje 20 min

Scenarij: Ivo Bralić

Režija: Josip Gobac

88/Z Hrvatska prirodna baština – Park prirode Velebit 061071, trajanje 20 min

Scenarij: Ivo Bralić

Režija: Josip Gobac

89/Z Hrvatska prirodna baština – Park prirode Medvednica 061072, trajanje 20 min

Scenarij: Ivo Bralić,

Režija: Josip Gobac

CD-ROM

Curić, Z., Curić, B., Školski geografski leksikon, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb 1999.

Curić, Z., Curić, B., Metodički priručnik za nastavu zemljopisa u 8. razredu osnovne škole, Camdivision Studio, Ilica 60, Zagreb, 2002.

INTERNET

O Hrvatskoj <http://www.hr>

O hrvatskim prirodnim ljepotama, otocima, gradovima

[http:// www.crotours.com](http://www.crotours.com)

Hrvatska turistička zajednica <http://www.croatia.hr>

Hrvatska gospodarska komora <http://www.hgk.hr>

Zagrebački velesajam <http://www.pzg.hr>

Zagreb <http://www.pzg.hr/>

Split <http://www.spalato.com/>

Rijeka <http://www.grad-rijeka.tel.hr/grad-rijeka/>

Osijek <http://www.osijek.hr/>

Bjelovarsko-bilogorska županija <http://www.hinet.hr/bbz/>

Brodsko-posavska županija <http://www.tel.hr/zupbrps/>

Istarska županija <http://www.istra.com/istrazup/>

Karlovačka županija <http://www.karlovačka-zupanija/>

Krapinsko-zagorska županija <http://www.zagorje.com/>

Ličko-senjska županija <http://www.lickosenjska.com/>

Osječko-baranjska županija <http://www.osječko-baranjska-zupanija.hr/>

Splitsko-dalmatinska županija <http://www.dalmatia-mid.com/welgpb.html>

Zadarska županija <http://www.dalmatia-mid.com/welzad.html>

Šibensko-kninska županija <http://www.dalmatia-mid.com/welsib.html>

Zagrebačka županija <http://members.tripod.com/čzagzup/>

Nacionalni park Paklenica <http://www.tel.hr/paklenica>

Park prirode Velebit

http://pubwww.srce.hr/botanic/cise/doc/kopno/prot_areas/velebit.htm

Park prirode Biokovo

http://pubwww.srce.hr/botanic/cise/doc/kopno/prot_areas/biokovo.htm

Nacionalni park Krka

<http://www.crotours.com/hrvatski/ljepote/nacionalni/krka.htm>

Vransko jezero pokraj Biograda

<http://www.crotours.com/hrvatski/ljepote/vransko.htm>

Hrvatski nacionalni parkovi <http://pubwww.srce.hr/ekotur/nacional.html>

Hrvatska prirodna i kulturna baština <http://www.crotours.com>

Park prirode Bjelolasica

<http://www.crotours.com/hrvatski/ljepote/parkovi/bjelolasica.htm>

8.5. LIKOVNA UMJETNOST

a) pregledi umjetnosti

Enciklopedija hrvatske umjetnosti, Leksikografski zavod, Zagreb, 1996.

Dobronić, L.: *Graditelji i izgradnja Zagreba u doba historijskih stilova*, Zagreb, DPUH, 1983.

Gagro, B., Gattin, N., *Ivan Meštrović*, Zagreb, 1983.

Gamulin, G., *Hrvatsko slikarstvo 20. stoljeća* (sv. 1 i 2), Zagreb, 1987./88.

Gamulin, G., *Hrvatska skulptura 19. i 20. stoljeća*. Zagreb, 1999.

Ivančević, R., *Stilovi – razdoblja – život II, Umjetnost XX. stoljeća*, Profil, Zagreb, 1998.

Ivančević, R., *Stilovi-razdoblja-život I, Od paleolita do predromanike*, Profil, Zagreb, 1998.

Ivančević, R., *Stilovi-razdoblja-život II, Od romanike do secesije*, Profil, Zagreb, 1998.

Ivančević, R., *Umjetničko blago Hrvatske*, ITP Motovun, Zagreb, 1990.

Jurković, M., *Između Knina i Nina*, Zagreb, 1997.

Karaman, Lj., *Pregled umjetnosti u Dalmaciji*, Zagreb, 1952.

Marasović, T., *Dioklecijanova palača*, Zagreb, 1982.

Mirenčić- Bačić, J. – Ratković, K., *Umjetnost 20. stoljeća*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Pejaković, M. – Gattin, N., *Starohrvatska sakralna arhitektura*, Zagreb, 1982.

Premerl, T., *Hrvatska moderna arhitektura*, Zagreb, 1990.

Prijatelj, K., *Umjetnost XVII. i XVIII. stoljeća u Dalmaciji*

Szabo, Gj., *Kroz Hrvatsko zagorje*, Zagreb, 1939.

b) didaktičko-metodička literatura

Belamarić, D., *Dijete i oblik*, Školska knjiga, Zagreb, 1986.

Grgurić, N. – Jakubin, M., *Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje*, Educa, Zagreb, 1996.

Jakubin, M., *Lirska poezija kao poticaj za likovno izražavanje i stvaranje*, u knjizi:

Diklić, Z., Rosandić, D., Šabić, G. i dr., *Dozivi i odzivi lirske pjesme*, Zagreb, PKZ i Zavod za unapređivanje odgoja i obrazovanja Hrvatske, Zagreb, 1990.

Jakubin, M., *Osnove likovnog jezika i likovne tehnike*, Institut za pedagogijska istraživanja Filozofskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1990.

Paro, F., *Glagoljska početnica*, Rijeka, 1995.

Tanay, E. R., *Likovna kultura u nižim razredima osnovne škole*, priručnik za nastavnika, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

Tanay, E. R.: *Valovi boja 1-4*, priručnik, 2002.

Tanay, E. R.: *Valovi boja 5-8*, priručnik, 2003.

c) časopisi

Život umjetnosti
Kontura

d) nastavni filmovi

serija element filmova *Perspektive*, autor R. Ivančević, Zagreb, Filmoteka 16

serija element filmova *Kulturna baština Hrvata*, autor R. Ivančević, Zagreb, Filmoteka 16

serija element filmova *Stilovi i razdoblja*, autor R. Ivančević, Zagreb, Filmoteka 16

Broj iz svjetlosti, autori M. Pejaković-Gamulin, Zagreb, Filmoteka 16

e) web stranice:

opći pregledi i vijesti o kulturi i umjetnosti

<http://www.culturenet.hr/v1/novo/>

<http://mahazu.hazu.hr/~arlikum/>

<http://www.mdc.hr/>

f) muzeji i galerije

<http://www.ffzg.hr/povum/>

<http://www.tel.hr/muo/>

<http://www.amz.hr/>

<http://www.mdc.hr/msu/>

http://www.hazu.hr/kabinet_grafike.html

<http://www.hazu.hr/>

<http://www.mdc.hr/strossmayer/hr/>

<http://www.mdc.hr/strossmayer/hr/>

<http://www.umjetnicki-paviljon.hr/>

g) obrazovne institucije

<http://www.alu.hr/~sc/>

<http://www.ffzg.hr/povum/>

<http://www.uazg.hr/likovna-kultura/>

9. OSNOVNI I MINIMALNI STANDARDI ZNANJA I VJEŠTINA (KATALOG ZNANJA UČENIKA)

9.1. HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Prva razina

1. KOMUNIKACIJSKA I JEZIČNA OSPOSOBLJENOST

Učenice/učenici:

- znaju upotrijebiti različite komunikacijske strategije (dobivati informacije, davati upute)
- raspravljati o poznatoj temi, osvijestiti svoje pogreške u govoru i ispraviti ih
- znaju upotrijebiti odgovarajuća jezična sredstva koja biraju prema određenoj govornoj situaciji (javnoj, privatnoj)
- spontano se govorno izražavaju
- upotrebljavaju različite vrste čitanja (naglas, tiho, po ulogama itd.)
- prepoznaju različite vrste tekstova
- razlikuju govorni sustav od pisanog
- pravilno izgovaraju i pišu glasove hrvatskoga jezika
- analiziraju kraće tekstove
- osposobljeni su za komunikativno pisanje (razglednica, pismo)
- osposobljeni su za stvaralačko pisanje (opis)
- prevode pojedine riječi, sintagme i rečenice
- razlikuju osnovne glasovne promjene
- razlikuju vrste riječi
- poznaju kategoriju roda, broja i padeža
- upotrebljavaju osnovna glagolska vremena (za izricanje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti)

- primjenjuju osnovna pravopisna pravila (veliko i malo slovo)
- razumiju i upotrebljavaju tematski leksik predviđen za 1. razinu.

2. KNJIŽEVNOST

Učenice/učenici:

- znaju odrediti temu pjesme
- razlikuju vrste lirske poezije prema tematskom određenju (ljubavna, domoljubna, pejzažna)
- znaju odrediti broj stihova u strofi
- znaju odrediti ritam u pjesmi
- razlikuju prozne (priča, bajka, basna), dramske (igrokaz) i verbalno-likovne vrste (strip)
- poznaju kategoriju fabule
- razlikuju pozitivne i negativne likove
- znaju i poštuju vlastiti nacionalni i kulturni identitet u djelima hrvatske književnosti, kazališnim djelima, filmu i drugim priopćajnim sredstvima.

Druga razina

1. KOMUNIKACIJSKA I JEZIČNA OSPOSOBLJENOST

Učenice/učenici:

- razumiju i analiziraju prirodne i govorne uzorke
- upotrebljavaju rečeničnu intonaciju i naglasak
- pravilno upotrebljavaju akustičke vrednote govorenog jezika
- razumiju i upotrebljavaju direktne i ekspresivne govorne činove (zahvala, molba itd.)
- prepoznaju različite vrste tekstova
- upotrebljavaju različite vrste čitanja (selektivno, stvaralačko, brzo, sporo itd.)
- upotrebljavaju različite vrste produktivnog pisanja (obavijest, molba, poruka itd.)
- prevode pojedine riječi, sintagme i rečenice
- pravilno izgovaraju i pišu teže usvojive glasove hrvatskoga jezika
- prepoznaju iznimke glasovnih promjena
- pravilno izgovaraju i zapisuju kratice
- znaju upotrebljavati zarez u jednostavnoj i složenoj rečenici
- znaju morfološke osobitosti vrsta riječi
- znaju i upotrebljavaju glagolske oblike
- znaju osnovno rečenično ustrojstvo
- upotrebljavaju nezavisnosložene rečenice
- analiziraju i razlikuju stilističke osobitosti funkcionalnih stilova
- analiziraju i vrednuju odnose među riječima
- prepoznaju i upotrebljavaju temeljni leksik za 2. razinu znanja i iz konteksta određuju značenje nepoznatih riječi.

2. KNJIŽEVNOST

Učenice/učenici:

- znaju osnovne elemente književno-umjetničkog teksta
- razumiju povezanost elemenata strukture lirske pjesme (tema, motiv, ideja, pjesnička slika, ritam, rima, vrste stihova i strofa)

- razlikuju osnovna stilska sredstva (epitet, usporedba, personifikacija, onomatopeja)
- razumiju elemente strukture proznog teksta (fabula, lik, tema, ideja, kompozicija), znaju obilježja i vrste igrokaza
- prepoznaju značajke scenskog izraza
- razlikuju značajke pjesničkih, proznih i dramskih tekstova
- razlikuju književne i neknjiževne tekstove.
- znaju i poštuju vlastiti nacionalni i kulturni identitet u djelima hrvatske književnosti, kazališta, filma i drugih priopćajnih sredstava.

Treća razina

1. KOMUNIKACIJSKA I JEZIČNA OSPOSOBLJENOST

Učenice/učenici:

- pravilno izgovaraju i pišu teže usvojive glasove hrvatskoga standardnoga jezika
- pravilno upotrebljavaju vrednote govorenoga jezika
- upotrebljavaju i analiziraju referencijalne govorne činove
- primjenjuju rečeničnu intonaciju i naglasak
- razlikuju nastavni sustav i praksu
- upotrebljavaju različite vrste čitanja
- primjenjuju interpretativno čitanje
- analiziraju i vrednuju različite vrste tekstova
- upotrebljavaju i analiziraju različite vrste produktivnog pisanja (rasprava, reportaža itd.)
- poznaju i upotrebljavaju interpunkcijske znakove u rečenici i tekstu
- znaju odrediti mjesto zareza u jednostavnoj i složenoj rečenici
- znaju pisati "gramatički diktat"
- prevode pojedine rečenice i kraće književne i neknjiževne tekstove
- razlikuju gramatičku sinonimnost
- aktivno upotrebljavaju sve glagolske oblike
- pravilno upotrebljavaju automatizirani red riječi
- aktivno upotrebljavaju nezavisnosložene i asindetske rečenice
- razumiju i upotrebljavaju homonime
- pravilno izgovaraju i zapisuju tuđice
- pravilno pišu složenice
- znaju i upotrebljavaju rječnike i priručnike hrvatskoga jezika
- aktivno upotrebljavaju tematski leksik predviđen za III. razinu
- razlikuju, analiziraju i vrednuju stilističke osobitosti funkcionalnih stilova predviđenih za III. razinu.

2. KNJIŽEVNOST

Učenice/učenici:

- prepoznaju književne rodove i vrste
- znaju elemente strukture poezije (tema, motiv, ritam, jezik, stil), proze (fabula, kompozicija, likovi) i drame (sukob, dramska napetost, kompozicija)
- interpretiraju odabrane pjesničke, prozne i dramske tekstove hrvatske književnosti
- znaju osnovne podatke o najznačajnijim hrvatskim književnicima i njihovim djelima
- razlikuju stiska sredstva, razumiju riječi prenesenog značenja
- razlikuju i analiziraju stilska obilježja razgovornog, publicističkog, književno-umjetničkog i poslovno-administrativnog stila

- prepoznaju i uspoređuju elemente izraza pojedinih medija i književnosti
- znaju i poštuju vlastiti nacionalni i kulturni identitet u djelima hrvatske književnosti, kazališta, filma i drugih priopćajnih sredstava.

9.2. OSNOVNI I MINIMALNI STANDARDI ZNANJA I VJEŠTINA ZA HRVATSKU POVIJESNU, KULTURNU I PRIRODNU BAŠTINU (POVIJEST, LIKOVNA I GLAZBENA KULTURA I ZEMLJOPIS)

Prva razina

Učenice/učenici znaju:

1. To sam ja - osobni identitet

- spontano izraziti emocionalni doživljaj sebe i drugih zvukom, slikom i pokretom
- poštovati kreativno izražavanje drugih i iskazivati empatiju za njihov doživljaj
- prepoznati i opisati likovna obilježja (oblik, boja, tekstura) osoba, pojava i stvari u svojoj okolini na primjerima "obiteljskog fotoalbuma" i "obiteljske škrinje"
- naći na zemljovidu i opisati grad (mjesto) u kojem žive i iz kojeg potječe njihova obitelj u Republici Hrvatskoj
- nabrojiti i prepoznati simbole Republike Hrvatske (zastava, grb, himna), imenovati glavni grad Republike Hrvatske – Zagreb.

2. Učenje – rad – slobodno vrijeme

- opisati svoj razred i svoju školu
- opisati način školovanja roditelja i članova obitelji
- opisati kako su slobodno vrijeme provodili njihovi roditelji
- imenovati i opisati nekoliko nekadašnjih i sadašnjih zanimanja
- imenovati nekoliko nekadašnjih i sadašnjih sportskih igara
- opisati uloge glazbe i vizualnih medija u igri i radu.

3. Ljudi u prostoru i vremenu

- opisati prirodno-zemljopisna obilježja zavičaja i zavičajne regije u Republici Hrvatskoj i zemlji boravka
- opisati osnovna obilježja i uočiti promjene vremena tijekom dana i godišnjih doba u mjestu, zavičaju i zavičajnoj regiji (podrijetla i boravka)
- objasniti osnovna obilježja naseljenosti i uočiti različitosti između stanovništva u mjestu, zavičaju i zavičajnoj regiji (podrijetla i boravka)
- upoznati glavne gospodarske djelatnosti u mjestu boravka i podrijetla, te zavičaju i zavičajnoj regiji.

4. Vrijeme – promjene – kontinuitet

- opisati povijest svoje obitelji i objasniti pojam rodoslovlja
- opisati migraciju svojih predaka i izraditi grafičku mapu migracija
- upoznati i prepričati legendu o doseljenju Hrvata
- imenovati istaknute hrvatske narodne vladare.

5. Kultura i društva

- navesti predmete i običaje obiteljskog kulturnog naslijeđa i opisati njihove značajke na primjeru predmeta koji se koriste za vrijeme blagdana

- znaju prepoznati i opisati različite kulturne obrasce (običaji, vjerovanja) na primjerima koje susreću u svojoj neposrednoj okolini ili kraju iz kojeg potječu (Božić, Uskrs, Ivanjdan, Jurjevo, Sv. Nikola, koledari, ladanje...)
- imenovati kulturne različitosti i poštovati tradiciju
- nabrojiti barem tri starohrvatska spomenika s imenima hrvatskih vladara
- nabrojiti najznačajnije hrvatske kulturne institucije i događaje
- skupno pjevati naučene pjesmice na hrvatskom jeziku
- ritamski izvesti dječje hrvatske brojalice: skandiranjem, pljeskanjem, na ritamskim i melodijskim udaraljka
- slušno prepoznati nekoliko djela hrvatskih skladatelja
- prepoznati zvukom i slikom nekoliko pučkih tradicijskih glazbala.

6. Suvremeno društvo

- opisati život i probleme suvremene obitelji u zemlji boravka i podrijetla
- opisati oblike upravljanja u svojem razredu i školi
- imenovati i opisati glavne javne institucije u gradu/mjestu boravka i porijekla

7. Jedan svijet za sve – globalna povezanost

- opisati vezu obitelji sa zavičajem
- nabrojiti najznačajnije međunarodne umjetničke festivale i kao žarišta multikulturalnosti.

Druga razina

Učenice/učenici znaju:

1. To sam ja - osobni identitet

- spontano izraziti emocionalni doživljaj sebe i drugih i prikazati to zvukom, slikom i pokretom te usporediti i objasniti međusobne sličnosti i razlike u izražavanju
- objasniti pojam "stila" i odrediti značajke "stila" članova obitelji i poznanika.

2. Učenje – rad – slobodno vrijeme

- usporediti svoje obrazovanje s obrazovanjem svojih predaka
- opisati načine provođenja slobodnog vremena nekada i danas, žena i muškaraca
- opisati razlike u radnim obvezama i zanimanjima žena i muškaraca nekada i danas.

3. Ljudi u vremenu i prostoru

- opisati simbole Republike Hrvatske
- objasniti važnost Zagreba – glavnoga grada Republike Hrvatske
- na zemljovidu odrediti smještaj Hrvatske (s obzirom na strane svijeta)
- uočiti i objasniti važnost geografskog položaja Hrvatske
- razlikovati nizinske, brežuljkaste, gorske i primorske predjele Hrvatske i uz pomoć geografske karte objasniti njihov izgled
- navesti ukupan broj stanovnika te objasniti različitost sastava stanovništva u Hrvatskoj
- analizirati tipove naselja na jednom primjeru iz različitih regija Hrvatske i prikazati ih grafički
- navesti gospodarske osobitosti Hrvatske
- navesti uzroke migracija svojih obitelji i poznanika.

4. Vrijeme – promjene – kontinuitet

- usvojiti povijest «svoga» grada/mjesta boravka i podrijetla

- imenovati nekoliko starih hrvatskih gradova i pronaći ih na zemljovidu
- prepoznati umjetničko-stilska i povijesna (kulturna i politička) obilježja barem triju hrvatskih gradova
- opisati razvoj hrvatske države u prošlosti: srednjovjekovno priznanje samostalnosti kneževine – knez Branimir, krunidbe hrvatskih vladara - Zvonimir
- imenovati najznačajnije političke saveze u koje su ulazili Hrvati u prošlosti
- imenovati najznačajnije međunarodne zajednice i organizacije u koje ulazi Hrvatska u 20. st.
- imenovati barem tri istaknuta znanstvenika/ice i umjetnika/ice te navesti njihova djela značajna za razvoj znanosti i kulture u Hrvatskoj (u prošlosti i danas)
- imenovati istaknute hrvatske građane pripadnike/ice nacionalnih manjina te njihova djela značajna za razvoj znanosti, kulture i političkog života u Hrvatskoj (u prošlosti i danas).

5. Kultura i društvo

- objasniti sastavnice svojeg vlastitog kulturnog identiteta
- objasniti podrijetlo i opisati nekoliko starih hrvatskih pučkih običaja
- opisati kulturni događaj u Hrvatskoj kojem su nazočili i objasniti njegovo značenje u njegovanju vlastite kulture i načina života
- analizirati i objasniti ulogu suvremene tehnologije na umjetnički izraz i recepciju umjetničkog djela te praćenje hrvatske kulturne baštine
- razlikovati obilježja različitih kulturnih "krugova" u Hrvatskoj (pučka kultura, građanska kultura) i znati to objasniti na primjeru svakodnevnih životnih običaja (odijevanje, uređenje interijera, oblikovanje uporabnih predmeta...)
- slušno prepoznati i usporediti nekoliko djela hrvatskih skladatelja po zvuku i slici te opisati nekoliko pučkih tradicijskih glazbala.

6. Suvremeno društvo

- uočiti suvremene političke, ekonomske i tehnološke promjene u Hrvatskoj i zemlji boravka
- opisati političke institucije u lokalnoj zajednici u zemlji boravka i podrijetla.

7. Jedan svijet za sve – globalna povezanost i međuovisnost

- nabrojiti europske i svjetske organizacije kojima pripada i Hrvatska kao član
- analizirati i objasniti tradiciju i značaj kulturnih institucija i festivala suvremene umjetnosti u povezivanju Hrvatske i svijeta.

Treća razina

Učenice/učenici znaju:

1. To sam ja – osobni identitet

- spontano izraziti emocionalni doživljaj sebe i drugih i prikazati to zvukom, slikom i pokretom
- znaju objasniti društveno značenje stila i prikazati ga na primjeru interakcije različitih socijalnih i dobnih skupina
- objasniti povezanost svog kulturnog i nacionalnog identiteta na konkretnom primjeru.

2. Učenje – rad – slobodno vrijeme

- sistematizirati informacije o svakodnevnom životu i zabavi u 19. i 20. st.

- navesti vrste škola u Hrvatskoj i zemlji boravka
- razlike i sličnosti u provođenju slobodnog vremena mladih u Hrvatskoj i zemlji boravka.

3. Ljudi u prostoru i vremenu

- objasniti složenost zemljopisnog položaja Hrvatske i pripadnost Hrvatske različitim europskim regijama
- objasniti važnost tranzitnog položaja Hrvatske
- navesti osnovne podatke o površini Hrvatske i usporediti s površinom zemlje boravka
- navesti osnovna obilježja i posebnosti reljefa, klime, vegetacije i Jadranskog mora
- objasniti osnovna obilježja naseljenosti, prostorni razmještaj i sastav stanovništva u Hrvatskoj
- navesti glavne uzroke migracija iz Hrvatske u europske i preoceanske zemlje
- opisati položaj hrvatskih nacionalnih manjina i hrvatskih iseljeničkih zajednica (na primjeru zemlje boravka)
- opisati glavna obilježja hrvatskog gospodarstva danas

4. Vrijeme – promjene - kontinuitet

- navesti najznačajnije događaje u povijesnom razvoju Hrvatske
- nabrojiti najznačajnije političke stranke u Hrvatskoj od 19. do 21. st.
- opisati uzroke i rezultate Domovinskog rata
- objasniti značaj međunarodne potpore Republici Hrvatskoj u trenutku osamostaljenja
- opisati značaj višestranačkih izbora krajem 20. st. u Hrvatskoj
- navesti institucije vlasti u Republici Hrvatskoj danas i objasniti njihovo djelovanje.

5. Kultura i društvo

- u sklopu projektne nastave samostalno istraživati i prezentirati život i djelo barem trojice umjetnika
- samostalno istražiti i objasniti kulturno-povijesni razvoj jednog hrvatskog grada (po izboru)
- objasniti odnos popularne i elitne kulture na primjeru suvremene likovne i glazbene umjetnosti
- odrediti stil u umjetnosti i pokazati na primjeru oblikovanja istoga motiva u različitim hrvatskih umjetnika
- nabrojiti najvažnije primjere hrvatskog stripa i animiranog filma
- pokazati razvijenu sposobnost estetske prosudbe i kritičkog mišljenja.

6. Suvremeno društvo

- uočiti potrebu razumijevanja i poštovanja različitosti drugog i drukčijeg u Hrvatskoj i zemlji boravka
- znati temeljne odrednice i vrijednosti suvremenog demokratskog društva.

7. Jedan svijet za sve – globalna povezanost

- uočiti ekološke probleme u Hrvatskoj i svijetu
- objasniti na konkretnim primjerima globalno povezivanje i međuovisnost u svijetu danas
- navesti primjere uključenosti Hrvatske u europske integracijske procese i proces globalizacije.

10. DIDAKTIČKO-METODIČKE SMJERNICE ZA IZVOĐENJE KURIKULUMA

10.1. HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Proces organizacije učenja središnji je dio kurikuluma u kojem se donose odluke o nastavnim aktivnostima na temelju sposobnosti, interesa, motivacije i potreba učenika.

Učenik je aktivan subjekt nastave hrvatskoga jezika: surađuje s učiteljem, raspravlja, istražuje, postavlja pitanja, problematizira, rješava stvarne i zadane probleme.

Motivacija učenika za nastavu hrvatskoga jezika u inozemstvu ostvaruje se primjerenim i zanimljivim nastavnim sadržajima koji su povezani sa životom te uključuju iskustva učenika i njihove jezične, kulturne i socijalne životne uvjete.

Komunikacijski pristup u nastavi obuhvaća svakodnevne komunikacijske situacije u različitim društvenim područjima. Komunikacijska slojevitost jezičnog priopćivanja (komunikacijski model) obuhvaća: slušanje - razumijevanje, govorenje, čitanje i pisanje, sukladno razvoju učeničkih sposobnosti.

Trajno održavanje motivacije potrebno za sustavno učenje hrvatskoga jezika na različitim razinama postiže se poticanjem intelektualne znatiželje i upoznavanjem svakog učenika. S ciljem razvoja individualnih jezičnih sposobnosti, intelektualnosti, duhovnosti i stvaralaštva, učitelj mora provjeriti sposobnosti i temeljno znanje svakog učenika: anketiranjem, stvaranjem problemske situacije, književnoumjetničkim tekstom, likovnim i glazbenim predlošcima, zadacima objektivnog tipa itd.

Nastavu hrvatskoga jezika i književnosti treba prilagoditi svakom učeniku, s obzirom na njegovu dob, jezičnu i socijalnu pripadnost, mjesto u kojem živi, znanje, umnu razvijenost i posebne sposobnosti ili potrebe, a ona mora biti višestruko odgojna.

Posebosti pojedinih učeničkih skupina zahtijevaju stalno i sustavno pripremanje učitelja za nastavu i svaku pojedinu situaciju učenja, u skladu s potrebama i interesima svakog pojedinog učenika.

Za primjenu načela diferencijacije i individualizacije u nastavi hrvatskoga jezika važno je planiranje suradničkih aktivnosti, grupiranje učenika prema sposobnostima i temeljnom znanju hrvatskoga jezika, prilagodba načina rada aktivnostima učenika prema njihovim različitim sposobnostima u istoj skupini. Učenici iste sadržaje usvajaju na različitim razinama, iste zadatke ostvaruju na istoj razini, ali na drukčiji način, u nastavi se ostvaruje ista opća aktivnost, ali učenici mogu raditi na vlastitoj razini znanja i sposobnosti ili učenici iste sadržaje na istoj razini usvajaju različitim tempom. Prilagodba pojedinim učenicima postiže se i pojedinačnim raspravama – dijalogom o određenoj temi.

Usklađivanje različitih potreba učenika i poštovanje posebnih potreba ostvaruje se i primjerenim izborom izvora i nastavnih materijala (živa riječ učitelja, književni i neknjiževni tekstovi, zbirke tekstova, rječnici, priručnici, gramatike, pravopisi, auditivni, vizualni i audiovizualni mediji, računalni programi, internet, karte, reprodukcije, glazbena literatura). Od učitelja se očekuje detaljna priprema domaćih zadaća i izrada individualnih radnih materijala (radni listovi, igre itd.) te samostalno stvaranje otvorenog udžbenika.

Hrvatski standardni jezik temelj je nastave hrvatskoga jezika u inozemstvu, ali treba iskoristiti i učeničku imanentnu gramatiku - gramatički sustav zavičajnog dijalekta.

Jezične činjenice spoznaju se u njihovu obavijesnom i estetskom funkcioniranju: svaka se jezična pojava promatra i na planu sadržaja i na planu izraza i to na fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i stilističkoj razini.

Nastava hrvatskoga jezika temelji se na cjelovitim tekstovima ili govornim situacijama: glas, riječ, sintagma, rečenica ne izdvajaju se od tekstovne situacije (konteksta).

Nastava polazi od tekstova (lingvometodički predlošci), a učenik mora usvajati hrvatski jezik na raznovrsnim sadržajima, tekstovima i funkcionalnim stilovima (razumijevanje i interpretacija tekstova).

Na temelju načela analize i sinteze tekstovi se raščlanjuju na strukturne sastavnice, utvrđuje se značenje i funkcija jezičnih činjenica, provodi se generalizacija i uspoređuju stečene spoznaje.

Jezične djelatnosti na hrvatskom standardnom jeziku: slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, ostvaruju se na sadržajima koji su aktualni, učenicima bliski, zanimljivi, poznati, korisni i obuhvaćaju aktualna jezična pitanja.

Nastava hrvatskoga jezika pretpostavlja istraživanje jezičnih pojava i zakonitosti i postupno uvođenje učenika u jezično stvaralaštvo. Učenik je istraživač i pred njega se postavlja određeni jezični problem, pitanje, teškoća, dvojba. Gramatičko mišljenje razvija se promatranjem i samostalnom analizom jezičnih činjenica, otkrivanjem njihovih osobina, rješavanjem gramatičkih zadataka, ispravljanjem jezičnih pogrešaka. Provedbom školskih jezičnih pokusa učenici se usmjeravaju na jezične probleme – jezično zamišljanje i mišljenje (pokusi zvučnosti, premještanja zamjene, preobliske; stvaranje). Povezivanje jezične teorije i prakse ostvaruje se stvaranjem tekstovnih jedinica, sastavljanjem rečenica, iskaza, tekstova prema uzorku – stvaranje tekstova prema zadanom gramatičkom uzorku.

U nastavi hrvatskoga jezika primjenjuje se načelo međuovisnosti nastavnih područja: gramatike i jezičnoga izražavanja (pismenoga i usmenoga), književnosti, filma, kazališta (medijske kulture). Veze u sklopu predmeta i svrhovite sadržajne, spoznajne i metodičke korelacije s drugim nastavnim predmetima i područjima u praksi se u najvećoj mjeri mogu realizirati u projektnoj nastavi – interdisciplinarni pristup hrvatskom jeziku, književnosti i hrvatskoj kulturi.

Iznimni se rezultati u učenju jezika mogu postići timskom nastavom – suradnjom učitelja hrvatskoga jezika i učitelja jezika u zemlji boravka: korelacije u nastavi materinskoga jezika i stranih jezika.

Humanistički pristup u nastavi hrvatskoga jezika u inozemstvu, na učenike usmjerena, otvorena i iskustvena nastava pretpostavlja planiranje optimalnih načina za ostvarivanje ciljeva, izbor metoda, oblika i medija kojima će učenici postići ciljeve i zadatke.

Metodička raznovrsnost u nastavi hrvatskoga jezika ostvaruje se:

metodom usmenog izlaganja - izlaganje (prenošenje podataka, zanimanje za temu, objašnjavanje, opisivanje, pripovijedanje, upućivanje, dokazivanje;

metodom razgovora: vezani, usmjereni, motivacijski, heuristički, razgovorne igre;

raspravljajem: kritičko mišljenje, jezične sposobnosti, oblikovanje stajališta;

čitanjem (tekstovne metode), metode rada na tekstu;

pisanjem (odgovori na pitanja, diktati); crtanjem;

metodama pokazivanja, promatranja, slušanja (osnovne jezične, fonološke osobine), razmišljanja (rješavanje problema), maštanja (osobnost, kreativnost, stvaralaštvo);

kreativnom uporabom jezika: scenske igre, dramatizacije, krasnoslov, pisanje literarnih tekstova;

kombiniranjem različitih metodičkih postupaka (metoda, oblika, pristupa, vrsta vježbi, likovnog i grafičkog didaktičkog materijala), uporabom različitih audiovizualnih sredstava, organizacijom jezičnih igara (kviz, karte, zagonetke).

Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva provodi se različitim vježbama: prepisivanjem, sastavljanjem, odgovaranjem na pitanja, preoblikama, vježbama oponašanja, dopunjavanja, objašnjavanja, različitim tipovima diktata.

Komunikacijskim modelom nastave hrvatskoga jezika potiče se suradničko učenje te, osim frontalnog rada, planiraju se i ostvaruju grupni rad i rad u parovima (rješavanje jednostavnih zadataka u svakoj fazi nastavnog procesa). Dosljednom i sustavnom primjenom načela individualizacije afirmira se individualni rad učenika u nastavi hrvatskoga jezika.

Učitelji hrvatskoga jezika moraju učenicima djelotvorno postavljati otvorena pitanja u vezi s ciljem nastavnog sata, motivirati učenike i provjeravati usvojeno, jasno tumačiti i davati upute, poticati razmišljanje učenika, usmjeriti pozornost učenika na pogreške i međusobno ispravljanje, pažljivo slušati učenike i analizirati njihove odgovore, nedvosmisleno, razumljivo i primjereno se izražavati te odabirati primjere razumljive učenicima i bliske njihovom životnom i jezičnom iskustvu.

Učitelji bi trebali pokazati osobno zanimanje za učenički napredak i oblikovati razredni ugođaj u kojem će prevladavati uzajamno razumijevanje te pozitivna očekivanja i poruke.

Učitelji redovito, različitim oblicima praćenja i provjeravanja, prate, vrednuju i ocjenjuju znanja, sposobnosti i vještine učenika u svim nastavnim područjima.

10.2. GLAZBENA KULTURA

Uloga glazbe u učenju jezika je poticajna. Dva temeljna polazišta za glazbeni dio nastave su:

- a) doživljajno učenje
- b) individualizirano učenje.

Za doživljajno učenje metodički put ide smjerom: doživljaj – osvještavanje – imenovanje.

Doživljaj se u glazbenoj nastavi ostvaruje:

- a) aktivnim muziciranjem: pjevanjem, sviranjem, improvizacijom
- b) slušanjem glazbe.

Aktivno muziciranje ima snažnu **socijalizacijsku ulogu**. Zajedničko pjevanje pjesmica na hrvatskom jeziku, kao i igranje brojalica ima snažnu emocionalnu ulogu te pridonosi **motivaciji** i pojačanoj **koncentraciji** pri učenju jezika. Pojačani emocionalni naboj pri spontanom zajedničkom muziciranju olakšava izgovor riječi i rečenica koje su u zadacima nastave jezika inače "teški". Isto tako koncentracija i pojačana motiviranost pri igri brojalica, koje imaju jasnu metričku i ritamsku logičnost i ravnomjernost, olakšavaju izgovor inače složenih jezičnih sklopova.

Slušanje glazbe u glazbenoj nastavi individualni je čin, koji razvija i obogaćuje estetsko iskustvo učenika. Razvija i osvještava **individualni doživljaj**, koji se često može sinestetički izraziti bojom, crtežom, riječju, pokretom. Izraz individualnog doživljaja nastavniku omogućuje upoznavanje učenikove ličnosti.

Sadržaji nastavnih područja na svim razinama su isti - pjevanje, slušanje, upoznavanje tradicijske i umjetničke te popularne hrvatske glazbene baštine – ali su razine zadaća za učenike diferencirane: od **upoznavanja** na prvoj razini, prema **prepoznavanju, razlikovanju i usporedbi** na drugoj razini, te osobnoj **analizi, prosudbi, izricanju stajališta i osobnog izraza** na trećoj razini.

Vrednovanje, praćenje i ocjenjivanje učenikovih postignuća u glazbenoj nastavi treba krenuti od učenikovih individualnih sposobnosti i mogućnosti, te treba biti poticaj njegovu osobnom razvoju: razvoju zapažanja, bogaćenju doživljajnog iskustva, razvoju emocionalne inteligencije, stvaralačkog, apstraktnog mišljenja. Učitelj pri vrednovanju učenikovih postignuća treba poštovati ličnost djeteta, istraživati i poticati njegove interese, samopouzdanje, individualnost doživljaja, izraza i mišljenja. Učenika treba obavijestiti o kriterijima koji prate i vrednuju njegov razvoj i napredak, što će mu omogućiti samovrednovanje. Učitelj treba bilježiti opažanja o učenikovim aktivnostima na satu: kreativan pristup nastavnim sadržajima, inicijativnost u radu, pozitivan utjecaj na druge, radoznali, istraživalački duh, širenje spoznaja o sebi i drugima i sl. Jednako je važno zapažati učenikovo druženje s glazbom tijekom slobodnog vremena, bilo da je individualno (rado sluša glazbu, prati glazbeno-kulturne događaje, svira, pjeva i sl.) ili skupno (pjeva u zboru, klapi, svira u bendu, orkestru i sl.).

10.3. LIKOVNA KULTURA

Nastava učenja hrvatskog jezika sadržajima iz likovne kulture temelji se primarno na **iskustvenom učenju**. Osnovne sastavnice takvoga učenja su: opažanje - doživljaj - izražavanje - artikulacija - iskustvo, gdje se redosljed pojedinih sastavnica prilagođava stvarnom nastavnom procesu.

a) **opažanje i doživljaj** se ostvaruju u tri segmenta: opažanjem i doživljajem vizualnih značajki neposrednog životnog okruženja učenika (uporabni predmeti, arhitektura, prirodni okoliš...), opažanjem i doživljajem značajnih djela likovne baštine te opažanjem i doživljavanjem vlastitog likovnog izraza;

b) **izražavanje** ima dvojaku ulogu: s jedne strane olakšava jezičnu artikulaciju pojačavanjem koncentracije i motivacije, a s druge strane pojačava doživljajnu razinu nastavnog procesa.;

c) **artikulacija** je usmjerena na učenje osnovnih pojmova kojima se opisuju likovne značajke okruženja učenika te pojmova kojim se opisuju osobni doživljaji.

Ovim sastavnicama procesa iskustvenog učenja ostvaruju se individualizacija i socijalizacija u nastavi. S jedne strane ohrabruju se naklonosti i sposobnosti pojedinca, a s druge strane se potiče razmjena iskustava u igri s naglaskom na prihvatanje različitosti.

Operativni ciljevi su strukturirani u tri razine prema sljedećim kriterijima "težine" koji nastoje pratiti strukturu operativnih ciljeva jezičnog dijela kurikulumu:

1) imenuju se jednostavna likovna svojstva stvari i pojava; osvještavaju se i imenuju vlastiti doživljaji izražavanjem u jednostavnijim likovnim tehnikama (crtež, kolaž); djela likovne baštine primarno su predlošci za imenovanje likovnih svojstava, još se ne zahtijeva njihovo sustavno poznavanje;

2) imenuju se složenija likovna svojstva stvari i pojava, usvajaju se temeljna djela hrvatske likovne baštine; potiče se likovno izražavanje u složenijim tehnikama (plastično oblikovanje, fotografija...);

3) usvajaju se složeniji kulturno-povijesni pojmovi; kulturno-povijesni kontekst pojedinih djela likovne baštine; analiziraju se, objašnjavaju i uspoređuju likovne značajke stvari i pojava; iznose se osobna stajališta.

10.4. POVIJEST

Integralni pristup kurikulumu hrvatskog jezika i kulture omogućava tematskim pristupom obradu hrvatske povijesti na drukčiji način. Hrvatskoj povijesti se ne pristupa kronološki, nego se kulturna, gospodarska, socijalna i politička povijest prilagođava temama nastave hrvatskog jezika.

Opseg i dubina obrade povijesnih sadržaja ovisi o razini znanja hrvatskog jezika i predznanja iz temeljne nastave, te o složenosti sadržaja hrvatskog jezika i književnosti.

Sadržaji hrvatske povijesti razrađeni su na operativne ciljeve, osnovne pojmove, temeljna znanja i vještine kojima učenici trebaju ovladati, a pomoći će učiteljima u evaluaciji.

Tematski pristup sadržajima hrvatske povijesti omogućava lakšu integraciju sa sadržajima hrvatskog jezika, književnosti, kulture i zemljopisa, a učiteljima omogućava primjenu suvremenih nastavnih metoda. Sadržaji su u sklopu tema strukturirani tako da odražavaju tijek povijesnog razvoja. Učenicima se daju informacije i mogućnost izbora tema, a time se olakšava usvajanje osnovnih znanja i vještina (sposobnosti).

Nekoliko tema nastoje obuhvatiti sadržaje hrvatske povijesti koji su bitni za razvoj hrvatske države, kulture, društva. Posebno treba obratiti pažnju na sadržaje koji su učenicima bliski, a koji se ne nalaze u svim udžbenicima npr. sadržaji iz zavičajne (lokalne) povijesti, žene u povijesti, nacionalne manjine, djeca, migranti itd. Usvajajući kulturne, socijalne, vjerske i etničke raznolikosti u prošlosti i danas, učenici će razvijati toleranciju, multikulturalizam i poštovati prava na različitost.

Sadržaji trebaju, uz osnovne pojmove (faktografiju), učeniku dati mogućnost razvijanja različitih sposobnosti (vještina) kao što su postavljanje pitanja, rješavanje problema, kritičko razmišljanje, samostalno zaključivanje, razvijanje komunikacijskih vještina, kreativnosti, imaginacije, stvaranja vrijednosnih sudova i razvijanje intelektualne radoznalosti. Kako bi povijesni sadržaji zadovoljili sve ove zahtjeve moderne nastave učitelj se mora posebno pripremiti za razvijanje učenikovih vještina vezanih uz analizu izvora i njihovu interpretaciju – do samostalnog traženja izvora (tekstovi, znanstvena i književna djela, slike, karikature, novine, glazba, filmovi, web stranice itd.), odabira i njihove analize.

Učitelj treba poticati samostalni rad učenika (biti voditelj u nastavi), ali istovremeno dobro planiranim radom ostvariti zadane ciljeve i zadatke (osnovni zadaci – usvajanje osnovnih pojmova, snalaženje u vremenu i prostoru, uočavanje uzročno-posljedičnih veza, povezivanje povijesnih procesa i razvijanje povijesnog mišljenja). Svi ovi zadaci postupno se razvijaju u tri razine. U trećoj razini treba uzeti u obzir i veliku promjenu u učenikovu mišljenje od konkretnog do apstraktno-logičnog mišljenja.

Ostale didaktičke i metodičke upute identične su za hrvatski jezik, zemljopis, likovnu i glazbenu kulturu.

10.5. ZEMLJOPIS

U primjeni kurikuluma nastave zemljopisa (na svim razinama) potreban je integrativni pristup s temeljnom nastavom hrvatskog jezika i ostalim područjima (predmetima) u sklopu kulture, jer se kurikulum oslanja na načelo kontinuiteta i vertikalnog slijeda te načelo integracije i korelacije svih programskih sadržaja hrvatske nastave u inozemstvu.

Prednost u vremenu te opsegu i dubini obrade zemljopisnih sadržaja treba dati tematskoj cjelini "ljudi u prostoru" dok se ostale teme mogu obraditi šire ili sažetije, ovisno o interesu učenika i dostupnosti literature.

Svaka od predloženih tema može se obraditi i u korelaciji s temeljnom nastavom (što proizlazi iz ciljeva i operacionalizirajućih zadaća) kao integrativne nastavne teme, pri čemu treba voditi računa o općem znanju učenika, kao i znanju hrvatskog jezika.

Kako su programski sadržaji zemljopisa raspoređeni po razinama (I., II., III.) u sklopu određene teme, u kurikulumu je bilo nužno poštovati i pristup diferencijacije, kako unutarnje (koja proizlazi iz tematske i metodičko-didaktičke diferencijacije u predmetu), tako i fleksibilne diferencijacije (koja omogućava svim učenicima usvajanje temeljnog znanja a sposobnijima i nadgradnju). Primjenom unutarnje i fleksibilne diferencijacije omogućuje se učitelju (zemljopisa) i učenicima više slobode, uspješnija motivacija, primjeren tempo rada, veća kreativnost, odnosno pozitivno se utječe na socijalnu i emocionalnu klimu (ozračje) za sve sudionike u nastavi.

Kurikulum zemljopisa je sastavni dio integrativnog kurikulumu hrvatske nastave u inozemstvu, a sadrži zemljopisne sadržaje po temama (integriranih u temeljnu nastavu i posebno), opći cilj predmeta (zemljopisa), razrađene operacionalizirajuće ciljeve tj. zadaće kojima moraju ovladati svi polaznici kako bi mogli pratiti nastavu na sljedećoj višoj razini, te minimalne i obvezne standarde znanja po razinama (katalog pojmova, podatka i zemljopisnih zakonitosti koje se odražavaju u prostoru kao rezultat prožimanja prirodnih pojava i čovjekova djelovanja u praksi).

Nastavni sadržaji su razrađeni u skladu s linearno-progresivnim i spiralnim načinom programiranja od manje složenog prema složenijem, što znači da je prethodno naučeno gradivo na prvoj razini podloga za proširivanje i produbljivanje znanja o zavičaju, domovini Hrvatskoj i zemlji boravka, na drugoj, odnosno trećoj razini.

Nastavni sadržaji zemljopisa trebaju služiti prije svega stručno specifičnim, ali i šire dostižnim ciljevima hrvatske nastave (temeljnoj nastavi hrvatskog jezika i kulture), te treba voditi računa o egzemplarnoj nastavi koja ponajprije služi prihvaćanju sadržaja koji su bitni za razvijanje funkcija učenika, a bez kojih nema uspješnog učenja zemljopisnoga gradiva (posebno, a ni integrativno u sklopu temeljne nastave).

Svi nastavni sadržaji nemaju iste poučne vrijednosti, te nisu i ne mogu biti jednako važni. Stoga je vrlo značajno pravilno i valjano odmjeriti nastavne sadržaje.

Isto tako potrebno je osmisliti strukturu i redoslijed sadržaja, jer se samo tako mogu ostvariti pretpostavke za svladavanje gradiva, zahtjeva koje postavlja zemljopisni sadržaj (posebno i u sklopu temeljne nastave), te posebni nastavni postupci koji u najvažnijim fazama rada proizlaze iz specifičnih stručno-didaktičkih načela posebno relevantnih za zemljopis.

Slijed nastavnih jedinica mora predstavljati strukturiranu metodu cjelinu koja je istodobno integrirana u ukupnost obrazovnog tijeka hrvatske nastave i zemljopisa posebno i nadograđuje se na prethodne spoznaje i iskustva polaznika, svladane vještine i uporabu radnih tehnika koje motiviraju učenike te pomažu promicanju nastavnog procesa (integriranog i specifično-stručnog). Stoga nastava zemljopisa i u ovom programu (HN u inozemstvu) treba biti problemska (a ni u kom slučaju čista reprodukcijaska), treba odražavati predznanje (iz zemljopisa i hrvatskog jezika) i interese učenika i osposobljavati ih za samostalni rad.

Stoga je u nastavnim postupcima i oblicima učenja potrebno:

- a) poticati motivaciju

- b) omogućiti povezivanje novoga i staroga gradiva (zemljopisa i ostalih predmeta iz kulture, te s temeljnom nastavom hrvatskog jezika)
- c) aktivirati spoznaje i motrišta
- d) poštovati funkcionalni redoslijed (na svim razinama).

Da bi se to postiglo, postupci učenja i pouke moraju biti logički odmjereni kako bi se prepoznao problem, oblikovala pitanja i hipoteze, uporabili različiti obavijesni izvori. Stoga se u pouci i učenju treba koristiti samostalnim radom učenika (polaznika) na svim razinama, radom u paru i skupini, voditi rasprave, razviti uspješnu interakciju "nastavnik-učenik", "učenik-učenik", frontalni i konzultativni rad, a djelotvornim izmjenama faza i metoda rada nastojati uključiti što veći broj učenika.

11. KADROVSKI UVJETI

Hrvatsku nastavu u inozemstvu – hrvatski jezik i kulturu mogu ponajprije izvoditi učitelji/nastavnici hrvatskoga jezika i razredne nastave te učitelji povijesti, zemljopisa ili neke druge stručne spremljene situacijama izvođenja, uz uvjete:

- izvrsne jezične osposobljenosti - znanja pravogovora, pravopisa, gramatike, leksikologije i stilistike
- znanja temeljnih jezičnih djelatnosti (slušanja, govorenja, čitanja i pisanja)
- temeljitog uvida u reprezentativna djela hrvatske književnosti i književnih i neknjiževnih tekstova.

Učitelji hrvatskoga jezika i kulture trebali bi cjelovito znati kulturnu i prirodnu baštinu Republike Hrvatske te kulturološki okvir hrvatske književnosti, glazbene i likovnih umjetnosti.

Stručne kompetencije učitelja:

- a) odgojne: afirmativna stajališta i primjereno ponašanje, suradnja s roditeljima, interakcija i komunikacija s učenicima i suradnja s učiteljima u zemlji boravka;
- b) obrazovne: kompetencije u struci na temelju suvremenih znanstvenih postignuća, metodička i didaktička osposobljenost – sposobnosti planiranja, programiranja i pripremanja, motiviranja učenika i strukturiranja nastavnog procesa, znanje i primjena suvremenih metoda, oblika i tehnika poučavanja.

Uspješno ostvarivanje kurikuluma hrvatske nastave u inozemstvu pretpostavlja trajno i redovito stručno usavršavanje učitelja u svim područjima, a posebice u osposobljavanju za integrirani kurikulumski pristup.

Učitelji bi trebali redovito i aktivno sudjelovati u različitim oblicima stručnog usavršavanja i razmjenjivati iskustva u Republici Hrvatskoj, zemlji boravka i drugim zemljama.

12. PROSTOR I OPREMA

Uspješno izvođenje nastave zahtijeva i opskrbljenost učitelja i učenika svim potrebnim nastavnim sredstvima i pomagalicama. Osiguravanje materijalnih uvjeta za izvođenje nastave značajno je određeno činjenicom da je riječ o integrativnom kurikulumu koji povezuje sadržaje i pristupe nekoliko disciplina od kojih svaka zahtijeva i specifična nastavna sredstva, kako ona za hrvatski jezik i književnost, tako i za likovnu i glazbenu umjetnost te povijest i zemljopis. Suvremene nastavne metode predviđene kurikulumom, koje u središte odgojno-obrazovnog procesa stavljaju učenika i njegovu aktivnu ulogu, a od učitelja zahtijevaju kreativnost u izboru, strukturiranju pa i izradi nastavnog materijala, pretpostavljaju brojne i raznolike didaktičke izvore za pripremu i izvođenje nastave. Spomenut ćemo najznačajnije: osnovnu stručnu literaturu (navedena u kurikulumu), udžbenike i priručnike za nastavnike, knjige potrebne za lekturu, zbirke zemljopisnih i povijesnih karata, zbirke videofilmova, CDR-a i kasete, grafofolije, zidne grafikone i slikovne materijale iz Hrvatske i zemlje boravka, televizor, videorekorder, grafoskop, računalo ili prijenosno računalo. Bez mogućnosti korištenja interneta kao izvora informacija i sredstva komunikacije s ustanovama i osobama iz Hrvatske, nezamisliva je uspješna realizacija kurikuluma. Najveći dio stručne literature, lektire, CDR-a, videofilmova i kasete je naveden u kurikulumu. Navedena i ostala nastavna sredstva i materijali, uključujući i ona koja će izrađivati nastavnici i učenici, zahtijevaju odgovarajući prostor.

13. EVALUACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNIH POSTIGNUĆA UČENIKA I KURIKULUMA

Posebnu zadaću učiteljima predstavlja evaluacija - utvrđivanje rezultata pouke i učenja jer će na taj način zapravo utvrditi i prosudbu o vlastitome radu.

Evaluacija može, s jedne strane, biti vanjska, koja se odnosi na ocjene subjekata izvan nastave (škole) i omogućuje uvid kako se ostvaruju temeljni ciljevi odgoja i obrazovanja, te s druge strane, unutarnja, koja se odnosi na vrednovanje od strane sudionika u nastavnom procesu i njegov je integralni dio. Unutarnju evaluaciju treba shvatiti kao zajedničko vrednovanje od svih sudionika (učenika/učenica i učitelja), ali i kao vođenje učenika u tijeku nastavnog procesa na svim razinama. Unutarnja evaluacija, kao etapa nastavnog procesa, sadrži praćenje, ocjenjivanje i vođenje, odnosno pedagoško usmjeravanje te mora pratiti brojne pedagoške situacije i bitno utjecati na ozračje učenja u heterogenoj skupini.

Uz praćenje, ocjenjivanje i vođenje procesa učenja, uzajamna je komunikacija od izuzetne važnosti, kako bi učenici doživljavali ovu nastavu ponajprije kao poticajnu i ugodnu. Primjerena (individualna, humanizirana) komunikacija uz evaluaciju pridonijet će zadovoljenju učenikovih potreba kao što su sigurnost, doživljaj uspjeha i samoostvarenje.

Praćenje učenika omogućuje se konkretizacijom i operacionalizacijom odgojno-obrazovnih zadataka i standardima znanja. Operacionalizirani zadaci oblikovani su tako

da po razinama iskazuju aktivnosti koje će učenici uspješno izvoditi tijekom i nakon završene nastave. Zadaci su konkretizirani, odnosno u obliku koji je razumljiv svim subjektima nastavnog procesa te omogućuje uvid u ostvarenje ciljeva.

Praćenje, kao pretpostavka uspješnosti nastavnog procesa, teče istovremeno s realizacijom, tako da učitelji prate kako učenici sudjeluju u pedagoškim aktivnostima, kakve rezultate postižu, kako komuniciraju s drugim učenicima u skupini, kako rješavaju probleme, kako i što stvaraju u umjetničkom području, koliko su motivirani za grupne aktivnosti, pokazuju li želju za individualnim radom, kao i brojne druge varijable koje su naznačene upravo u operativnim ciljevima.

Podaci o praćenju temelj su za ocjenjivanje, odnosno donošenje ocjena o svakom učeniku, njegovim postignutim rezultatima i sudjelovanju u aktivnostima. Rezultati praćenja i na osnovi njih izrečene ocjene, namijenjene su učitelju, učeniku i roditelju te se priopćuju:

- usmeno pred skupinom
- usmeno u individualnom razgovoru
- bilješkama u učeničkim bilježnicama
- roditelju na individualnim konzultacijama, roditeljskom sastanku
- roditelju pismeno (pedagoške obavijesti u tijeku školske godine)
- roditelju i učeniku na polugodištu i na kraju školske godine, koje se upisuju u učeničke knjižice, a na kraju svake razine učenja, odnosno školovanja u obliku svjedodžbe i to s ocjenom o općem uspjehu: *nije zadovoljio, uspješan i izvrstan*.

Ocjena je ponajprije namijenjena učeniku, a učitelju i roditelju predstavlja povratnu obavijest o radu.

U bilješkama u imeniku, koje su u funkciji praćenja, učitelj se mora služiti stručnom terminologijom, a sama opisna ocjena treba biti stručno-popularno strukturirana, kako bi bila razumljiva učeniku i roditelju. Bilješke i opisne ocjene moraju biti jasne i pedagoški funkcionalne, što se postiže selektivnim bilješkama samo bitnih zapažanja. Opisno praćenje mora imati obilježje analitičnosti, što znači da će učitelj analizirati učenikove aktivnosti i konkretne radove, uspoređivati ih s odgojnim i obrazovnim ciljevima te individualnim i kolektivnim planom skupine u određenom vremenskom razdoblju, odnosno na određenoj razini.

Jedan od važnih ciljeva u ovoj nastavi jest osposobljavanje učenika za samovrednovanje i samoocjenjivanje, što se može postići primjerenom organizacijom nastave i komunikacijom te navedenim modelom praćenja i ocjenjivanja.

Na kraju nastavnog procesa provodi se također evaluacija da bi se utvrdila ukupna uspješnost nastave, odnosno postignuti rezultati pojedinog učenika. Za ovaj oblik evaluacije treba primjenjivati određene tehnike i postupke kao što su testiranje, skale sudova procjene konkretnih postignuća, procjena pismenih, grafičkih i drugih uradaka, projekata i sl. Dakle, ocjenjivanje na kraju svake godine učenja, tj. na kraju svake razine, predstavlja konačno, ukupno vrednovanje količine stečenog znanja i vještina u određenom vremenskom razdoblju za pojedinog učenika.

14.PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanjem na snagu ovoga kurikuluma prestaje važiti Odluka o programu hrvatskog jezika i kulture za hrvatske dopunske škole u inozemstvu (KLASA: 605-01/95-01/346, URBROJ: 532-02-03-01/2-95-1) od 28. studenoga 1995. godine.

Ovaj kurikulum stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama, a primjenjuje se od 1. rujna 2004. godine.

KLASA: 605-01/03-01/0491

URBROJ: 532/1- 03-1

Zagreb, 20. studenoga 2003.

MINISTAR

dr. sc. Vladimir Strugar